

9-1

Vihiketed

Intustamised

püha inimeste elust.

M a i.

Wene keelest ümberpandud.

astis
st, wiis
eifi ajal
tama
ra

Wäljaantud

Saaremaa Püha Nikolai Wennalikso seltsi
kuluga.

Kuresaare linnas.

Trükitud „Kuresaare Nädalilehe“ kirjadega.

Указомъ изъ Рижской Духовной Консисторіи отъ 16-го Іюня 1883 года, за № 3059, печатать разрѣшается.

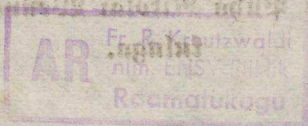
Членъ Консисторіи, Протоіерей А. Щелкуновъ.

Секретарь С. Пантеровскій.

Столоначальникъ Червинскій.

Ar 887

Lühikesed

21005

Дозволено цензурою. — Дерить, 14-го Ноября 1887 года.

Püha prohveti Jeremia mälestus.

1. Näil.

Piibli raamatus leiame meie palju jutustamisi
 Jumala kauakannatamisest ning ütle mata suurest ha-
 rustusest inimeste vastu. Imelikul viisil peastis
 Issand Israeli rahwa raskest wangi põlwest, wiis
 neid Egiptusest wälja, kait sis neid pitka teereisi ajal
 Orbes ning läkitas neile püha mehi neid õpetama
 ja juhutama. Need pühad mehed, kellele Issand sala
 kägemistes ilmus ning kellele Tema tulewad asjad
 sada andis, nimetakse Prohwetiteks. Kangekaelse
 ning sõnakuulmata rahwa seas elades, kes sagedaste
 wäerjumalate teenistuse sisse langes, jäiwad nemad
 kuiks Issanda seadusele ning pidasiwad Jumala
 tootused meeles. Nemad püüdsiwad Hebreä rahwast
 wõõraste tee pealt ära pöörda, ärata siwad neid meele-
 warandamisele, kuulutasiwad neile need wiletsused
 ette, mis nende pattude pärast nende peale pidiwad
 tulema ning tuletasiwad neile tootuse tulewast Du-
 nastajast ehk Messiaast meelde. Aga Hebreä rahwas

enamiste alati kiusasivad neid tõsisid Jumala tahtmise kuulutajaid taga ning võtsid ennemine waleprohwetid kuulda, kes nende paha kumbeid ning ülekohut ellitasivad. Tõde ei ole mitte iga kord inimeste meelepärast, aga Issanda sõnad peawad neid trööstima, keda tõe pärast taga kiusatakse. Tema ütleb: *Ons ad on need, keda taga kiusatakse õiguse pärast; Ons ad olete teie, kui inimesed teid Minu pärast laimawad, ja taga kiusawad, ja räägiwad kõiksugu kurja teie peale, kui nemad waletawad. Rõõmustage ja olge wäga rõõmsad, sest teie palk on suur taewas.* (Mat. 5, 10. 11).

Kuueistkümmne prohweti seast, kes meile omad kirjad on jätnud, Jesaias, Jeremias, Daniel ja Ezeziel nimetaks suurteks prohwetiteks, seepärast et nemad kõigerohkem on kirjutanud.

Õsimesel Mai suu pääwal peab Kristikogudus püha prohweti Jeremia mälestust, kes ligi kuus sada aastat enne Kristuse sündimist elas. Jeremias oli preestri Ilia poeg ning sai juba noores põlwes Jumala Waimu eluasemeks. Kui ta alles wieteistkümmne aastane poisikene oli, läkitas Issand teda Oma tahtmist Hebreala rahwale kuulutama. „Oh Issand Jehowa!“ ütles Jeremias, „mina olen alles poisikene, ning ei mõista rahwale rääkida“. Aga Issand ütles temale: „Ära ütle mitte, et sa wäga noor oled, sest sina pead minema senna, kuhu Mina sind läkitan, ning rääkima seda, mis Mina sulle ütlen“. Ja Issand puutus Jeremia suu külge ning ütles: „Waata, Ma panen omad sõnad so suhu ja seadan

ind rahwade ja kuningriikide üle, et sa pead ära
 sittuma, ja maha fiskuma, ja ärabukkama, ja jälle
 üles ehitama ja istutama" (Jerem. 1 peat.).

See sündis jumalakartliku Juuda kuninga Josia
 valitsuse ajal, kes ainu õige Jumala teenistust püü-
 dis alal hoida; aga Juuda kuningriigi rahwas jäi
 kõwaks oma paha kommetes ja wäerjumala teenistu-
 ses. Mitte ükspäinis Jerusalemma ümberkaudu, mä-
 rgede ning metsade sees, waid ka just templi juures
 olivad wäerjumalad, kellele rahwas hoolega ohwer-
 damas käis; aga õige Jumala teenistus sai ükspäi-
 nis filmakirjaks täidetud. Jeremias hakkas Jumala
 käsu järele, wäerjumalate teenimise pärast rahwast
 noomima ning kuulutas neile Issanda wiha ette.
 Tema ütles Juuda riigi rahwale, et warsti saab üks
 wägem rahwas nende peale tulema, kes nende isamaa
 saab paljaks laastama, nende templi maha lõhkuma,
 nende pojad ning tütrid wangi wiima ning nende
 linnad linnad ära häwitama.

Jeremias ütles — nõnda ütleb Jehowa: „Ma
 süüan kõik suguwõsad kuningriikide seest, mis põhja-
 pool, ja nemad tulewad ja panewad igaüks oma
 uuu järje Jerusalemma wärawate suu wastu, ka
 kõige tema müüride wastu ümberringi, ja kõige Juuda
 linnade wastu. Ja Ma mõistan oma kohut nende
 peale kõige nende kurjuse pärast, et nemad Mind on
 maha jätnud ja suitsetanud teiste jumalatele, ja ku-
 rardanud oma käte tegude ette" (Jerem. 1 peat.)

Kuulge Jehowa sõna, Jakobi sugu ja kõik Israeli
 telti suguwõsad! Nõnda ütleb Jehowa: Mis ülekohut
 on teie wanemad Minust leidnud, et nemad Minust
 laugele ära lahkunud, ja läinud tühja järele, ja tü-

hiseks saanud?" (Jerem. 2 peat.). „Seiske teede peal, ja vaadage, ja küsige igameste jalgteede järele, mis hea tee on, ja käige seal peal, siis leiате teie hingamist oma hingedele; aga nemad ütlesivad: ei meie lähe mitte. Ma olen wahi mehi teie üle seadnud, pange tähele pasuna healt; aga nemad ütlesivad: meie ei taha tähele panna. Seepärast kuulge paganaid, ja mõista sina kogudus, mis nende seas on: Waata, Mina toon õnnetust selle rahwa peale, nende mõtete palga, et nemad ei pannud Minu sõna tähele, ja Mo käsuoõpetuse põlgasivad nemad ka ära. Mis tarwis on Mulle wiirõõ, mis Sebast tuleb, ja head rohuputked, kaugelt maalt? teie põletamise ohwrid ei ole Mo meelepärast, ja teie tapaohwrid ei ole Mulle magusad" (Jerem. 6, 16—20).

Rahwas kuulis paha meelega seda tõe jutlust ning hakkas, wäerjumalate preestrite ning waleprohwetite libutamise järele, Jeremiat tigidusega tagasiujama. Selles tagasiujamises nõrkus mõni kord Jeremias ära ning hüidis: „Ma olen saanud naeruks kõige oma rahwale nende laulumängiks iga päew. Jehowa sõna on mulle laimamiseks saanud, ning mina ütlesin ükskord ise enese wastu: ei ma taha mitte Jehowa nime nimetada, ega Tema nimel rääkida; aga siis hakkas üks tuli minu sees põlema, mis mo luudlõndid tahtis ära kõrwetada, ning mina langesin nõdruse sisse. Ma kuulsin, kuidas mo wastu nõuu peeti, kuidas mo endised sõbrad isekeskis ütlesivad: läheme tema peale ning maksame tema kätte. Aga Jehowa on, kui üks wõitmata sõjamees minuga. Seepärast ei saa mo tagasiujajad mitte wastu panna."

Warfi läksiwad Jeremia ette kuulutamised täide,
 ning Juuda rahwa wiletsused hakkasiwad fätte tu-
 tema: nende peale tuli Egiptuse kuningas, Warao
 Nekso, ning wöttis Jerusalemma oma alla. Kuningas
 Josia suri haawast, mis ta sõas oli saanud.
 Jeremias leinas selle jumalakartliku kuninga surma
 pärast. Josia asemele pani Warao Sojakimi kunin-
 gaks, kes temale pidi maksusid maksma. Aga see esi-
 nene wiletsus ei aratanud Juuda rahwast meelepa-
 randamisele; nemad ei jätnud mitte patu tegusid
 maha ning täitsiwad käsudpetust ükspäinis wäljapiois-
 lombel. Aga Issand nõuab mitte ükspäinis wäljas-
 pidist kasu täitmist, waid südant, mis patu kahetsemise,
 usu ning armastusega täidetud on. Issand käskis Jere-
 mias templi ukse juures seista ning rahwale, kes
 templi läksiwad, kuulutada: „Nõnda ütleb wäge-
 dehowa, Israeli Jumal: Tehke heaks omad wiisid
 ja omad teud, siis tahan ma teid jätta elama seie
 paika. Ärge lootke mitte walskuse sõnade peale,
 kui teie ütlete: Jehowa tempel, Jehowa tempel,
 Jehowa tempel on need hooned! Aga kui teie
 ei teie heaks teete omad wiisid ja omad teud, kui
 teie kõiklipidi teete, mis kohus ühe ja teise wahel.
 Kui teie ei tee liiga mõderale, ei waele lapsel ega
 lese naesele, ja ei wala ära waga werd siin paikas,
 ja ei käi mitte teiste jumalate järel enestele õnne-
 luseks; siis tahan Ma teid jätta elama seie paika,
 teie maale, mis Ma teie wanematele olen annud
 ühest igawesest ajast teise. Waata, teie loodate
 walskuse sõnade peale, mis kasu ei saada. Kas
 teie tahate ikka peale warastada, tappa, ja abielu
 rikkuda, ja walega wanduda, ja Paalile suitsetada,

ja käia teiste jumalate järel, mis teie ei tunne? Ja pärast tulete teie, ja seisate Minu pale ees siin kojas, mis peale Mo nimi on pandud, ja ütlete: meie oleme peastetud, — et teie m iksite edespidi neidsinat sid hirmsaid tegusid teha. Dns seefinane koda, mis peale Mo nimi on pandud, r  wli koobas teie meelest? — Sell päewal, mill Ma teie wane-
mad Egiptusest wälja t in, ei ole Ma neile käsku annud põletamise ja tapaohwri pärast; waid  t-
lesin neile: kuulge minu healt, siis tahan ma teie Jumalaks olla, ja teie peate Mulle rahwaks olema; wõtke minu teede peal k ija, siis peab teil hea põli olema! Aga nemad ei wõtnud kuulda, ega oma kõrwa Mo poole pöörda, waid käiswad oma nõuu ja kurja südame arwamise järele, ja on tagasi saanud, aga mitte edasi, sest p awast, kui teie wane-
mad Egiptuse maalt wälja läksiwad täna p awani. Ma olen neile omad sulased, prohwetid, läkitanud. aga nemad ei wõtnud neid kuulda ning on kange-
kaelsiks jäenud." (Jerem. 7 peat.)

Pärast seda näitas Issand Jeremiale need wilet-
fused ette, mis Juuda riigi peale pidiwad tulema: et Juuda rahwas saab kaua aega w era rahwa ikke all olema, et Jerusaleml saab maha lõhutud, ning kõik Juuda maa paljaks laastud. „Rahwa kehad peawad saama roaks lindudele, mis taewa all, ja metsalistele, mis maa peal, ja pole seda, kes ära peletab. Ja Ma tahan Juuda linnadest, ja Jerusalemla uulitsate pealt ära lõpetada r  -
mustuse heale, ja rõõmu heale, peigmehe heale ja pruudi heale; sest see maa peab tühjaks j ema." (Jerem. 7, 33. 34.)

Jeremias palus kõigest südamest Jumalat, et Ta Juuda rahwa peale halastaks, aga Issand nõudis rahwast meeleparandamist. Rahwas ei wõtnud mitte meelt parandada, waid jäi kõwaks oma pattude sees, seepärast pididwad hirmsad ähwardamised warssi täide minema. Jeremias kuulutas kõik Issanda sõnad ilgeste rahwale ning kutsus teda meeleparandamisele. Tema tegi sagedaste jutlust suure hulga rahwa ees majades ning ka templis ja kuningliku koja juures. Üksford mõttis ta, Jumala käsu järele, ühe sauest poti, lõi kõige rahwa ees kätti ning ütles, et nõnda sama saab Issand selle rahwa ära häwitama ning maha rõhuma, kes ülekohut teeb. Aga tema sõnad ei mõjunud rahwa südamesse, waid äratafiwad üksnes wiha-waenu tema wastu. Üksford mõtifiwad Juuda rahwas Jeremia templi õues kinni ning hirmsaste kisendasiwad: „tema on surma nuhtluse wäert see eest, et ta Jerusalemi wast räägib.“ Aga Jeremias kostis rahulikult: „Jehowa on mind käskinud needsinatsed sõnad teile kuulutada. Pöörge Tema poole, parandage omad teud, täitke Jumala käsud, ehk siis Jumal, oma armu pärast, walewad wiletsused ära pöörab teie pealt. Aga minuga tehke, mis tahate, mina olen teie käes. Aga olgu teile teada, et Jehowa saab minu werd teie peest taganõudma, sest Tema on tõeste mind läkitanud, ning mina räegin teile tõeste Tema sõnu.“ Aga rahwas, wäerjumalate preestrid ning waleprohwetid nõudsiwad ikka Jeremia surma, sennikui wiimaks Juuda würstid rahwa ära waigistasiwad ning Jeremia tema waenlaste käest ära peastfiwad.

Warssi pärast jeda, tuli Nebukadnetsar, Babeli kuningas, Jerusamma peale, riisus templi paljaks

ning wiis suure hulga Juuda rahwast wangi. Enne ära minemist, pani ta Jojakimi Juuda rahwa üle kuningaks, kes temale pidi maksusid maksma. Jeremias teadis, et Juuda rahwa wangi põli saab seitse- kümme aastat kestma, ning kuulutas seda kuningale ja rahwale; aga wale prohmetid ütlesiwad, et wangi põli saab üirikene olema, seepärast sai Jeremias wangitorni heidetud.

Seal Issand ütles temale: „wõta enesele üks kottukeeratud raamat ja kirjuta senna sisse kõik Minu sõnad, mis Ma sulle olen ütelnud, sest pääwast, kui Ma sinu wastu rääkima hakkasin, ning käsi see raamat rahwale ette lugeda. Kui ta kuulda saab, mis sugused wiletsused Mina tema peale tahan läkitada, ehk jätab ta siis omad patud maha ning pöörab Minu poole, et Mina tale andeks annaksin?“

Jeremias kutsus oma jüngri Baruki enese juurde, ning see istus wangihoone afna juurde maha ja kirjutas kõik ülesse, mis prohmet temale ütles. Kui kõik oli üleskirjutud, siis ütles Jeremias tema wastu: „Mina olen kinni pandud, ja ei wõi Jehowa kotta tulla; mine sina ning loe paastu päawal see raamat rahwa kuuldes läbi. Ehk wahest alandab ennast rahwas Issanda ees ning jätab omad kurjad teud maha?“ Baruk tegi nõnda, kui Jeremias teda käskis. Kui kuningas sellest kuulda sai, siis käskis ta raamatu oma kätte tuua ning põletas tema ära. Aga Issand käskis Jeremiat uueste raamatu kirjutada. Jeremias las kis Baruki endised sõnad raamatusse ülespanna ning weel uued ilmutamised juure lisada, mis Issand temale oli awaldanud ja teiste seas ka ettekuulutuse, et Jojakim saab warssi ärata-

petud. Ning tõeste, Sojakim uskus waleprohwe-
 lte sõna, ei tahtnud Babeli kuningale maksusid maksta.
 Nebukadnetsar saatis sõawäe Juuda maale, Sojakim
 sai äratapetud ning tema asemele esite Zekonia ja
 pärast Sidkia pandud.

Jeremias kurtis kangeste oma isamaa pärast ning
 palus Jumalat oma õige wiha tema pealt ära pöörd-
 a wiletsused lõpetada, aga Issand trööstis teda,
 oma rahwale tulewal ajal paremat põlwe lootades,
 kui ta neid wangist lahti peastab ning jälle selle maa
 peale elama asutab, mis Tema oli Jakobi sugule too-
 nud. „Nõnda ütleb Jeehoma: See, kes Issraeli
 on laiale pillanud, saab teda jälle kokku koguma ja
 hoidma otse kui karjane oma karja hoiab.“ — „Raamas
 kuuluse healt äraft kaebamist, wäga libedat nutmist,
 Mael nuttis oma poegi: tema ei taha lasta ennaft
 trööstida, et kedagi neist enam ei ole. Aga waata,
 ütleb Jeehoma: feela ära oma healt nutmast, ja oma
 helmi wet walamast, sest sinu töö on palk, ja nemad
 peawad tagasi tulema waenlase maalt.“ (Jerem. 31.
 15. 16).

Ühe teise, weel rõõmsama sõnume, kuulutas Is-
 sand Jeremiale, — kinnitas temale oma tootust, et
 ennistegia saab Daweti sugust sündima. „Waata,
 pääwad tulewad, ütleb Jeehoma, et Mina tõeks teen
 hea sõna, mis ma olen räekinud Issraeli sugu pärast
 ja Juuda sugu pärast. Neil päiwil ja sell ajal tahan
 Ma saata üleskaswama Daawetile õiguse Wõsu, ja
 Tema peab kohut ja õigust tegema maa peal. Neil
 päiwil peab Juuda abi saama, ja Jerusaleml julgeste
 elama, ja see on see nimi, miska teda nimetakse:
 „Jee h o m a m e i e õ i g u s“ (Jerem. 33, 14—16).

Meie ütlešime, et Jeremias Juuda rahwale pitka wangi põlwe aja ette kuulutas. Tema kirjutas Juuda rahwale, kes wangi põlwe oliwad wiidud, et nad nurisemata oma osa wastu wõtaksiwad, majad ning ajad omal ehitaksiwad ning abielusse astuksiwad, seepärast et nad mitte ruttu Jerusalemma tagasi ei tule; et nad mitte waleprohwetite sõna ei kuuleks, kes neid mäsämisele kihutaksiwad, waid Jumalat selle maa hea-seisuse eest paluksiwad, kuhu nemad on elama saanud. Kui Juuda rahwas, kes weel Jerusalemas oliwad, sest kirjast teada saiwad, siis hakkasiwad nad suurt wiha Jeremia wastu näitma, ning palusiwad kuningat Sidkijat teda uueste wangitorni heita, kust ta hilja-aegu oli lahti saanud.

Sidkia, kes endiste Juuda kuningate wiletsast lugust märku ei wõtnud, hakkas Nebukadnetsari wastu ning ei tahtnud temale maksusi maksta. Seepärast tuli Nebukadnetsar suure sõawäega ning piiras Jerusalemma ümber. Siis kutsus Sidkia Jeremia enese juurde ning küsis temalt nõuu. Prohwet Jeremias ütles temale, et ta peab wägema wõitjale järele andma; aga waleprohwetid kuulutasiwad Sidkiale, et Nebukadnetsar warši Jerusalemma juurest ära läheb. Ning tõeste, mõne pääwa pärast läks Baabeli kuningas ära, sest ta oli kuulda saanud, et Egiptuse kuningas Juuda rahwale appi tulemas on. Waleprohwetid saiwad wõimust ning Jeremia wiisati ühte sügawasse mäda hauku. Aga warši saiwad kõik näha, et Jeremias töt rääkis. Nebukadnetsar wõitis Egiptust kuninga ära ning tuli jälle kõige oma suure sõawäega Jerusalemma ümber. Araehmatand Sidkia käskis Jeremia haugust wälja tõmmata ning

ühtis temalt seda, mis lugu nüüd teda ning Juuda rahvast ootab. Jeremias kuulutas temale ütlemata surwad asjad ette, mis warsti täide läkswad. Jerusaleml sai waenlastest ümber piirdud, kannatas kaua väga hirmsat nälga, ning langes wiimaks waenlaste kätte. Sidkia enese filma ees saiwad tema pojad ära tapetud, aga tema enese filmad peisteti peast ära, teda pandi ahelasse ning wiidi Babeli maale. Kõik majad saiwad kas maha kistud või ärapõletatud, tempel maha lõhutud. Nebutadnetšar wiis templist kõik järeljäänud kallid asjad ning kuld riistad ära ning wõttis palju Juuda rahvast wangi. Jerusaleml jäi tühjaks, Juuda maale jäiwad veel ükspäinis karjatsed ning põllumehed.

Sell ajal, kui waenlased linna riisusiwad, läks Jeremias mõne preestriga templisse, wõttis altari pealt püha tule, mis juba Moosese ning Aaroni ajal oli taewast ohwri altari peale tulnud, ning peitis selle ühe ärafiivanud kaewu sisse. Pärast wiis ta, nende sama preestrite abiga, Seaduse Laeka templist wälja ning pani ühe koopa sisse, mis selle mäe peal oli, kust Mooses tootud maad nägi. Selle koopa suu wani Jeremias ühe suure kiviaga kinni ning kirjutas tema peale Jehowa nime. Üks wana jutustamine ütleb, et selle koha juurde ei pidanud ükski inimene minema, ning et Jeremias on seal preestritele, kes temaga olid, ütelnud: „Jehowa on Sionist taewa kolinud ning saab sealt jälle wäega tulema siis, kui kõik rahwad hakkawad puud kumardama. Siis saab Mooses seaduse laeka koopast wälja tooma ning Aaron käsu lauad lahti wõtma.“

Babeli kuninga käsu peale, läis sõawägede ülem

Jeremiaga auupakkisult ümber, kutsus teda Babeli maale elama ning lubas selle eest hoolt kanda, et tema seal auu sees ning rikkuses võiks elada. Aga Jeremias ei läinud mitte, vaid jäi wiletsa Jerusalemma kodanikkude sekkä elama. Oma kurbduse Juuda rahwa häda pärast walas ta ühes laulus wälja, mis Jeremia Nutulaulus nimetaks, ning kuulutas ikka rahwale Jumala tahtmist ja maenitses neid oma wiletsa põlwega rahul olla ning meelt parandata. Aga Juuda rahwas ei kuulnud endist wiisi prohmeti sõna, hakkasiwad mõne aja pärast selle ülema wastu, keda Nebukadnetsar oli saatnud, mässama, ning tapsiwad teda ära. Pärast hakkasiwad nad kuninga wiha kartma, põgenesiwad Egiptuse maale, ning wiisiwad ka Jeremia wägise senna. Egiptuse maal kuulutas Jeremias sagedaste Babeli riigi langemist ning nende Juuda rahwa hukkaminemist ette, kes Egiptuse maale olivad põgenud. Selle eest saiwad Juuda rahwas wihaseks tema peale ning mistsiwad teda kiwidega. Tema ettekuulutus nendest läks sellamal aastal tõeks: Nebukadnetsar wõttis Egiptuse maa oma alla ning laskis kõik Juuda rahwa, kes seal olivad, ära tappa.

Egiptuse rahwa seas on üks Jeremia ettekuulutamine täna pääwani alal jäenud: Jeremias on ütelnud, et ükskord saab üks Neitsi Lapsukesega, kes loopas sündinud ning sõimes maganud, Egiptuse maale tulema. Seepärast on Egiptuse rahwas ühte kaju enestele maalinud, kus peal üks neitsi on maalitud, kelle juures laps sõimes maganud, ning on seda kaju on kumardanud. Kuningas Ptolemeus, kes hulga aega pärast seda elas, on wäerju-

malate preestrite käest küsiuud, mis see kuu tähendab, ning nemad on temale kostnud: „see on üks suur laasi, mis üks suur prohvet meie wanematele on ette kuulutanud. Meie ootame tema täidesaamist?”

Kaua pärast seda, kui Iisraeli sõdailem, Juudas Makkabeus kuninga Antiochi vastu sõtta läks, ilmuis and temale prohvet Jeremias nägemises, suure auu es. „Kes see on?” küsinud Makkabeus. Temale öeldud: „see on see tõsine wendade armastaja, püha prohvet Jeremias, kes alati Juuda rahwa ning püha maa eest Iisandat palub.” Jeremias firutanud, annud Makkabeuse kätte kulb mõega ning öölnud: „pöta see püha mõek, kui Sumala and vastu, ning löö temaga Iisraeli waenlased maha!”

Püha kannatajate Borisi ning Gleba mälestus, kes pühas ristmises Roma-riks ning Dawidiks nimetud saiwad.

2. Mail.

Suurwürl Vladimir, kes Wenemaa õigeusu walgusega walgustas, jagas oma walitsuse maad kaheks-ristkümneks jauks katki, andis nad oma poegadele ning ühe oma wenna poja Swätopolkule, keda ta

omaks pojaks oli mõtnud. Vanast oli Wenemaal viis riigimaid würstide wahel jagada. Võib olla, et suured würstid lootisid oma poegadeft ning sugulastest raskeis riigi asjade toimetamistes enestele abi leida. Aga see lootus läks väga arwa tõeks, ning riigi maade jagamisest tulivad würstide wahel mitmed tülid ja vaidlemised, mis kaua Wenemaale suureks hädaks olivad.

Kui Vladimir, 1015. aastal, ära suri, siis oli tema juures üks päinik, tema wennapoeg Swätopolk. Turowi würst, Swätopolk oli üks väga sant inimene, ning Vladimir ei armastanud teda, ehk ta küll temale oma jau maad oli annud. Pärast Vladimiri surma tahtis Swätopolk Vladimiri auujärje peale astuda, tema kutsus Rijewi kodanikud kokku, jagas neile suured kingitused ning kuulutas ennast suureks würstiks. Sell ajal oli Vladimiri armas poeg, Boris, Rostowi würst, Petsenegide wastu sõtta läinud, kes Wenemaa peale olivad tulnud. Suurwürst oli noore Borisi sellepärast nende wastu saatnud, et rahwas ning sõawägi teda kõige rohkem armastasid; Boris oli priske näuga, wahwa sõas ning jumalakartlik inimene. Alalugude kirjutaja ütleb: „tema õitses täies nooruse ilus, oli sõas wapper, tark nõuus, ning Jumala arm hingas tema peal.“ Swätopolk teadis väga heaste, et rahwas ning sõawägi Rostowi würsti, Borisi, armastasid ning kartes, et teda suureks würstiks ei tõstetaks, wõttis nõuaks teda ära tappa. Tema palkas selle kurjatöö tarwis mõned Wõschgorodi bojarid; aga et paremine oma kurjanõuu warjada, läkitas ta Borisi juurde saadikud oma armastust tema wastu tunnistama.

Need saadikud saidad Borisiaga Alla jõe juures,
 Perejaslami linna ligikal, koku. Tema ei leidnud
 Benemaa piiridelt Petsenegefid, ning oli tee peal
 koju tagasi tulemas. Kui Borisi sõamehed saadikute
 läest kuulda saidad, et Vladimir oli ära surinud,
 siis ütlesivad nad tema vastu: „mine Kijewi
 ning istu oma isa auujärje peale.“ aga Boris kostis:
 „mina ei taha mitte wanema wenna vastu hakata,
 mina pean tema kui isa sõna kuulma.“ Selle wahel
 andsidwad mõned ligemad Borisele märku, et Swäto-
 polk tema vastu kurja nõuu peab; aga noor würost
 ise üks hea ja auus inimene oli, ei wõinud mitte
 seda uskuda ning ei pidanud enese peastmises mi-
 nagi ette wõtta. Sõnum isa surmast tegi tema meele
 koguni kurwaks, ning tema otsis enesele tröösti palwes.
 Ükskord laupäewa õösel, kui tema filmaweega
 omas telgis Jumalat palus, anti temale teada, et
 Swätopolkust saadetud mõrtsukad on juba tema telgi
 ümber piirnud. Peasemise peale ei wõinud mingi-
 sugust lootust olla. Boris hakkas weel suurema sü-
 dame haledusega Jumalat paluma, waatas Önniste-
 gia kuhu peale ning hüidis: „Oh Issand Jeesus
 Kristus, Jumala poeg, kes Sa meie lunastamise
 pärast inimese näul maa peale tulid ning meie pat-
 tude pärast risti peal oma elu andsid! tee mind
 tõlblikuks seda kurja ära kannatada, mis mitte waen-
 lased, waid wend mulle mõtleb teha, ning ära arma
 temale seda mitte patuks.“ Pärast palwet andis Bo-
 ris ennast Jumala hooletse, heitis woodi peale maha
 ning ootas rahulikult surma. Mõrtsukad tungisivad
 telki ning pistiswad noore würosti odadega läbi. Üks
 tema teenritest, nimega Georgij, Ungria maalt pärit,

tahtis oma armsa isanda eest seista, aga mõrtsukad tapsivad ka tema ära, ning nähes, et tema kaelas kuld raha oli, raijusivad tema pea otsast ära, et raha kätte saada. Pärast panivad nad Borisi ihu wankri peale ning wiisivad Swätopolkku kätte. Raskestest haawatud Boris weel hingas; kui Swätopolk sellest teada sai, siis saatis ta kaks Warägi meest, kes tema kurja nõule otse tegid, — nemad pistisivad mõdegaga poolfurnud Borisi südamest läbi. See sündis 24. Juli kuu päawal. Borisi ihu sai Wõschgorodis, püha Wafilijuse kirikus, maha maetud.

Pärast Borisi wõttis Swätopolk nõuks, ka Muroma würsti, Gleba, ära tappa, kes Borisi lihalik wend oli, temaga ühte ema*) ning keda rahwas tema heategude ning wahwuse pärast armastas. Swätopolk saatis temale aru, et ta isa haige on ja tahab teda näha saada. Gleb läks wiibimata teele, aga üksford öö ajal kummistas tema hobune, kelle seljas tema istus, ning murdis tema jala ära, seepärast istus ta lodjasse ning läks jõe mööda oma teed edasi, isa juurde ruttades. Smolenski linna ligidal sawad teise wenna, Jaroslawi, Nowgorodi würsti, saadikud temaga kokku ning ütlesivad tema wastu: „ära mine Swätopolkku juurde! Isa on juba ära furnud, Swätopolk tappis Borisi ära ning tahab ka sind ära tappa.“ See sõnum tegi Gleba koguni kurwaks, sest tema armastas ellaste isa ning oli wenna Boriga südamelikus sõbruses. „Oh häda mulle, Issand! hüidis tema. Paremini oleks mul ühes wennaga surra, kui siin ilmas elada. Kus on so ma-

*) Enne ristiusu wastuwõtmist oli Wladimiril, pagana usu kumbe järele, palju naesi. Borisi ja Gleba ema oli Wolgaria maalt pärit.

usad kõned, oh südamest armustud mende? Sialgi
 ei saa ma enam sinu tasast healt kuulda!" Ning Gleb
 kanges isa ja armsa wenna surma pärast raske kurb-
 use sisse. Aga Jaroslawi saadikud jõudsiwad väga
 hilja tema juurde. Sealsamas tuliwad Swätopolkust
 haadetud mõrtsukad palja mõeladega tema peale ning
 tapsiwad teda ära; tema andis palwega oma hinge
 Jumalale. Tema oma kol heitis kurjategiate nõuuse,
 ning Swätopolku meelepärast olla tahtes, loikas
 tema kõri maha. Tema ihu wifati jõe äärde maha
 ning kateti pisut hagudega kinni. Mõne aja pärast,
 Gleb ajalugude kirjutaja, on selle koha peal mitmed
 metähed süündinud: mõni kord on seal tulestammast
 nähtud, mõni kord on teekäijad ning karjatsed seal
 inglite laulmist kuulnud. Seda kuuldes, wõtsiwad
 Smolenskij kodanikud tapetud würsti ihu jõe äärest
 kesse ning wiisiwad Smolenskij linna.

Selle aja wahel toimetas Swätopolk oma kurja
 töuu edasi ning tappis ka kolmandama wenna, Swä-
 tlawi ära. Aga warsti leidis ta omale kättemaksja:
 Jaroslaw tõusis tema wastu; neli aastat tuuris
 nende wahel werine sõda. Swätopolk palus oma
 aese isa, Poola kuninga käest abi, ning kutsus We-
 remaa waenlasti Wenemäele. Wiimne kõige suurem
 lahing oli Alta jõe ääres, umbes sealsamas kohas,
 kus Boris ära tapetud sai. Kui Jaroslaw selle
 koha peale tuli, siis hüidis tema. „Oh Issand, minu Ju-
 rial, minu wendade weri kisenõab Sinu poole! Ma palun
 Sind, tasu nende õiglaste werd kurjategia kätte, nõnda
 kui Sa Abeli werd Raini kätte tasusid!" Pärast neid
 sõnu näitas Jaroslaw oma sõda meeste poole käega.
 Ning käskis taplemist hakata! Pärast kanget lahingut,

pögenes Smätopolk pakku; tema peale tuli üks isearaline nõdrus, nõnda et tema hobuse seljasgi ei võinud istuda, ning sõamehed pidivad teda raami peal kandma. Hirm ning Jumala wiha ei annud temale kuski rahu, igal pool näitawad waenlased tema kannul olewad. Mõni aja hulkus ta mitmes paigas, ning wiimaks jäi meeletuks ja suri Böömi maa steppidesse ära. Ujalugud on temale nime Böö rane annud.

Rui Jaroslaw, pärast sõa lõpetust, Riiemis waltsema hakkas, siis wiis ta Gleba ihu Smolenskist ära ning pani teda Borisi juurde, püha Basiliuse kirikusse. See kirik põles mõne aja pärast ära, aga imewäärt juhtumised sündiwad ikka peale nende kahe würsti haudade juures. Rui Jaroslaw senna uut kirikut ehitama hakkas, siis wõttis ta nende kirikut lahti, ning leidis, et nende ihudesse ei olnud mädanemine puutunud. Pärast, kui see kirik wanaks jäi ning mahalangema hakkas, ehtas suurwürst Isjaslaw, Jaroslawi poeg, tema asemele uue kiriku Borisi ning Gleba mälestuseks ja wiis nende ihud senna sisse. See sündis 2. Mai kuu päawal 1072. aastal, ning sest ajast hakati 2. Mail Borisi ja Gleba ihude wiimise mälestust pidama. Teine nende wiimine sündis suurewürsti Wladimiri Monomahi ajal, kes neid uhkeste ehitud hõbe laekasse pani ning uude kirikusse wiis. See oli 2. Mai kuu päawal 1115. aastal. Balju imewäert juhtumisi on Borisi ja Gleba mädanemata ihude juures sündinud, teda Wene rahwas suure auu sees peawad ning oma taewalikuks kaitseteks arwawad.

Õnna Borisi, Bulgaria kuninga mälestus.

2. Mail.

Benemaast lõuna all, Donau jõe taga Musta mere ääres, elab Bulgaria rahvas, kes Wene rahvaga ühte sugu on, slawi keelt räägib, ning nõnda sama kui Wene rahvas, õiget usku tunnistab. Wanal ajal oli see üks mahwa rahvas, kes sagedaste Kreeka sõjagi põhjapoolt pid piiritsid riisumas käis ning ka Konstantinopoli linna peale tikkus. Et Bulgaria rahvas Kreeka maa ligidal elasiwad, seepärast saiwad nemad waba kahetsamal aastasajal ristiusu õpetusega tutwaks. Üheksama aastasaja algusel, üks Bulgaria würst, nimega Bojan, kes ristiusu pärast martriliku surma sai, kuulutas ette, et see usk saab warssi kõiges Bulgaria maal laiale lautud.

See ettekuulutamine läks warssi tõeks. Üheksama aastasaja poolel astus Bulgaria trooni peale Bojani wenna poeg Boris ehk Bogoris, kes pärast oma rahwa walgustajaks sai. Üks Kreeka mees, nimega Beodor Kihwara, kes Bulgaria maale oli wangi mõetud, müidis Borisi õige Jumala poole pöördma, aga ei õudnud mitte. Sell ajal oli Borisi sõsar lapsel põlwest Kreeka maale wangi mõetud ning sai seal ristiusu teaduses üles kaswatud. Pärast rahu lepingut, wõeti betasiwad Kreeklased ning Bulgaria rahwas wangi wastastiku ära. Seepärast saatis Bulgaria würst Kihwara Kreeka maale, ning sai selle eest Kreeka

keiserina Teodora*) käest oma sõsara tagasi. Borisi sõsar oli väga kindel ristiusus ning püüdis ka wenda oma usku pöörda. Aga Boris pani kawa aega wastu, ning ei tahtnud oma esiwanemate usku käest ära anda. Üks imelik lugu fundis teda ristiusku wastu wõtma. Kange nälg ning katk, mis jell ajal Bulgaria rahwast koormasivad, lõpsivad warsti ära, kui Boris, sõsara nõuu järele, risti rahwa Jumalat appi hüüdis. Selle imewäert juhtumise pärast hakkas Boris sõsara sõnadest suuremat lugu pidama, ning läkitas saadikud Kreeka maale sealt enese ristiusu õpetajaid paluma. Kreeka keiser saatis Bulgaria maale Metodiusse (Metodij), kes hilja aegu enne seda, oma wenna Konstantiniga, Hõsari rahwast walgustamas käis. Üks wana jutustamine ütleb, et Boris on Kreeka maalt mitte õpetajaid, waid ühte osawat maalijat palunud, kes tema jahi lossi seinad, mis tema oli ehitanud, oleks piltisid täis maalinud, ning et Metodius on selle tema nõudmise ristiusu wäljalautamise kasuks pruukinud. Boris tahtnud seinte peale midagi hirmu-wäert asja lasta maalida, ning Metodius on senna hirmsa kohtu päewa pildi maalinud, ning pärast pildi tähendust kuningale ära seletanud. Kihwara ning õe sõnad ning kõige rohkem hirmsa wiletsuse lõpetus, mis Borisi palwe pärast sündis, oliwad teda juba ristiusu wastuwõtmisele walmistanud. Metodius jõudis Jumala abiga tema pöörmise töö otjalõpetada. Boris sai ristiinimeseks, wõttis püha ristmist wastu ning sai Mihailiks nimetud.

Bulgaria rahwal oli väga paha meel, et würst

*) Teodora walitses oma noore poja Mihaili asemel Kreeka riigi üle.

ma efiwanemate usu oli kääst ära annud; rahwa
 seas tõusivad segadused ning mäsämised, mis küll
 ruttu ära waigistud saiwad; aga ristiusk ei tahtnud
 mitte rahwa seas juurduda, ehk küll armuõpetuse
 kuulutajad hoolega püha õpetust püüdisiwad laiale
 lautada. — Konstantinopoli patriarh Botius wõttis
 Bulgaria rahwa walgustamises elawat osa ning
 saatis kirjalikult usu dogmade seletuse Borisi kätte.
 Kui pühad slawi rahwa õpetajad Morawia maale
 kääsiwad, siis tuli neil Bulgaria maalt läbi minna,
 ning nemad kuulutasiwad seal armuõpetust slaawi
 keele peal. Siis wõtsiwad mitmed ristiusku wastu.
 Aga warsti tõusiwad seal uued segadused ning hakkas-
 iwad noort Bulgaria kogudust eksitama. Kui Rooma
 paawst Nikolai teada sai, et Bulgaria rahwas hakkawad
 ristiusku wastu wõtma, siis saatis ta Bulgaria maale
 juttustajad. Sell ajal oli juba selgestenäha, et Oh-
 rumaa ning Hommikumaa koguduste wahel warasilahkumi-
 ne kätte tuleb. Rooma jutlustajad hakkasiwad Bulgaria
 rahwast teist wiisi, kui endised armuõpetuse kuulutajad,
 õpetama ning rikutud usu Sümboli neile pakkuma. Peale
 selle nemad ei sallinud seda, et slawi keeles Jumala teenis-
 tist peeti; püüdisiwad paawsti wõimust Bulgaria maal
 annitada; kihutasiwad rahwast Kreeklaste wastu
 ning andsiwad neile nõuu Kreeka preestrid Bulgaria
 maalt ära ajada. Wiimaks sai Boris aru, et paawst
 üüiab mitte Bulgaria maad walgustada, waid seda
 oma käppa alla kiskuda, ning seepärast saatis ta
 lähe oma sugulase Konstantinopoli linna, kus sell
 ajal oli süünod kokku kutsutud, et mõne segadusele
 otsus teha. Pärast suurt waidlemist mõistis süünod,
 et Bulgaria maa peab Hommikumaa koguduse külge

armatud saama. Paawsti legat (saadik) pidi Bulgaria maalt ära minema. Et nüüd Jumala teenistust Bulgaria maal slawi keele peal sai peetud ning tutwa murde peal Jumala sõna kuulutud, seepärast hakkas ristiusk seal jõudsaste laiale lagunema.

Kui Morawia piiskop, püha Metodius, 885. aastal, ära suri, siis ajasivad tema waenlased, Saksa piiskopid, tema jüngrid Morawia maalt ära. Need Metodiuuse jüngrid olivad järgmised mehed: Metodiuuse ameti pärija, waga piiskop Gorasb ning tema abimehed: Klement, (Klemens) Nahum, Laurentius, Sawwa ja Angelarius. Nemad kõik läksiwad Bulgaria maale, kus neid suure rõõmuga wastu wõeti. Seal saiwad nemad kuninga kaitsmise alla wõetud ning tegiwad hoolega oma tööd: paniwad waimulikuid raamatuid slawi keelde ümber ning kuulutasiwad armuõpetust. Bulgaria kogudus on need oma õpetajad pühade hulka arwanud, ning nende mälestust auustades, nimetab neid *S e i t s m e a r w u l i f e k s* pühade kooriks. Pärast saiwad kõik slawi sugu rahwad nende waimulikust töötegemisest suurt kasu. Enamiste kõik waimuliku sisuga raamatud: püha isade kirjad ja püha inimeste elulugud, mis kümnendamal ja üheteistkümnemal aastasajal kõigis naabri maades, ja teiste seas ka Wenemaal, saiwad laiale lautud, on Bulgaria maal kirjutud. Warsti saiwad Bulgaria rahwa enese seast koolitud mehed neile õpetajateks pandud, nõnda et enam tarwis ei olnud Kreeka maalt neid paluda. Boris pidas nendest wäga suurt lugu, armastas nendega juttu ajada, ning püidis nende abiga kõigis Bulgaria piirides ristiusku laiale lautada. Tema ehitas palju

kirikuid, tema walitsuse ajal asutas piiskop Kliment ka ühe kloostri, Ohrida linnas, kus pärast Bulgaria patriarhid elasivad.

Pärast wiekümne aastast walitsuse aega, läks Boris kloostri ning andis riigi walitsuse oma kahe poja, Wladimiri ja Simeoni kätte. Aga kui ta kuulis, et Wladimir Bulgaria rahwast ristiusust ära pöördab, siis wöttis ta jälle walitsuse kapi oma kätte, wöttis walitsuse wanema poja Wladimiri käest ära, ning andis, bojaride nõuu järele, walitsuse Simeoni kätte üksi, kes nelikümmend aastat õnnelikult oma rahwa üle walitses. Tema walitsuse ajal sai ristiusk väieste kõiges Bulgaria riigis kinnitud ning ka rahwa haridus edenes jõudsaste. Aga wanake Boris saatis omaad pääwad palwes mööda, mis juures ta ka oma rahwa eest muretsjemast maha ei jättnud: häda ajal käiswad inimesed tema käest nõuu ning eespalweid palumas. Tema suri väga wana ea fees, 2. Mai kuu pääwal 907. aastal, ära.

Püha martrite: Esperuse, tema naese

Soja ja nende laste

Kiriaki ja Weoduluse kannatamised.

2. Mail.

Teisel aastasajal, Keisri Abriani valitsuse ajal, ostis üks rikas Rooma kodanik, nimega Katalus, ühe ristiusu pere omale orjadeks. Orjade põli oli Rooma rahwa juures väga raske: isandatel oli määrata meelewald oma orjade üle ning luba ka neid tappa; nemad arwasiwad neid elaja loomade wäerilisteks ning käisiwad nendega halastamata wiisil ümber, sest nemad ei teadnud sellest ligimise armastuse seadusest midagi, mis Kristus inimestele andis. Risti-rahwal, kes paganate orjadeks oliwad saanud, oli weel raskem põli seepärast, et nende isandate koduses elus tuliwad tihti mitmed pagana usu kombes ette, mis ristiusu seadusega ühte ei sündinud, ning mida paganad ka ristirahwast täitma sundiswad. Uga jenni ajani, kui neid midagi tegema ei sunnitud, mis ristiusu seaduse wastu oli, kuulsiwad ristiusu orjad oma isandate sõna ning püüdsiwad kõige hoolega nende tahtmist täita, seega Jumala meelepärast olla tahtes; nemad kannataiswad alandlikult fareda ümberkäimise enestega ära ning lootiswad omas wiletsas põlwes Issanda peale, kes meid kõiki on lunastanud ning waimulikku wabadust kõigile oma ustawate sulastele annud. Nemad püüdsiwad täieste

püha Apostli käsu järele elada, kes ütleb: „Sulased, kuulge kõigis asjus nende sõna, kes teie isandad on liha poolest, ei mitte filmakirjaks, kui need, kes inimeste meele pärast püüdnud olla, waid waga südamega, Jumalat kartes; ja kõik, mis teie ial wõtate teha, seda tehke südamest, nõnda kui Issandaale, ja ei mitte inimestele, teades, et teie Issanda käest päranduse palga peate saama, sest teie teenite Issandat Kristust!“ (Kolos. 3, 22—24).

Seda Apostli käsku püüdsiwad ka ristiinimesed Esperus ning tema naene Soja täita, keda Katalus enesele pärisorjadeks oli olnud. Paganate seas olles, püüdsiwad nemad Kristuse käskude järele elada, kärwatsiwad oma poegi Kiriafi ja Weodulust Jumalakartuses ning teenisiwad auusaste oma isandaid. Issandad ei teadnud, et nad ristiinimesed oliwad, ning oliwad nendega väga rahul, seepärast et nemad oma kohusid hoolega täitsiwad. Soja pidi kodu elaja loomade järele waatama ning neid talitama, aga Esperus ning pojad pidid wäpõlbu harima ning kodused tööd toimetama. Pääwad otsa tegiwad nemad tööd, aga õhtate ajasiwad juttu ning tegiwad palwet.

Nõnda läks mittu aastat mööda. Kui Kiriafi ning Weodulus suuremaks saiwad, siis hakkasiwad nemad orja põlwe paganate juures raskeks panema. Mõni kord ütlesiwad nemad ema wastu; „meie tahame Kristuse käskusid täita, seepärast peame paganate juurest ära põgenema.“ Ema seletas neile, et nende kohus on oma isandate sõna kuulda, ning et ka paganate seas elades, mõib Kristuse seadust täita. Aga noorte meeste südamed põlesiwad armastusest Issanda wastu, kes meie eest väga palju häda on

kannatanud, ning nemad igatsesivad martrite wiisi oma elu Tema nime pärast ära anda. Sagedaste palusivad nemad emat Katalusele teada anda, et nad ristiinimesed on. „Wii meid isanda ette,“ ütlesivad nemad, „küll meie siis temale ütleme, mis Issand meie suhu paneb. Kristus andis Ennast meie eest Juuda rahwa kätte, sai risti löödud ning suri; nõndasama tahame ka meie Tema nime pärast surra ja igawest elu pärida.“ Aga tart ning mõistlik ema püidis selle poegade nõuu maha ajada. Tema kartis, et pojad oma nooruse pärast, seda rasket mõitlemist ei jõua ära mõidelda, mis nemad hea meelega tahtwad eneste peale wõtta. Issand ei sunni meid mitte ülelia rasket koormat enestele otsima waid tahab, et meie kannatlikult seda risti kannatfime, mis Tema meie peale paneb. Tema nõuab meie käest üksnes kannatust, alandust, Tema tahtmise alla heitmist.

Noored mehed jäiwad ometi omas mõttes kindlaks ning wõtsivad nõuaks Katalusele kuulutada, et nad ristiinimesed on. Üksford läksivad nemad treppi peal tema wastu ning, teda teretades tunnistasivad suure healega oma usku Kristuse sisse. Nemad ütlesivad wiimaks oma isanda wastu: „Sina oled peremees meie ihude üle, aga meie hinged on igawese Jumala pärast.“

Katalusel oli väga ime neid sõnu kuuldes. „Need lapsed on wist meelest ära,“ ütles tema. „Lass nende wanemad minu juurde tulla!“ Aga Esperus oli see ford isanda käsu järele, kodust ära läinud, seepärast jättis Katalus selle asja järelepärimise teiseks korraks. Tema naene pidi warsti lapse sünnitama, ning tema

mõttes selle asja pärast pidu teha ja pidu pääval
oma orjade usku katsuma hakata; aga senniks saatis
ta neid maale.

Paganad, nagu teada on, tõiwad iga rõõmuwäert
uhtumise juures oma jumalatele ohwrid. Ohwriteks
saiwad elaja loomad toodud, mis wäerjumalate alta-
rite peal iseäralikul wiisil saiwad ära tapetud ning
pärast prestritele ja paganatele, kes ohwerdamise juures
oliwad, ära jagatud. Seal juures sai ka wiina wälja
walatud ning wiirokit suitsetatud. Pärast pidiwad
tõik paganad neist ohwritest, wäerjumalate auuks,
ööma. Muidugi mõista, et ristiinimesed niisugustest
pagana ohwritest söömist enestele suureks roojastuseks
arwasiwad. Nende meelest oli pagana jumalatele oh-
werdamine ehk neist ohwritest söömine Kristuse ära-
algamine; aga paganad püüdsiwad kõigest jõust neid
seda tegema sundida.

Katalusel sündis poeg. Sellepärast kutsus tema
tõik omad tutwad ja pererahwa koku ning tõi nende
kõhles jumalana Wortunale ohwrit. Sell ajal, kui
paganad Kataluse majas suurt rõõmu pidu pidasiwad,
salusiwad ülemal nimetud ristiinimesed, kes maale
oliwad saadetud, et Jumal Jse nende Abimees oleks,
sest nad tundsiwad, et nende mõitlemise aeg mitte
kaugel ei ole. Katalus käskis ka neile, nagu teiste
orjadele, ühe waagna täie liha ning kruusi wiina,
wäerjumala ohwrist, saata. Kui Soja seda teenrit,
kes waagna ning kruusi nendele wiis, eemalt nägi,
mis hüidis tema: „Oh Issand Jumal, kes Sa ini-
meste südamed läbi katsud, ole meiega ning kinnita
meid Sinu tunnistamises, sest muud jumalad, peale
Sind, ei tunne meie!“ Ning tema wõttis selle liha

waagna ja wiskas koerte kätte, aga wiina kallast maha. Sellest sai filmapilt Katalusele teada antud. Tema wihastas hirmsal kombel ning käskis kristlaste pere enese juurde kutsuda.

— Kelle peale teie loodate, et tohtisite jumalانات Wortunat ning mind pahandata? küsis tema wihaga Esperuse käest.

— Meie lootus on Jeesus Kristus, igawese Jumala Poeg, kostis Soja kindlaste.

— Saame näha, kas Ta sinu pojad piinamisest peastab, — ütles Katalus, ning hakkas sealjamas noori mehi hirmsal kombel piinama. Aga isa ja ema lõimad südame kõwaks ning waatasiwad ilma ahastuseta poegade piinamise peale ja maenitsesiwad neid Jumala peale loota. Noored mehed kannatasiwad wahwaste piinamised ära. Siis käskis Katalus Esperuse ja Soja poegadele seltsis tule sisse wisata, mis warsti täidetud sai. Range walu sees kiitsiwad ning tänasiwad nemad kõik Jumalat, kes neile oli kindlust annud, ning lahkusiwad palwega siit elust ära.

Waga Weodosiuse,

Petserskij lamra (kloostri) Igumeni elu.

3. Mail.

Kuulus Petserskij lamra, Rijewis, kus palju pühade ihusid magavad, sai warssi pärast seda asutud, kui Wenemaa ristiusku wastu wõttis. Tema asutaja oli waga Antonius Lübetši linnast, Tschernigowi kubermangust pärit. Tema heitis Atofi mäel (Akhmoni kloostri) munga põlwe, tuli üheteistkümnema aastajaja poolel Rijewisse, leidis ühe mäe sees Dnjepri jõe ligikal, koopa ning hakkas seal sees elama. Kõne tema pühast elust läks laiale ning tema juurde tulimad mõned üksiku elu armastajad ning hakkasiwad ka koobaste sees elama. Üks tema jüngeritest, waga Weodosius, tegi kelliad koobaste sees suuremaks, ehitas mitu kirikut, tegi kloostrile müürid ümber ning andis temale, ühes elamise seadused (reeglid). Sellepärast armataks waga Antonius ning Weodosius munga seisuse asutajaks Wenemaal. Waga Weodosiuse elulugud on Wenemaa esimene ajalugude kirjutaja, waga Nestor, wiles pannud, kes ka ise Petserskij kloostri munk oli.

Waga Weodosius sündis Wasilewi linnas, Rijewi ligikal, ning läks sealt juba lapse põlwes wanematega Kurški linna elama. Nemad oliwad rikkad inimesed ning õpetasiwad poega ka kirja tundma. Kui Weodosius kolmeteistkümneme aastaseks sai, suri tema isa ära. Maastmadalast hakkas poisikene Weodosius kõigest

jüdamest Issandat armastama; kirikus käimine, püha raamatute lugemine tegi temale kõige suuremat rõõmu, mille pärast ta kõik mängid ning laste vallatused hea meelega maha jättis. Sgaüks, kes Jumalat armastab ning tema käskude järele elada püiab, see armastab ka ligemist. Weodosius jagas kõik oma varanduse vaestele, ning talupoegi aidata tahtes, käis nendega ühes tööl.

Ena, kes Weodosiust küll ellaste armastas, ei võinud siiski tema mõtete ja tegudega rahul olla. Tema armas seda teutuseks, et poeg väheses riides käib ning ühes talupoegadega tööd teeb. Seepärast püidis ta igal viisil, küll meelitamiste, küll ka ähwardamistega poega niisuguse elu poolt ära pöörda ning armastust maailma heade vastu tema südamesse istutada, aga kõigest sest ei tulnud midagi välja. Weodosius ei annud järele ning armastas üle kõige asjade palvet, alandlikku elu ning vaevanägemist.

Ena tigidusest tuli temal palju häda kannatada. Ükskord tahtis ta salaja püha maale reisijatega Jerusalemma minna. Ena sai sellest teada, ruttas tema järele, sai teda tee pealt kätte, pekkis teda armutumal kombel läbi ning tõi koju tagasi. Pärast seda sai Weodosius teada, et selle kihelkonda kirikus, kus tema elas, tihti sellepärast Jumalateenistust ei peetud, et pahu leibu ei olnud, seepärast võttis ta pahu leibade tegemise oma hooleks, sest ihaldas milgi viisil Jumalat teenida. Raha, mis leibade eest sai, pruukis ta jahude ostmiseks, ning kõik, mis sest järele jäi, jagas vaestele. Teised poisikesed naersivad teda, aga tema ei pannud seda tähele. Kui ema teda

loomis, et ta oma madalate tegudega suguvõsa teutab, siis kostis Weodosius alandlikult: „armas ema! Jeesus Kristus on meile alanduse eesmärgi näitnud, ning Jse Ennast meie lunastamise pärast alandanud. Ning mis teutust võib mulle sest olla, et ma seda leiba walmistan, mis kõigepuhtamaks Kristuse ihuks peab muudetud saama?“ Niisugusid sõnu kuuldes, jäi ema mõneks ajaks rahule, aga pärast sai jälle pahaks, hakkas poega tõrelema ning mõni kord ka peksma. Et ema tigidusest lahti saada, läks Weodosius ühe preestri juurde elama. Mõne aja pärast sai tema ülem Weodosiuse wagaft elust ning tema ema tigidusest teada ning wõttis teda oma kaitmise alla. Aga ka seal jagas Weodosius kõik waestele, mis temale anti; ning priitahtliku häda ning puuduse kannatamise läbi Jumala meelepärast olla tahtes, wõttis ta kangeste ning kandis palja ihu peal raud rihelaid.

Weodosiusel oli kange igatsimine maailma kogu ni waha jätta ning kloostri minna. Sell ajal oli Rijekwi ümber juba mitu kloostrit, mis Kreeka mungad juhid asutanud. Katskümme kolm aastat wana les, põgenes Weodosius salaja Rijekwi ära. Oma eluspidamiseks tee pääl ei wõtnud ta muud midagi kaasa, kui ühe natukse leiba. Rijekwi saades, läis ta kõik kloostrid läbi; aga kuski ei tahtnud mungad waest keldiast wastu wõtta. Seal sai ta pühast Antoniuusest kuulda, kes sell ajal juba oma waga elu poolest kuulsaks oli saanud, ning wõttis nõuu tema juurde minna. Antoniuuse juurde tulles, langes ta tema jalge ette põlwile maha ning palus teda, et ta teda oma juurde elama wõttaks.

— Armas laps, ütles Antonius, ja näed, et mo-
kellia väga pisuke on, mul üfšigi on fiin kitsas
elada.

— Jumal on mind sinu juurde, püha isa, läti-
tanud, et ma õnsaks saaksin, kostis Weodosius, mina
tahan kõik teha, mis sina mind käsib.

Siis wõttis waga Antonius teda wastu, õnnis-
tas teda ning andis preestriliku munga Nikoni hoolets,
kes teda mõne aja pärast mungaks pühitſes. Müid
andis Weodosius ennast koguni palwe tarwis ning
hakkas juure alanduse, hoole ja kannatusega kõik ſeda
täitma, mis tema pääle pandi.

Selle wahel, otſis ema teda kangeſti taga ning
üfšnes mõne aasta pärast ſai teada et ta Riijewis on,
ja ruttas warſi ſenna. Silma weega hakkas ta poja
kaela ümber finni, palus teda koju tagasi tulla ning
tootas temale luba anda nõnda elada, kuidas ta tahab.
Weodosius, kes juba mungaks oli pühitſetud, ning
ſellepärast ema tahtmiſt täita ei wõinud, jõudis oma
maenitſuſte ning palwetega Jſſanda poole, ema enese
wagaduse tee peale pöörda, nõnda et ta nõuiks
wõttis ühte naesterahwa klooftri, mis ka Riijewi li-
gidal oli, elama aſuda.

Warſi pärast ſeda, jättis Nikon oma koopa maha
ning ſiis pühitſes Antonius Weodosiuſt preestriks.
Sell ajal oli juba kaksteiſtkümmend mungawenda
Antoniuſe juurde elama tulnud, aga et Antonius
üfšikut ja waiſiſt elu armastas, ſeepärast läks ta ſealt
ühte teiſe koha elama. Tema pani munkade üle-
waatajaks ühe oma jüngri, õnſa Warlami, aga iſe
kaewas oma le koopa, ſealt tüki maad kaugemale.

Munga wennad elasiwad, nagu ennegi, kõigeſi-

namat elu. Aga Weodosius oli nende seas išeäranis
 loolas palwele, alandlik sõnas ja teus ning wäsimata
 maewa nägemises. Antoniuſe lubaga ſai üks wähelane
 kirik, Jumala Oma uinumise mälestuseks, koopa peale
 ehitud. Mõne aja pärast kutsus suurmüürst Isjaslaw
 Warlaami Dimitriewi kloostri igumeniks, mis suur-
 müürst oli hilja-aegu ülesehitanud; seepärast läksiwad
 Mungawennad Antoniuſe juurde ning palusiwad enes-
 tele uue igumeni panna. Waga Antonius kostis neile:
 "Kes teie seast teistest sõnakuulelikum, tasasem ja alandli-
 kum on, see ſaagu teie ülemaks." Kõik ühest suust ütles-
 wad, et Weodosius niisugune mees on, ning An-
 tonius õnnistas teda igumeni ametisse.

Kui Weodosius teiste ülemaks ſai pandud, siis
 hakkas ta weel suurema hoolega waewanägema, teenis
 armastusega kõiki ning wõttis kõige raskemad tööd
 enese peale. Pääwa ajal tegi tema tööd, aga kõse
 palus Jumalat; aga ſellegipärast tuli ta ikka kõige
 haremine hommiku Jumalateenistusele.

Mungawendade aru kaswis ikka suuremaks, ja
 ehk nemad küll esimese koopa palju suuremaks tegiwad
 ning mõned uued koopad juurde kaewasiwad, siiski
 oli neil ruumi puudus. Siis palus waga Antonius
 suurmüürsti ſelle mäe, kus ſees koopad oliwad, mun-
 gadele anda. Mungad ehitasiwad ſelle mäe peale
 ühe suure puust kiriku, tegiwad mitu kelliat ning ehi-
 tasiwad kõikide nende hoonete ümber müürid. Seſt
 ſaſt ſaadik hakati ſeda kloostrit Peterskij
 Kloostriks (koobaste kloostriks) hüüdma, seepärast
 ſeal kõigeesimesed mungad koobaste ſees elasiwad.
 See ſündis 1060 aasta ümber.

Senni ajani juhataſiwad Antonius uing Weodo-

fiis mungavendi oma eesmärgi ja sõnaga. Aga Weodosius ihaldas kloostrile kõvad seadused kirjalikult anda. Tema oli kuulnud, et Studiti kloostri kirjutud seadused on, seepärast saatis ühe munga Konstantinopooli, ning käskis need seadused üles kirjutata ning enese kätte tuua. Need seadused andis tema Petseriskij kloostrile, kust pärast ka teised Benemaa kloostrid neid enestele said. Need seadused näitasivad munkadele nende palve tunnid ning tööd ja talitused ette, keelssivad munkasid omale varandust korjamast, kõik pidi nendel ühes olema. Kõik mungad pidid ühe laua taga sööma ning aja, mis palvest järele jäi, tööd tegema. Iga töö pidi wanema õnnistamisega ning palwega hakatud saama. Mungad pidid kõik oma mõtted igumeni ees avaldama. See fundis neid ühtepuhku ise eneste mõtteid, elu ning tegusid tähele panema, mis iga inimesele väga kasulik on; sest pahad teud tulewad pahast mõtetest, ning kes oma mõtete järele walwab, see harjub patu vastu mõitlema.

Weodosius waatas kangeste munkade järele, et nad neid seadusi täidaksivad, aga kõige see juures ei olnud ta munkade vastu mitte tige. Kui temal tuli mõnda munka noomida, siis hakkas ta ise nutma, palus neid oma õnse eest hoolt kanda, mitte oma südant pattu ihaldamistega rojastada, Issandat otsida, Tema käsud täita ning omad pattud kahetseda.

Teades, kui suurt kasu tulustad raamatud toomad, käskis Weodosius sööma ajal õpetlikuid raamatuid lugeda ning püüdis kõigest jõust hingekasulikkude raamatude kogu kloostris suurendada. Sell ajal oli väga raske raamatuid saada, sest raamatu trükkimist

mis veel ei olnud, kui keegi juhtus hea raamatu
 kaudu, siis pidi ta seda enesele käega ümber kirjutama.
 Kõige rohkem kirjutati raamatuid kloostrites, sest
 mungad mõistsivad rohkem, kui ilmlikud inimesed,
 kirja. Weodosius aitas ka ise raamatuid ümber kir-
 jutada ning poofida.

Õsiotsa oli Petseriskij klooster väga väene ning
 mungad jõudsid waewalt ennast oma töö waewaga
 hakkama pidada; aga waga igumen lootis kindlaste Ju-
 mala peale. Kui mungawennad, puudust kannatades,
 surmaks jäiwad, siis tuletas ta neile Dnistegia sõnad
 meelde, Kes ütleb: Teie ei pea mitte mu-
 stfema ja ütlema: mis meie peame
 sööma, ja mis meie peame jooma, ehk
 mis ka peame meie endid katma; sest
 taewane Isa teab, et teile seda
 kõik tarwis läheb; aga nõudke esite
 Jumala riiki ja tema õigust" (Mat. 6,
 — 33). Ning tema lootus läks tihti imelikul wiisil
 täide. Klooster sai aeg ajalt ikka rikkamaks, seepärast et
 sündinud jumalakartlikud inimesed jenna suured anded saat-
 nud. Suurwürlst Ssjaslaw, kes Weodosiusest väga
 kart lugu pidas, käis tihti tema jutul ning lõi kloostrile
 palju kingitused. Üks neist kõigesuurematest kloostri
 kateegiatest oli ka Warägi würlst, nimega Schimon,
 oma perekonnaga, keda 3000 hinge oli, Katoliku
 würlst Kreeka usku heitis ning kõige esimene Petseriskij
 kirikus maha maetud sai. Siis ehitas Weodosius
 kiriku ligidale ühe maja, kus sandid aset leidsiwad
 ning teekäiad ja haiged vastu wõetud saiwad. Tema
 käis ise neid talitamas; üleüldse püüdis tema kõigest
 sellest hädalistele abiks olla ning tihti ka suure würlsti

käest neile abi paluda, sest tema ei võinud ilma filmameeta maeste ja viletsate häda peale vaadata. Üksford toodi tema juurde mõrtsukad, kes floostri warandust olivad röövinud. Neid nähes, hakkas Beodosius nutma ning maenitses paremat ja auusamat elu elama hakata; pärast käskis ta neile süia anda ning laskis neid lahti. Mõrtsukate südamed saidwad Beodosiuse armulikkusest teust nõnda liigutud, et nad meeltparandasiwad ning sest ajast auusat ja jumalakartliku elu elama hakkasiwad.

Teist inimest aidates, käis Beodosius ise waeses riides ning nägi rohkem kui keegi, waewa, tema kandis wet, lõhkus puid, tegi leiba. Oma eesmärgiga sundis ta ka mungasid waewanägema. Üksford tuli floostri kellar (toidu kraami ülem) temale ütlema, et kõõgi tarwis puid ei ole raiutud: „käsi ühte munki, kellel tööd ei ole, puid raijuda,“ lijas kellar juurde. „Mina olen ilma tööta, mina lähen,“ kostis waga Beodosius; ning et lõuna aeg oli, seepärast käskis ta kõik mungawennad sööma minna, aga ise läks puid raijuma. Pärast lõunat nägiwad mungad, et floostri ülem raskest tööd teeb ning hakkasiwad kõik hoolega seda sama tegema.

Waga Beodosius oli väga alandlik ning tasane. Üksford käis ta juurewürsti jutul ning jäi õhta hiljaks koju minema, seepärast käskis Issjaslaw teda wanfriga floostri wiia. Kui ta tüki maad juurewürsti kojast sai ära läinud, siis kutsar, noor poisike nähes, et munk, keda tema wiib, wanas ja katkend riides oli, pööras tahapoole ning ütles tema wastu: „munk, sina oled terve pääw ilma tööta, aga mina pean kanged waewa nägema, wõta ohjad

oma kätte, aga mind lase oma asemele puhkama." Weodosius täitis ilma sõna lausumata jeda nõudmist ning läks kutsu poole. Kui hommik kätte tuli, ning poisikene nägi, et suured isandad, kes nende vastu tulivad, hobuste seljast maha astusivad ning auupakklikult munka teretasivad, siis ehmatas ta ära; aga Weodosius käskis teda rahul olla ning kui kloostris sai, laskis seal temale süia anda.

Sell ajal tõusivad Wene würstide seas isekeskised sõjad. Wennad ajasivad Tšjaslawi trooni pealt ära ning üks neist, Swätoslaw sai suurvürsti auujärje oma kätte. See tegi Weodosiuse meele pahaseks, ning tema kirjutas Swätoslawile kirja ning nõudis, et ta walitsuse wenna (Tšjaslawi) kätte tagasi annaks. Aga Swätoslaw ei pannud tema nõuu miksiki, waid ütles ükspäinis tema peale wihaseks, nõnda et teda ka wangi põlwe mõtles saata. Ligemad sõbrad andsid Weodosiusele teada ning palusivad teda ettevaatlik olla; aga tema kostis rahulikult: „ükski asi ei wõi mulle siin elus armsam olla, kui kannatamine, sõnne pärast." Swätoslaw teades, et kõik Weodosiusest suurt lugu peawad, ei julgenud oma paha nõuu mitte täide saata ning läks mõne aja pärast Weodosiuse jutule. Weodosius läks kloostrist wälja oma wastu ning wõttis teda, kui seaduslikku kuningat, auupakklikult wastu.

— Ma kartsin, et sa mind oma kloostris mitte ei nägud, seepärast et minu peale pahane oled, ütles würst temale.

Weodosius kostis: „meie kohus on jeda rääkida, mis hinge õnuseks tuleb, aga teie kohus on jeda kuulda." Pärast awalikku palwet, mis kirikus sai

suurewürsti tulemise pärast peetud, kõneles Beodosius kaua aega temaga, rääkis temale sest armastuse seadusest, mis Kristus inimestele on annud, ning maenitses teda walitsuse wenna kätte tagasi anda. Selle sama asja pärast maenitses ta Swätoslawi ka tihti pärast seda, aga sest ei tulnud paremat midagi. Kõige see juures jäi Beodosius Issjaslawile truuks ning nimetas kiriku palwetes tema nime enne noorema wenna Swätoslawi nime. Nende segaduste pärast, sai ka waga Antonius mõneks ajaks wangi põlwe saadetud.

Selle wahel kaswis Pjetserskij kloostri munkade aru ikka suuremaks. Palju nende seast saiwad kuuljaks oma püha elu poolest, ning Issand andis neile, nagu waga Beodosiusele, meelewalla imetegusid teha. Ka kloostri enese peal sündisiwad mitmed Jumala imetähed. Mõnikord nähti teda ühe iseäralise walguses hiilgawat. Ükskord tahtsiwad mõrtsukad teda rööwima tulla, aga tema tõusis nende filmade ees kõrgele õhku, ning temast oli imeilus inglite laulmine kuulda. Mõrtsukad ehmatasiwad sest nägemisest ära, parandasiwad meelt ning jätsiwad oma kurja nõuu maha.

Et munkade hull, mis ikka suuremaks kaswis, enam kloostri ei mahunud, seepärast wõtsiwad waga Beodosius ning Antonius nõuuks teda suuremaks teha ning ühe uue kiwist kiriku juurde ehitada. Waga meeste palwe järele sai neile imetähtede läbi see koht näidetud, kuhu uus tempel pidi ehitud saama. Talupojad, kes seal ümberkaudu elasiwad, nägiwad ühte imelikku walgust, mis kui wiskerkaar, Pjetserskij kirikust peale hakkas ning teise mäeni ulatas; selles

malguses nägiwad nemad munkasid, kes salmide laulmisega püha kujukuid ning muid kiriku asju Petroskij kirikust uue koha peale kandiswad; rongi ees oli Weodosius näha. See uus koht oli suuremürsti majal. Swätoslaw kinkis heameelega selle koha hoofstrile, ning 1073. aastal hakkati seal uut kirku kirikut, Jumala Oma Inimise mälestuseks ehitama. Waga Antonius, kes sell ajal wangi põlwest tagasi tuli, jõudis weel jeda hakkatust õnnistada ning suri warsti pärast jeda ära. Waga Weodosius tegi ise suure hoolega töömeeste seas tööd, aga ei saanud ka oma lõpetust näha.

Wagal Weodosiusel oli wiis Suure paastu aja jenni kui Palmi puude püha laupäewani koguni üksi koopas elada. Koopa suu sai seks ajaks mullaga täiesti pandud; ning kui väga tarwis oli temale midagi teada anda, siis räägiti temaga ühe pisikesena läbi, mis koopa seina sisse oli tehtud. Oma wiisi järele, läks tema ka 1074. aastal paastu ajaks koopa, ning seal andis Issand temale teada, et tema surma tund ligi on. Kannatamise nädalal jäi tema kaugeks, kutsus mungawennad enese juurde, kuulutas neile, et ta warsti peab siit elust lahkuma, andis neile mõned maenitsused, käskis kõiki armastuse ning hoolega oma kohused täita. Tema jättis ka suuremürsti, kes tema juurde tuli, Jumalaga, õnnistas, kõigide wendade tahtmise järele munga Stehwani kummeni ametisse ning kuulutas ette, et ta laupa pärast päewatõusu ära sureb.

Nimetud pääw tuli kätte. Koidu ajal kutsus ta neid kõiki mungawennad enese juurde, õnnistas neid ning andis neile wiimsed maenitsused. Kõik nutiswad

ärdaste; aga Weodosius tröstis neid ning ütles nende vastu: „ihuga lahkun mina teist ära, aga waimus saan ma teiega olema.“ Tema andis palwega oma hinge Jumalale, 3. Mai kuu päeval 1074. aastal. Tema enese tahtmise järele, sai tema ihu selle koopa sisse maha maetud, kus ta ikka Suure paastu ajal elas.

Templi ehitamine tuuris Weodosiuse ameti pärijate Stehwani ja Nifoni ajal edasi ning tema juures sündisivad mitmed imewäärt juhtumised. Kujude maalijad tuliwadise Konstantinopolis ning jutustasivad, et Antonius ning Weodosius on neile ilmunud ja Riiemisse tööle tellinud; aga müüriisepad Konstantinopolis nägivad Jumala Ema, kes neid kästis Pjetserskij floostri minna, ning nemad töiwad enestega ka Jumala Ema kuu Konstantinopolist jenna.

Rahelkateistkümmend aastat pärast waga Weodosiuse surma, tahtsivad munga wennad püha mehe ihu uude katedral kirikusse wiia. Kolm päewa enne Jumala Ema Unumise püha, wõttis igumen munga Nestori (ajalugude kirjutaja) enesega, läks koopasse, ning seal hakkasivad nemad mõlemad Weodosiuse hauda lahti kaewama. Nestor nägi esite waga Weodosiuse mädamata ihu. Tema sai juure hulga rahwa saatmise 14. Augusti kuu päeval 1091 aastal, Jumala Ema Unumise kirikusse wiidud. 1106. aastal sai waga Weodosius kogudusest pühade hulga arwatud. Mitmele, kes usuga teda on appi hüidnud, on tema ime-nägemistes ennaft ilmutanud ning mitmele terwist annud. Waga Weodosiuse mädanemata ihu templi wiimise mälestust peetakatse 14. Augusti kuu päeval.

Püha matri Pelagia kannatamised.

4. Mail.

Ükskord anti keisri Dioklitianile, kes ristirahwast kangeste tagasiusas, teada, et piiskop Klinon, Tarsuse linnas, Kilikia maal, hoolega ristiuskulajale laulab. Keiser käskis piiskopi kinni wõtta ning kohtu ette tuua; aga tema jõudis linnast ära põgeneda ning ümberkaudiste mägedesse mõne ristinimesega warjule minna. Selle wahel kuusati seal maal kangeste ristirahwast taga, ning ülemad otsisid waga piiskoppi suure hoolega taga.

Sell ajal elas Tarsuse linnas üks suurtsugu ja väga ilus neitsikene, nimega Pelagia. Tema oli juba pagana usus üles kaswatanud, aga tema oli mõne ristiinimesega tutwaks saanud ning need olid temale Jeesusest Kristusest, Jumala Pojast jutustanud, kes inimeste lunastamise pärast oma elu on ära andnud. Neitsi kuulis seda head sõnumet lunastusest suure rõõmuga ning hakkas kõigest südamest Issandat Jeesust Kristust armastama. Tema tahtis püha ristiusu vastu wõtta ning ühes ka kõik maailma ja oma suure waranduse maha jätta, et ainust Jumalat teenida.

Suhtus, et üks noormees, kuninglikust sugust, Pelagiat armastama hakkas ning kosilased tema juurde laatis. Tema oli selle asja pärast üpris väga rõõmus, aga neitsikene kostis rahulikult würsti kosilastele: „mina olen Jumala Pojale, see igawese Ku-

ningale, kihlatud." See kostus kurbastas ning wi-
hastas noortmeest; aga pärast jäi ta ometi rahulisemaks
ning lootis ikka Belagiat omale saada, teades, et ema
kangeste tütri peale käib ja teda kõrget kofilast vastu
võtma sunnib. Aga Belagia süda ei otsinud maa-
ilma auu ning rikkust, vaid tema mõttes oli alati
üks asi: kuidas ta piiskopi Klinoni mõiks üles leida
ning tema käest püha ristmist vastu võtta.

Ükskord palus ta ema käest luba ühe naese juurde
minna, kes tema imetaja oli olnud. Imetaja elas
maal, tül maad linnast. Belagia lootis seal piiskopi
üles leida, sest ta oli ristiinimeste käest teada saanud,
kuhu ta warjule oli läinud. Ema ei annud temale
luba. Sellisammal öösel nägi neitsikene püha piis-
koppii unes. Tema hakkas jälle emat palluma, et ta
temale luba annaks imetajat vaatama minna, ning
ema andis temale miimaks luba. Oma tüdart würsi
priudiks armates, pani ema kallid riided ning muud
ilusad ehted tema ümber, käskis ühe tõlla walmis
panna ning saatis tütri mõne teenriga minema.

Nende teenrite seas, keda Belagiale kaasa anti,
olivad mõned niisugused, kes salaja Kristuse sisse
uskusiwad ning wist teadsiwad, et ka Belagia omas
südames ristiinimene oli. Kui nad tüki maad linnast
saiwad ära läinud ning ühe mäe juurde jõudsiwad,
mis paksu metsaga oli kaetud, siis näitas üks teener
teisele käega ühe wanamehe peale, kes mäest alla tuli,
ning ütles; „kas sa tead, kes see wana inimene on?
See on Jumala mees Klinon, keda paganad taga
otsiwad ning ära tappa tahtwad." Ning mõlemad
teenrid hakkasiwad isekeskis piiskopi Klinoni heategu-
dest ning imetegudest, mis tema oli teinud, rääkima.

Kui Pelagia nende juttu kuulis, siis käskis ta tõlla teisma jätta. Temal oli väga hea meel, et ta selle nimese nii ruttu üles leidis, kellega ta tahtis kokku laada, — seepärast käskis ta teenrid oodata, jennikui ta jala mäe peal ära käib, — tuli siis tõllast välja ning läks piiskopi vastu.

Kui ta tema juurde sai, kumardas ta teda ning nimetas Kristuse teenriks.

— Minu Kristuse rahu olgu, neitsifene, sinuga, kostis piiskop tema teretamise peale.

— Riidetud olgu Sumal, Kes mulle unes minu õigu on näitnud ning sind minu juurde läkitanud, et sa minu hinge hukatusest peastaksid! — hüidis neitsifene. — Oled sina piiskop Klinon?

— Mina olen Kristuse waimuliku lammaste karjane, kes igawest elu lootwad pärida, kostis piiskop.

— Kuidas sa oma lambaid õpetad, et nad igawest elu wõiksid pärida? küsis neitsifene.

— Mina õpetan neid Sumalat Issa ja Boega ning püha Waimu tundma, ning maenitsen neid Issanda teaduse järele elama ning Jeesust Kristust armastama.

— Ma palun sind, püha isa, ütle mulle mis õigerohkem tarwis on neile, kes sinu Sumalaga endid ühendada tahtwad?

— Kristmine pattude andeksandmiseks ning igaweseks eluks.

Siis langes Pelagia Klinoni jalge ette maha ning hüidis: „risti mind ära, tee mind Kristuse pruudiks, Kes minu hinge on walgustanud, sest Tema on see tõe Päike.“

Neid sõnu kuuldes, sai piiskop püha rõõmu täis, kostis omad käed üles taewa poole ning hüidis pa-

ludes: „Oh Issand Jumal, kes Sa sellefinatse neitsikese oled tõe tundmisele toonud, läkita temale oma armsa poja ristmist!“ Ring häkitselt hakkas seal üks hallikas maa seest välja jooksuma. Seda nähes, sai piiskop tänu Jumala vastu täis ning hüidis südame põhjast: „Suur oled Sina, oh meie Jumal, Isa ja Poeg ning püha Waim, kes Sa meile püha päranduse, — ristmise pattude andeksandmiseks, oled annud! Sina, oh Issand Südametundja, näed ka nüüd minu, sinu sulase alandust, Sa tead, et mull häbi on sedasinaast püha neitsit ristida, seepärast õpeta ja juhata mind Ise!“

Korraga nägiwad piiskop ning neitsikene hallika peal ülewel kahte hiilgawat Inglit, kes eneste käes ühte hele-walget riet pidasiwad. Püha piiskop pühitses palwe läbi hallikawet ning hüidis Issanda poole ja ütles: Oh kõige looduse Kuningas, kes Sa Inglid oma tahtmise kuulutajateks ning tuld oma teenriks teed! tee ka mind kõlwatumat kõlblikuks sedasinaast neitsit, keda Sina oled seie läkitanud, Sulle ohwriks tuua; arma teda oma ärawalitsetud karja hulka, et ka tema, Sinu armu osaliseks saades, Sinu Kristuse pulma kotta võiks astuda, nende tarkade neitsidega, kes oma lampisid mitte ära kustuda ei lasknud!“

Pärast palwet ristis piiskop neitsi ära ning andis temale Jumalaarmu, sest temal oliwad pühad Anded kaafas. Neitsikene kumardas maani piiskopi ette ning ütles: püha isa, palu minu eest Jumalat, et Ta mind oma püha Waimu läbi kinnitaks.“ Piiskop õnnistas teda ning ütles: „Jumal, Kellele ja ennast oled ärannud, läkitagu sulle abi omaast pühast paigast, ning andku sulle võimust waenlase üle.“

Neitsifene oli ütle mata suurt rõõmu täis, wõttis kallid ehted enese ümbert ära, andis nad piiskopi kätte ning ütles: „Mo armas isa, Jumala pärast, kes sinu läbi mulle lunastust on kinkinud, ära põlga mind palumist. Sinu käest olen ma täna igawese elu ninga hukksaminemata riide vastu wõtnud; see pärast ei tõlba mull enam jeda hiilgawat riet ning ei tühisid ehteid kanda. — Wõta nad minu käest vastu, müi ära, ning jaga raha waestele; ma olen kuulnud, et Issand on ütelnud: „teie ei wõi Jumalat teenida ja mammona t.“ Mina annan Issandat Jumalat teenida ja mammona maha jätta.“

Pärast jeda jättis neitsifene piiskopi Jumalaga läks oma teenrite juurde tagasi. Nemad küsijiwad temalt, kellega tema oli kõne lenud, ning ütlesiwad, et nemad on tema ning wanamehe wahel ühte hiilgawat meesterahwast näinud, kelle pea peal kroon olnud. Belagia seletas neile Issanda seadust, ning tema sõnade pärast, pöörsiwad mõned teenrid Kristuse poole. Pärast istus ta tõlba ning sõitis oma teed edasi.

Belagia oli mitu pääwa oma endise imetaja juures üherusel; see pani väga imeks, kui ta Belagia elus ning kommetes mitmed muutused nägi. Tema mäles, et Belagia esite uhke ja kergemeelne oli; aga nüid näitas ta tasane, alandlik ning sügawais mõttetes olewat; enne armastas Belagia uhkeid riidid, kallid kogasi, laiskust ning ilmalikkuid lõbustuisi; aga nüid oli näha, et ta uhkeist riietest ning lõbustustest midagi ei pea, palus mitu tundi pääwas Jumalat ning mõni kord tõuseb ka ööse oma kõwa aseme pealt ülesse ning hakkas põlwile maas palwet tegema.

Sellest sai imetaja aru, et Pelagia on ristiuskus vastu võtnud; ning temale tegi see rõõmu, seepärast et ta ise salaja Kristuse sisse uskus; ning tema ütles üheksord Pelagia vastu: „Mõ südamest armastud laps! tänini panid sa kõiki oma ihuliku iluga imestellema, aga nüüd püia oma hinge iluga, Jumala meelepärast olla, sest ma näen, et sa õige Jumala, see taeva Kuninga sisse oled uskuma hakkanud. Rinnitagu Tema sind ses eesseisvas võitlemises ning andku sulle wäge ja wõitu!”

Mõne päewa pärast pidi Pelagia ema juurde tagasi minema. Emal oli koguni paha meel selle üle, et tütar kallid ehted oli ära jaganud; aga kui ta teada sai, et tütar oli püha ristmist vastu võtnud, siis ei olnud tema kurbdusel ning wihal enam määra. Kõigest wäest püidis ta piiskopi ülesotsida ning waenlaste kätte anda, aga Jumal taitsis Ksinoni, ning kõik otsimine oli ilmaasjata.

Pelagia, keda ema ühtepuhku Kristust ära salgama fundis, põgenes linnast ära ning oli mõne aja warjul, aga warsti tuli ta jälle tagasi ja püidis ka ema Kristuse poole pöörduda. See tegi ema ükspäinis wihafemaks, nõnda et ta wiimaks würestile teadust saatis, et tema pruut on ennast ära ristida lasknud. Noormes langes suure kurbduse sisse; esiotsa mõtles ta Pelagia peale kaebada ning hirmuga teda Kristust ärasalgama fundida; aga warsti jättis ta selle nõuu maha, sest ta teadis, et ristiinimesed piinamisi ei karda ning temal oli ka kahju neitsikest piinamiste alla anda, keda tema ellaste armastas. Kuu aega oli ta suure kurbduse sees, ning wiimaks tappis ahastuse tujus ise ennast ära. Siis hakkas Pelagia ema

partma, et kuningas würsti surma tema süüis ei armaks, ning wiha ja hirmu tundes, unustas endise armastuse oma tütri wastu ära, kaebas Dioflitianile tütri peale ning wiis teda tema ette.

Et Pelagia ime ilusa näuga oli, seepärast hakkas Dioflitiani süda teda himustama. Teda oma naeste sessa wõtta tahtes, pakkus ta temale kallid kingituisi, kui ta aga ristiust ära taganeks. Aga neitsikene ei lasknud ennast tema meelitamisest effitada ning tunnistas kindlaste Issanda Jeesuse Kristuse nime. Kuningas tema kindlust nähes, käskis ühe hirmsa surma nuhtluse riista walmis panna. Wast häärg tehti tulega palawaks ning tema juurde wiidi neitsikene, mõeldes, et kange piinamise hirm teda Kristust ära salgama sunnib. Aga et tema ikka kõikumata kindlaks jäi, seepärast sai ta hirmsa surmale mõistetud. Surma nuhtluse paika tuli suur hulk rahwast kokku, kelle seas ka mõned ristiinimesed oliwad; nemad palusiwad kõigest südamest Issandat, et Ta nõdrat neitsikest ses raskest usu wõitlemises kinnitaks. Issand andis temale ühte iseäralist wahwust. Tema lõi risti ette, läks julgeste wast hārja juurde ning, tema sisse astudes, hüidis: „Auu olgu Sulle, oh Issand, kõige kõrgema Jumala ainussündinud Poeg, kes Sa mind nõdrat, selle wõitlemisele oled kinnitanud!“ ning andis oma puhta hinge Jumalale. See sündis 260 aasta ümber.

Püha martri luudkondid wisati linna müüride taha maha; aga piiskopi Klononile sai nägemises Pelagia surmast teada antud ning näidetud, kus tema luudkondid on. Tema korjas nad kokku ning mattis ühe mäe peale, mis Dinatiks hüiti, maha. Reisri

Konstantini ajal sai nende peale firif ehitud ning haua kivi peale järgmine pealfiri kirjutud: „Siin hingawad püha Pelagia luudkondid, kes ennast Sumalale ära andis ning otsani tõe eest mõitles, aga tema hing elab Inglise seas taewas, Kristuse auu sees.“

Püha suurematri Irina elu.

5. Mail.

Ühel maawalitsejal, Kreeka maal, oli tütar, nimega Penelopia. Selle maawalitseja nimi oli Ditsinius. Oma tüdart maailma lõbustustest eemal hoida tahtes, ehtas ta tema tarwis, tüki maad linnast, ühe lossi, kelle ilustuseks ta palju kulda, hõbedat, marmori ja kallist kangast pruukis. Penelopia pidi kes lossis jennikui meheleminemiseni elama. Et Ditsinius pagan oli, seepärast laskis ta lossi kuld wäerjumalad panna. Oma tüdri kasvatamise andis ta ühe elatand naesterahwa ning ühe auusa wanamehe, Apeliani hooleks, kes iga päew lossis käis Penelopiale õpetust andmas. Kolmteistkümme noort neitsikest pidiwad teda teenima ning temaga seltsis mängima.

Nõnda läks mitu aastat mööda. Penelopia kaswis suuremaks, oli imeilusa näuga ning edenes ka häis tegudes. Ditsinius, tüdri kasvatamist Ape-

iani hoolets andes, ei teadnud wist, et wanake
 ristiniimene oli; ning, ehk tema küll neitsile tema
 äie eani midagi ristiust ei rääkinud, siiski püidis
 ta kristliku elu kombeid tema sisse istutada. Üksford,
 kui wanemad juba tütri mehelepanemisest mõtlema
 hakkasiwad, sündis üks väga imelik lugu. Neitsikene
 istus oma wana kaswataja naesterahwaga omas
 kambris, ning häätselt lendas tuike aknast sisse,
 õi nokkas õlipuu oksa ja pani Penelopia ette laua
 peale; selle järele lendas kotkas sisse ning jättis
 lilledest frantsi laua peale; wiimaks lendas kaarn
 teisest aknast tupp ja pani ühe wähelase mau laua
 peale. Penelopia ja kaswataja naesterahwas, pa-
 niwad seda lugu väga imeks, ning kui Apelian
 tupp tuli, jutustasiwad sest ka temale. Wanakene
 sai natukeseks ajaks mõttesse ning wiimaks ütles
 neitsikesele: „waata, laps, mis see tähendab. Tui-
 keene tähendab sinu head südant, tasandust ja karskust;
 õlipuu oks tähendab Jumala armu, mis sina pühas
 ristmises saad wastu wõtma. Kotkas, kes kuningat
 ning wõitjat tähendab, näitab, et sina oma paha
 inimude üle wõimust saad ja kõrgeid jumaliku asju
 undma hakkad; aga frants tähendab seda tasumist,
 mis sina Jumalalt oma heategude eest saad. Wiimaks
 kaarn mauga tähendawad waenlast-saadamat, kes sind
 kõige hea poolt tahab ära pöördä; aga Jumala arm
 saab sind kinnitama, nõnda et sa kõik hädad Ju-
 mala, see taewa Kuninga pärast saad wahwaste ära
 kannatama.“ Need sõnad awaldasiwad neitsile ühte
 uut maailma, millest tema jenni ajani weel ei
 lnud kuulnud. Tema pani Apelianile palju küsimisi
 ette, ning wanake rääkis temale kaua aega Kristusest ja

risti-usust. Neitsikese jüda hakkas armastusest Kristuse vastu põlema.

Pärast seda, tulivad wanemad teda waa-
tama ning andsiwad temale teada, et neil nõuu on
teda mehele panna. Penelopia palus omale mõne
pääwa aega anda järele mõelda, ning kui wanemad
ära sõitsiwad, läks oma wäerjumalate juurde ja
hakkas nendelt nõuu küsima, mis ta peab tegema,
sest temal ei olnud lusti mehele minna. Wäer-
jumalad, nagu mõista on, ei kostnud temale midagi.
Siis tõstis neitsikene filmad üles taewa poole ning
hüüdis: „Kui Sina, Keda Kalilea mehed kuulutawad,
see tõsine Jumal oled, siis palun ma Sind,
juhata mind!“ Sellamal öösel ilmus temale unes
Ingel, ning ütles: „sina saad mitmele lunastuseks
olema, ning mitu tuhat inimest saawad sinu läbi
Jumala poole pöördud. Kõik, mis Apelian sulle
on rääkinud, on puhas tõsi. Sinu juure tuleb
Jumala mees, Timoteus, kes sind saab ristima ja
õpetama, ning sest ajast saadik peab sinu nimi mitte
Penelopia, waid Irina olema.“ (Irina tähendab
— rahu). Pärast neid sõnu kadus Ingel ära ning
neitsikene tundis, üles ärkades, ütle mata suurt
rõõmu omas südames. Timoteus, apostli Pauluse
jünger, tuli tõeste, Ingli juhatusel järele, neitsikese
juurde, kuulutas temale Kristuse armuõpetust ja
ristis teda ning kõik need inimesed ära, kes temaga
ühes majas elasid. Ristimise juures pani Timo-
teus temale nime — Irina, kuulutas ette, et tema
martri wiisil Kristuse nime pärast kannatama saab,
ning maenitses teda uskus kindlaks jääda. Pärast
seda läks Timoteus ära. Irina wiskas pagana

wäerjumalad majast wälja, ning usust ja armastusest aetud olles, tegi pääwad ja ööd palwet ning õppis Püha Kirja tundma.

Nädala pärast tuliwad jälle wanemad tema juurde ning hakkasiwad temale mehele minemisest rääkima. Aga neitsikene kuulutas neile ilma hirmuta, et ta Kristuse sisse usub, ning maenitses ka neid õige Jumala poole pöördma. „Si ole muud jumalat, kui taewa Jumal, ütles tema neile, „aga need, kes wäerjumalaid kumardawad, peawad hukatuse sisse minema. Ilma-asjata loodate teie wäerjumalate abi peale; ilma-asjata pruugite teie hõbedat ning kulda nende peale. Paremini oleks oma warandust maestele jagada, kui teda hingeta wäerjumalate tegemise peale ära raisata, kes teid hukatuse sisse wiivad. Hakake elawat Jumalat tundma, Kelle käes on meelewäld elu ja surma üle, Kes kõik ainsa sõnaga on loonud. Tuleta meelde, isa, kui palju ja selle losi ehitamise juurde töömehi kofku ajasid; kolmtuhat wiisjada meest tegiwad ühesja kuud tema kallal tööd! Aga Issand on ainsa sõnaga taewa ja maa, päikese, kuu ja tähed, walguse ja pimeduse loonud, puud ja rohud kaswama pannud, elaja loomad ning linnud teinud, ja wiimaks oma kõigepuhutama kätega inimese loonud. Kõik seda on Issand kuue päewaga teinud. — Tema ainus-sündinud Poeg, Jeesus Kristus, tuli maa peale, wõttis Enesele inimese ihu, elas inimeste seas, õpetas neid, tegi imetegusi, kannatas piinamist ning kibedat risti surma inimeste lunastamiseks, ja tõusis kolmandamal päewal surmest üles ning kuulutas ka meile igawest elu. Tema läkitab püha Waimu

nende peale, kes Tema sisse usuvad, sest Tema tahab, et kõik inimesed õnaks saaksivad, ning Tema heldus inimese jugu vastu ei lõpe ialgi ära."

Neist sõnadest saiwad vanemate südamed väga liigutud, nemad ei rääkinud midagi tütrile vastu, läksivad linna tagasi ning mõtsivad ka tütri kaasa. Aga mõne aja pärast, pööras saadan Litsiniuse südame Kristuse poolt ära ning süitas tema wiha tütri vastu põlema see eest, et tütar tema jumalaid ei kumarda. „Mis peame meie oma tütriga tegema?“ ütles ta oma naese vastu. „Meie tütar on waleusku ennast wedada lastnud. Miks kärwatafin ma teda enesest eemal? Ma mõtlesin teda see läbi kõigi paha asjade eest hoida, aga nüüd näen, et olen tema, mo lootuse, hukka saatnud!"

— „Mis paha asja sa siis tütrist oled leidnud? küsis naene.

— Tema usub Kristuse sisse ning jätab jumalad maha, kostis Litsinius.

— Lasj kaduda jumalad, kes ei taewast ega maad ei loonud! hüidis Trina ema. Aga minu laps on Kristuse Kuninga auu osaliseks saanud, kes teda igawese elule on kutsunud."

Litsinius, nähes, et ka naene Kristuse sisse uskuma oli hakanud, sai hirmsat wiha täis ning ajas teda oma lossist ära. Trina läks isa juurde ning hakkas teda alandlikult paluma; aga tema ütles wihaga tütrile: „parem oleks, kui mull tütart poleks olnudki. Mina olen sulle küll palju head teinud, aga sina maksad mulle kurjaga hea eest!"

— Mis kurja ma siis olen teinud, armas isa?

küsis tütar. Kas siis see paha on, et ma Kristuse poole omaid filmad pööran ning Tema peale oma lootust panen, aga mitte hingeta väerjumalate peale ei looda?

— Rumarda jumalaid! kätartas Litsiniuſ wihaga.

Aga Trina koſtis kindlaſte, et tema ſeda kätſu mitte ei täida. Range wiha ſeſ kätſis Litsiniuſ tütri käd ning jalad finni ſiduda ning teda hullude hobuſte jalgade alla wiſata, et need teda puruſſi tamiſſiwad. Aga Iſſand katiſis neitiſeſt, ſeſ Tema peale lootiſ: hobuſed ei teinud temale midagi wiga, waid kargatiwad Litsiniuſe enefe peale, tõmbatiwad hamaſtega tema parema kää paigaſt ära ning tamiſſiwad teda ſurnuſſi. Iſſand andiſ Trinaſe meeſewalla imeteguiſid teha: tema äratas iſa ſurnuſt üleſ ning pani tema kää paigale. Litsiniuſ, Jumala wäe ilmutamiſt enefe peal näheſ, haſſaſ oma eſſituſt tundma ning kõige oma perega õige Jumala ſiſſe uſkuma. Sellamaſ ajal pööritiwad ligi kolm tuhat inimeſt Kristuſe poole. Litsiniuſ jättiſ maawalitiſeja ameti maha ning läſ tütri loſſi elama. Aga Trina iſe jäi linna, wanaſeſe Apeliani juurde elama, õpetaſ kodanikuſid ning pööritiſ palju inimeſi Kristuſe poole.

Kui uue maawalitiſeja kuulda ſai, et Trina riſti-uſku laiale laotaſ, ſiſ kütſuſ ta teda enefe juurde ning ſundiſ wäerjumalaid kumardama. Aga kui ta nägi, et tema ſõnadeſt midagi kaſu ei olnud, ſiſ andiſ ta teda hirmſate piinamaſte alla: neitiſene heiſeti ühte hauku, miſ maduſid ning kõiſſugu roomaſid täiſ oli. Aga Iſſand näitiſ oma wäge nõdra neitiſeſe peal ning temale ei ſündinud hauguſ

mingisugust wiga. Siis käs kis maawalitseja teda katki saagida, aga terawad saed saiwad nüriks ning ei hakanud tema peale. Selle aja sees, kui teda piinati, tõusiwad hirmsad mustad pilwed ülesse ning tuliwad piinamise paiga kohta kokku; Jumala wiha tunnistuseks, lõi ilm pimedaks, hakkas kangeste walku lööma ning müristama. Kõik saiwad hirmu täis, piinaja põgenes ära, ning pikne lõi hulga inimesi surmuseks. Aga suurem hulk inimesi, neid imetähti nähes, mis Irina piinamise juures sündisiwad, hakkasiwad selle Jumala sisse uskuma, Keda Irina tunnistas. Aga tige maawalitseja ei hakanud mitte Jumala wäge tundma, waid tahtis weel uusi piinamisi wälja mõtlemata hakata, aga rahwas tõusis tema wastu, hakkas Irina eest seisma, wiskas maawalitsejat kividega ning ajas teda linnast wälja. Tema suri warsti pärast seda ära. Maawalitseja poeg wõttis linna oma walitsuse alla ning hakkas püha Irinat uueste taga kiusama. Teda pandi wangi torni, aga Issand ilmus temale ning ütles: „Ära karda, mo tüttar, mina olen sinuga ning tahan sind kinnitada!“ Pärast toodi teda wangitornist wälja ning hakkati uuesti piinama: tema jalgade sisse löödi naelad ning siis sunniti teda linna mööda jooksuma. Aga Jumala ingel lõi piinajad maha ning peastis neitsikese nende käest ära. Rahwa seas tõusis suur liikumine ja segadus; mõned ütlesiwad: „Jumal on püha kannataja Iriniga! aga mõned teatasiwad teda ning nimetasiwad nõiaks. Kõikide suureks hirmuks, sündis häkitfelt maawärisemine, hulk inimesi saiwad surma ning teiste seas ka maawalitseja. Need, kes weel elama jäiwad, parandasiwad meelt ning hakkasiwad õiget Jumalat kiitma.

Trina läis kõik linna läbi, õpetas rahwale Issanda seadust ning tegi Jumala mäega palju imetegusi.

Kui Trina seal linnas mõned aastad sai elanud ning mitu tuhat inimest Issanda poole pöörnud, siis läks ta viimaks kaugemate maadesse paganatele armuõpetust kuulutama. Teda anti uuesti piinamiste alla, aga Issand kaitkis teda, nagu ennegi imelikul viisil. Ükskord käskis üks eparh (linna ülem) Trina tulise raud sõela peale panna; aga püha neitsi, otsekui ei oleks valu tunnudki, laulis seal juures Issandale kiituse laulu. Ingel mõttis teda tulise raud sõela pealt maha ning temal ei olnud midagi wiga. Siis langes eparh tema jalge ette maha ning hüüdis: „Oh tõise Jumala ümardaja, ka mina usun Issanda sisse ning tahan ristiniimeseks saada!“

Püha Trina läis veel mitmed maad läbi ning kuulutas igal pool hoolega Jumala sõna. Jumal hoidis teda imelikul viisil kõige wiletsuse ja äparduse eest. Kui ta hulga aega sai nõnda apostlikku tööd teinud, siis tuli ta viimaks Ewesuse linna. Seal pööris ta oma jutluse ning imetegude läbi juure hulga paganaid Issanda poole; seal sai tema ka oma endise õpetaja Apelianiga kokku. Trinal oli väga hea meel, et ta teda veel enne surma näha sai, sest ta teadis, et ta warsti siit parema elu sisse peab minema. Surma ette tundes, kutsus ta uskjad enese juurde kokku ning ütles nende wastu: „olge rõõmsad, mo armsad wennad, ning Issanda Jeesuse Kristuse rahu olgu teiega; olge helled ja armulised waesemate wastu ning pidage kindlaste oma usku; aga mina lähen teilt ära, ning tänan teid, et teie mind olete wastu wõtnud; kes waese teekäija wastu wõtab, see teeb

Jäsandale meelehead." Neid sõnu kuuldes, ei teadnud Ewefuse kodanikud misjulgusest äraminemisest Irina rääkis, ning ütlesivad üks teise wastu: „kuhu see meie trööstja siis tahab minna?“

Hommiku tundis Irina, et surma tund ligi on, wõttis Apeliani ning kuus jumalakartlikku meest seltsi ning läks linnast välja. Linna ligidal leidis ta ta ühe koopa, jättis tema juures oma saatjad Jumalaga, läks siis koopa sisse ning käskis kivi koopa suu ette weeretada. Seal andis ta oma hinge Jumalale.

Kuuendamal Mai kuu päeval on w a g a J o b i mälestus. Aga et temast igaüks Piiblist ning Piibli lugude raamatutest võib lugeda, seepärast ei ole arwanud tarwis olevad temast siin jutustada.

Püha martri Alatsiuse (Alafi)

kannatamised.

7. Mail.

Alstord, kui Rooma keiser Maksimian käsu välja andis, et ristiinimesi peab sundima pagana jumalaid kumardama, siis kutsutiwad rügementide pealikud oma sõamehed kogu ning pärisiwad järele, kas ehk teegi nende seas risti usku ei ole. Ühes polgus kuulus jõe ülem oma rügemendi pealikule, et ta lapse põlvest risti usku on, ning et ta oma usku mitte väest ära ei anna. Et kõik püüdmised teda usust ära pöörda midagi ei aitanud, seepärast käskis rügemendi pealik teda kinni siduda ning ühe suurema ülema, Viviani juurde saata. Selle ristiinimese nimi oli Alatsius.

Ülema maenitsuse kostuseks tunnistas Alatsius wahwaste oma usku Kristuse sisse. „Ma lasen sind kangeste piinada ütles ülem, „kui sa mitte kuninga käsku ei kuule ning meie jumalaid ei kumarda, kelle armu läbi kuningad walitsewad ja wägewad wõimust saawad. Ära mõtle, et sa meist kõigist targem oled. Paranda meelt ning ära looda ühe inimese nimega Kristuse peale, kes seaduse järele sai surmale mõistetud ning risti löödud.“

Alatsius kostis: „Sina ei siid ning teed raskest pattu, kui ütled, et kuningat pagana jumalate armu läbi walitsewad; ei mitte, — nemad walitsewad

taewa Jumala armu läbi. Sina armad minu lootust Kristuse peale tühiseks ning nimetad Kristust inimeseks, aga olgu sulle teada, et Issand Jeesus Kristus on Jumala Poeg. Tema tuli, meie lunastamise pärast maa peale, sai inimeseks ning kannatas oma hea tahtmise järele risti surma. Aga jeda ei mõi ja täieste mõista, enne kui ristiinimeseks saad."

— Aga mikspärast siis sinu Jumal mitte ku- ningaid, kes Tema tahtmise vastu panewad, ei nuhtle, kui ta kõigewägewam on? küsis sõawägede ülem.

— Sest peate teie Tema wäge tundma, kostis Akatzius. Tema, Kellele teie paganad, alati meelehaigust teete, on pitkameeleline ning ootab teie meeleparandamist. Tema ei sunni kedagi wägise Gnese fisse uskuma, waid tahab, et inimesed ise Tema poole pööraksiwad ja oma õnuse pärast waewanäeksiwad.

Sõawägede ülem pani ristiinimese tarkust imeks ning küsis temalt, kas ta ka kirja tundma on õppinud.

— Mina pole mitte lugema õppinud, kostis Akatzius, waid oskan üksnes peast palweid lugeda. Aga Jumal aitab oma sulasid. Kõige-efite walitses Tema oma sõna kuulutajateks, mitte suurtsugu ning rikkaid inimesi, mitte õpetud ja tarku wilosofwisiid, waid alatumad ja õppimata ning waesed kalamehed, et Tema äramääramata wägi ning tarkus nõdruses ilmutaks; neid kalamehi õpetas ning juhatas püha Waim.

— Jäta tühi lora maha, ütles ülem, — ning kosta mulle: kas sa tahad funinga käsku täita ning jumalaid kumardada, ehk mitte?

— Nõnda kui ma sulle enne kostsin, nõnda ütlen

ja nüüd: mina olen ristiinime ning ei tahta mitte looerjumatutele ohwerdada.

— Mull on sinu noorust kahju, ütles ülem, sest ma näen, et sa veel kahelümmenwie aastanegi ei ole ning mina ei tahaks sind mitte piinama; aga sa ise annid mind seda tegema, kui sa oma meeletumat uskumist maha ei jäta.

— See ei ole mitte meeletu asi, waid üks mõistlik ja kaunis tegu, kui ma oma Jumalale truuks jäen, selle arm mind tänapäawani on hoidnud, kostis Akatsius.

Kaua aega maenitses sõawägede ülem Akatsiust, kuidis tema sõnad waleks ajada ning tema mõtted uskumatu poolt ära pöörda; aga noor ristiinimene, pühast Waimust walgustud olles, kostis temale suure tarkusega ning kõikumata kindlusega. Sõawägede ülem kostis teda armutumal kombel peksa ning ütles: „Saame näha, kas Tema Jumal tema aitama tuleb.“ Martri veri hakkas hoopidest maha jooksuma; aga tema ühtepuhku hüidis paludes: „Oh Kristus Luustaja, aita mind, oma alandlikku sulast, oh Issand Jumal, ära jäta mind maha!“ ning kannatas wahkaste piinamise ära. Kui sõawägede ülem nägi, et ta pool surruks ning weriseks peksetud oli, siis küsis ta temalt; „kas sa nüüd lubad jumalaid kumardada?“

— Ei mitte koguni, kostis marter; minul on Issand, kes mind kinnitab. Enne piinamist tundsin ma pisut hirmu; aga kui ma kannatama hakkasin, siis sain ma Issandast kinnitud ning nüüd olen mina walmis kõik waewa ära kannatama, kindlaste oma Jumala peale lootes.

Säl piinaja lisas veel ifka piinamise juurde, aga ei wõinud mitte Akatsiuse usku kõigutada ning

teda Kristust ära jalgama sundida. Pärast piinamist. heideti Alatsius wangitorni.

Ühe nädala pärast tuli sõawägede ülema maawalitseja poolt käsk Bisantia minna ning kõik kurjategiad enesega senna kohtu ette wiia; teiste wangide seas, sai ka Alatsius senna wiidud. Saamadest, pitkast teerestist, näljast ning januist nõrkedes, hüidis Alatsius oma südamel põhjast Issandat appi, ning häkitselt oliwad järgmised sõnad taewast kuulda: „ole wahwa, Alatsius!“ Neid sõnu kuulsiwad ka mõned tema seltsimehed ning langesiwad tema jalge ette maha ja palusiwad enestele Kristuse seadust õpetada.

Alatsius kostis neile: „mina olen küll koolimata inimene ning ei mõista kirja, aga siiski on mul meeles, mis preester mulle on rääkinud. Tema õpetas, et Issand Jumal, inimese sugu patust ning hukatusest lunastada tahtes, on oma ainusündinud Poja, kes Temaga ühe oluline on, maa peale läkitanud: et see Jumala Poeg on inimese ihu Enesele wõtnud heameelega risti surma kannatanud, et inimese sugu igawesest surmast peasta. Et Tema on nuhtluse inimeste pattude eest Enese peale wõtnud, nende eest kannatanud ning neid see läbi Enesele ostnud ning wabaks teinud. Risti peal surnes, wõitis Ta surma ära, ning põrgu wärawad kätti murdes, tõusis kolmandamal päawal surmest üles. Oma ülestõusmise läbi andis Ta ka ülestõusmist ning igawest elu kõigile, kes Tema sisse usuwad. Aga see nähtaw maailm ei järele mitte igaweste seisma, ning see maa pealne elu on hüirikene.“

Niijuguste sõnadega õpetas Alatsius oma seltsimehi teerestil ajal, ning mõned nende seast hakkasiwad Kris-

tuse sisse uskuma. Dösel nägiwad nemad hiilgawaid noori-mehi Akatsiusega kõnelemad. Need olidwad Inglid, kes Jumalast olidwad läkitud teda kinnitama. Seesama lugu sündis ka siis, kui kõik wangid Bisantia jõudsiwad ning ühte wangikambri kinni pandud saidwad. Teisel päawal, pärast Bisantia tulemist, käskis sõawägede ülem Akatsiuse ühte sisemisse wangikambri üksi kinni panna, tema jalad rauda panna ning mittu päawa teda söömata pidada; ta mõtles näljaga teda usku ära salgama sundida. Ülema käsk sai warsti täidetud, aga teised wangid nägiwad aknast, et Akatsiuse wangikamber imewäert walgusega oli täidetud ning et inglid tema haawu pesewad ning kinni seuwad ja temale toidust ning jooma-aega annawad. Nemad rääkisiwad sest ka wangihoone hoidjale ning tema nägi ka sedasama aknast, aga kui Akatsiuse juurde sisse läks, siis leidis ta teda üksi olemat.

Nädala pärast sai Akatsius kohtu ette kutsutud. Kui sõawägede ülem nägi Akatsiuse terwe ja priske olemat, siis hakkas ta wangihoone hoidjaga tõrelema, — et tema pole mitte käsku täitnud, on wist raha sest Akatsiuse sugulaisi ning sõpru tema juurde lasknud, kes temale süüa ning juua on toonud. Aga wangihoone hoidja ning ka teised wangid jutustasiwad ülemale, et nemad on imewäert noori mehi näinud iga ööse Akatsiuse juures wangitornis käiwad. — Sõawägede ülem käskis Akatsiust uueste hirmsate piinamiste alla anda; aga, nähes, et sest midagi paremat välja ei tulnud, wõttis wiimaks nõuaks teda Trakia maa walitseja ette saata. Tema kirjutas selle maawalitsejale ka kirja ning seletas et tema seda

õameest mitte ei jõua kuninga käsku täitma sundida, ning seepärast saadab ta teda tema juurde, et ta tema päris ülem on, kellel tema üle suurem meelewald on.

Trakia maa walitseja heitis Akatsiuse wangi-torni ning ei lasknud teda mitte piinama, seepärast et tema naene, kes ristiusku oli, oli teda palunud, et ta mitte ristiinimesi ei waewaks, waid neid ruttu ära surmada laseks. Sõja ülema kirjast sai Trakia walitseja aru, et Akatsiust ei ole võimalik Kristuse poolt ära pöörda, ning seepärast mõistis ta teda surma-nuhtluse alla. Kui Akatsius surma-nuhtluse paika sai wiidud, siis heitis ta põlwile maha ning hüidis: „Auu olgu Sulle, oh Jumal! Sinu ära-määramata juurusele olgu kiitus, sest Sina oled Ennast auustanud meie sees, kes pattudega koormatud oleme! Mida rohkem Sa oma heategusid meie peale walad, seda enam paistab Sinu arm ja auu. Onnistud olgu Sinu nimi, oh Issand, et Sa mind kõlwatumat oled kõlblikuks teinud Kris-tuse martri nime kanda. Aga seda auu oled Sa mulle annud, mitte minu heategude eest, waid üksnes oma ütlemata helduse ja armastuse pärast inimeste wastu. Ma tänan Sind, oh Jumal, ning Sinu ainu sündinud Poega ja Sinu püha Waimu, sest Sinu pärast on auu ja kiitus nüüd ja ikka ja iga-veste. Amen.“

Pärast seda palwet sai püha marter ära surmatud; ristiinimesed matsiwad tema ihu auusasti maha.

Waga Arseniuse, see Suure, elu.

8. Mail.

Waga Arsenius sündis Roomas, neljandamal aastajal jumalakartlikult ning rikkaist wanematest, ning sai juba noores põlves oma waga elu, tarkuse ja teaduste poolest kuulsaks. Tema heitis waimuliku teisusesse ning sai diakoniks pühitsetud; aga pidi warsti, ilma tahtmata selle ameti maha jätma. Keiser Weodosius, see Suur, otsis oma poegadele hoolmeistrit; tema tahtis ühte niisugust inimest oma poegadele juhatajaks saada, kellel see tõsine tarkus on, mis jumalakartusest ning Issanda seaduse tundmisest tuleb. Temale ööldi, et Arsenius niisugune mees on. Kui keiser Arseniust selle ameti peale kutsuma hakkas, siis tõrkus ta kaua aega wastu, sest ta ei tahtnud oma wäikist elu maha jätta ning teda ametit enese peale wõtta, mis ta, omas alanduses, selle oma jõu arwas olewat; aga wiimaks, mõteldes, et see riigile kasuks tuleb, kui ta auujärje päriad jumalakartuses jõuab üles kaswatada, wõttis ta keisri poegade kaswatamise oma hooletaks.

Kui ta Konstantinopoli tuli, wõttis Weodosius auupakklikult teda wastu. Tema kutsus omad pojad, Arkadiuse ja Honoriuse enese juurde, ning neid Arseniuse hooletaks andes, ütles tema wastu: „sina pead neile rohkem, kui mina, isaks olema, sest ülemasti on lastele kaunit õpetust anda, kui neid ilmale tuua. Saagu nemad sinu juhatuse all wabaduse ja

tarfufega ehitud, hoia neid noore põlwe kiusatuste eest, ning Jumal saab sulle sinu waewa tasuma. Ära waata selle peale, et nad kuninga pojad on, waid nõua nende käest täielikku sõnakuulmist."

Et näha, kui palju pojad õpetuses edasi jõudwad, käis Weodosius ise sagedaste õpetuse tundidel neid vaatamas. Tema nõudis, et kõik Arseniusele ühte iseäralikku auu annaksiwad, ning wõttis teda pärast Arkadiuse ja Honoriuse ristiisaks, kui neid ära ristida laskis. Sest nemad saidwad, selle aja wiisi järele, noore mehe ea seas ära ristitud. Weodosius tõstis Arseniuse senatori auu sisse, ning, oma auustamise märgiks tema wastu, laskis teda kuninga ja tema laste isaks hüida. Arsenius pidi kuninga kajas fuureste ja uhkete elama: tema kandis kallid riidid, ning hulk teenrid olidwad teda talitamas.

Arsenius hakkas oma ameti kohusid suure hoolega ning tõhise meelega täitma. Tema õpetas kuninga poegadele Kreeka ja Ladina keelt, wilosohwiat ja muid teadusi, aga iseäranis kandis ta hoolt selle üle, et tema õpilastest õiged ristiinimesed saaksiwad. Sagedaste ütles tema neile, et nende kaunim ilu peab olema mitte kuninga kroon, waid kristlikud head-teud, ning nende ülem püüdmine — Jumala tahtmise täitmine ja riigi alamate kasu.

Aga Arseniuse waewanägemine ei kannud mitte õiget wilja. Kuninga wanem poeg, Arkadius, hakkas Arseniust wihkama, ning seepärast wõttis Arsenius nõuuks kuninga kojast ära põgeneda. Juba ammu hakkas ta, rikkuses ja juuruses elades, tusk ja koormat tundma, ning palus sagedaste filmameega Jumalat, et Ta temale õnuse teed näitaks. Ükskord

kuulis ta healt enese vastu ütlemat, et ta ühiskuses
ja waikses elus õnjust wõib kätte saada. Seepärast
põgenes Arsenius jalaja küniga kojast ära, läks
Aleksandria linna ning sealt Skiti kõrbe, kus kell
ajal waga Joannes Kolow elas. Arsenius tuli
Skiti kõrbe lihtja ning alandliku reisia näul.
Joannes Kolow katsus tema alanduse läbi, pühitses
keda mungaks, juhatas waimuliku wõitlemisele ning
käs kis enese ligidal tellias elada.

Arsenius, kes enne rikkuse ja auu sees elas,
kalkas nüüd suures alanduses oma juhataja walitsuse
all elama. Mõne aja pärast, kui Joannes Kolow
nägi, et Arsenius juba ilma juhatajata wõib ühiskut
elu elada, andis ta temale luba kõrbe elama minna.
Ükskord küsis üks Skiti munk Arseniuse käest, miks
ta ennast nõnda waga teistest eemal hoiab? Arsenius
kostis temale: „Sumal näeb, kuidas ma teid kõiki
armastan; aga mina ei wõi mitte ühel ajal Suma-
laga ning inimestega seletsis elada. Kõigil — tuhat
korda tuhandetel taewa wägedel on üks tahtmine,
ning nemad kõik kiitwad ühel meelel Sumalat; aga
ma peal on mitmesugused tahtmised ja mee-
lewõitlemised; igal inimesel on omad tahtmised ja
mõtted, aga mina ihaldan Sumalaga olla.”

Kõne Arseniuse pühast elust läks laiale ning
alatas ka Arfadiuse kõrmu, kes kell ajal juba
hommikupoolse Rooma riigi jau keisriks sai. Tema
kirjutas oma endise õpetajale kirja, palus oma noore
õlwe pattu andeks ning saatis Arseniusele kallid
kingitused. Aga Arsenius käs kis saadikute läbi
temale öelda: „Sumal andku teile lapsukesed andeks,
lastu teie walitsuse oma püha tahtmise järele hästi

Korda minna ning juhatagu teid oma tahtmist tegema! Aga kingitust ei ole mul mitte tarvis, sest ma olen maailmale ära furnud."

Ning tõeste, sest ajast saadik, kui Arsenius maailma ära salgas, jättis ta oma endised eluviisid koguni maha. Enne elas ta suures külluses, kandis kallid riided; aga nüüd hakkas ta heameelega kangel puudust kannatama: kandis wanu katkend riidid, sõi paljast leiba, ning sedagi koguni vähe; hoidis ennast teiste inimestega kõnelemast, ning tegi pääwad otja tööd ja palus Sumalat. Ehk ta küll oma tarkuse ning teaduste poolest kuulus oli, siiski ei arwanud ta omas alanduses ennast kõlbliku olemat teisi õpetama, waid armastas ennemine teiste käest nõuu küsida, teistelt juhatusst paluda, kui teisi õpetada. Ükskord kuulis üks Skiti munk, et Arsenius ühe koolimata wanamehe käest nõuu küsis. See munk pani seda väga imeks ning ütles Arseniuse wastu: „kuidas võid sina, kangeste koolitud mees, kes kõik Kreeklaste ja Roomlaste tarkuse oled ära õppinud, selle lihtsa ja koolimata inimese käest juhatusst paluda?" Arsenius kostis: „See on küll tõsi, et mina Kreeklaste ja Roomlaste õpetused tean, aga mina ei tea veel selle asja aabitsatki, mis see liht ja koolimata wanakene teab, sest alandus, — nagu ta pärast seletas, — on kõikide heategude põhi, nõndasama kui aabits kirja tundmise põhi on."

Ümad mõtted Sumala poole pöördma püüdes ning waimulikud elus edeneda ihaldades, pidas Arsenius alati surma tundi meeles. Iga pääw katsus ta ennast läbi, kas ta ehk midagi pattu teinud, sõna ehk mõttega ei olnud teinud, ning hüüdis

„Jäädaste palwe sees Jumala poole: „Oh Jumal, ära jäta mind maha! midagi head ei ole ma Sinu sees teinud, aga aita mind oma armuga jeda aegada!“

Et waga Arsenius ennast mitte kõlblikuks ei arwanud teisi õpetama, seepärast ei tahtnud ta kunagi neid inimesi wastu wõtta, kes tema juurde otustust otsima tuliwad. Aga sellegipärast tuli waga palju inimesi tema juurde, sest kõne tema pühast elust läks kaugele. Ükskord ütles ta ühe inimese wastu, kes tema käest oli juhatust paluma tulnud: „Kui meie tõeste Jumalat otsima hakkame, siis tuleb ka meie juurde, ja meie saame Teda näha, ning kui meie oma puhta eluga Teda eneste juures elame, siis saab Ta ikka meiega olema.“ Üleüldes arwas Arsenius tihti ning waga tungiwalt, et igaüks peab oma mõtete üle walwama ning mitte meele wõimust andma. „Ratsu, et sinu meele-mõtted Jumala meelepärast oleksiwad, ütles tema, — ning kui on full kerge väljaspidist pattu ära wõita.“

Waga Arsenius elas üle wiefümne aasta munga elus, esite Skitis, aga pärast, kui Skit barbaridest ära lõhutud sai, siis Memwisi ligidal ning Aleksandria linnas. Tema lahkus Memwisi linna ligidal rahulolewalt siit elust ära, üle saja aasta wana olles.

Püha prohveti Jesaia mälestus.

9. Mail.

Jesaias, Amosi poeg, oli Juuda kuningate sugust ning elas ligi saada aastat enne Jeremiat. Tema oli naese mees ning temal olivad ka lapsed. Üleannetuma rahwa seas olles, elas Jesaias auufaste ja pühaste, pidas kindlaste Issanda seadust ning püdis Jumala meelepärast olla, kes temale nägemises ilmus ning teda oma tahtmist Juuda rahwale kuulutama läkitas. Sest nägemisest jutustab Jesaias omas raamatus (6 peat). Tema nägi Issandat auu sees, kõrge auujärje peal istumat, ning Tema ümber olivad kuuetiivalised Serawid, kes Tema juurust kiitsiwad ning Temale jeda kiituse laulu laulsiwad: „Püha, püha, püha on Issand Tšebaot (wägede Tšehowa), kõik maailm on Tema auu täis!” Jesaias sai püha hirmu täis ning mõtles omas südames: „hüda mulle! mina olen patune inimene, elan ühe patuse rahwa seas, ning olen oma filma dega Kuningat, wägede Issandat näinud.”

Sell ajal, kui Jesaias nõnda mõtles, wõttis üks Serawidest pihtidega altari pealt tulise süe, lendas tema juurde, puutus süega tema huulte külge ja ütles tema wastu: „Waata, see puutub sinu huulte külge, ja so ülekohus lahkeb, ja so pat on äralepitud.” Pärast jeda, kuulis Jesaias Issanda healt küsimat: „keda pean ma läkitama? kes läheb selle rahwa juurde?” Jesaias kostis: „waata, siin ma olen,

"Kõlita mind!" Ja Issand ütles Jeseia wastu: Mine ja ütle sellesinatse rahwa wastu: „Kuulge muldes, ja ärge mõistke, ja nähke nähes, ja ärge tundke. Tee sellesinatse rahwa süda lihavaks (tuimaks), nende kõrwad raskeks, ja pane nende silmad teie ees waatama, et nemad ei näe oma filmadega, ja oma kõrwadega ei kuule, ja oma südamega ei mõista, ja ei pööra, ja et nemad ei saaaks parandatud." (Jes. 6, 9. 10).

Jeseias kuulis Issanda sõna ja sai seft ajast saad prohwetiks. Issand näitas temale need nuhtlused, mis Ta Juuda rahwa peale tahab laskitada see et, et nemad omas kangekaeluses ja õaluses, Tema armu ja heategusid wastu wõttes, ühtepuhku Temast taganesiwad. Issand arwab oma ärawalitsitud rahwast ühe wiinamäe sarnatseks, kelle kallal peremees kummet waewa näeb, teda harides. Tema tegi wiinamäe ümber aea, pani tema sisse surutõrre, kaemas kolega maad ning kastis wiinapuid, ja ootab rohket saaki. Aga wiinapuid ei tasu peremehe waewa teha, ning kobarate asemel kaswatamad paha marju. Seepärast ütleb Jehowa Jumal:

„Ja nüüd, kes teie Jerusalemmas elate ja Juuda rahwa, et mõistke minu ja mo wiinamäe wahel, mis ma teinuks enam mo wiinamäe kallal tehtama, mis ma teinuks tema kallal teinud? mispärast olen ma siin teinud, et ta pidi häid wiinamarju kaswatama, aga on haisewaid kobaraid kaswatanud. Seepärast tahan ma nüüd teile teatada seda, mis ma oma wiinamäele tahan teha: ma tahan tema aea maha kiskuda, et teda peab paljaks ära jõõdama, tahan ma kiwi müürid maha lõhkuda, et teda peab

ära sõtkutama, ja tahan teda ära hävitada, et tema tühje mõsufid ei pea maha lõigatama, ega teda pea kaabliga ümber raiutama, ja kibuvitsu ja ohakaid peab üleskaskama; ja ma tahan pilwid kaskida, et nemad ei pea andma wihma sadada senna peale. Sest wägede Jehoowa wiinamägi on Jsraeli sugu, tema mõsud — Juuda mehed. Ma ootfin temalt õigust, aga tema teeb ülekohut, ma ootfin töt, aga kuulen seal nende nutuhealt, kellele liiga tehakse." (Jes. 5, 3—7).

Nende sõnadega näitas Jsrand Jerusalemma ära-laastamise peale. Jesaias kuulutas nad rahwale ning maenitses neid meelt parandada; aga nemad ei wõtnud mitte prohveti sõna kuulda, waid jäiwad ikka oma ülekohu ning wäerjumalate teenistusesse. Jsrand oli pakkameeleline Juuda rahwa wastu, ning ei läkitanud mitte korruga seda ettekuulunud nuhtlust nende peale, waid näitas neile ikka oma armu ja peastis Jerusalemma mitu korda imelikul wiisil waenlaste käest; aga ka need imemäert ilmutamised ei pöörnud Juuda rahwa südamid Jsrandi poole. Pärast mitut öalat kuningat, astus auujärje peale Hiskia, kes kõige hoolega Jsrandat teenis, wäerjumalate templid maha kiskus ja õige Jumala teenistuse uueste üles wõttis. Jsrand näitas tema peal, et Ta heameelega nende palwet kuuleb, kes Teda armastuse ja usuga appi hüidwad. — Assiria rahwas piirsiwad Jerusalemma ümber, ning nende kuningas Sanherib saatis Hiskiale ütlema, et ta peab ennast wangi andma, seepärast et tal peasemise peale mingisugust lootust ei wõi olla. Ning tõeste; kõik armastiwad et Jerusalemma ots on kätte tulnud. Aga Hiskia tegi filmameega palwet,

palus ka prohvetit Jesaiat, et ta Jumalat paluks wiletsuse Jerusalemma pealt ära pöördä. Jesaias wööstis kuningat ning kuulutas, et Issand saab Jeru-
salemma kaitsma ning waenlased ära ajama.

Sellamal öösel lõi Jumal Ingel 185,000 meest Assiria leeris furnuks. Arakohkunud Sanherib jättis Sinna ümberpiirmise maha ja põgenes sõjawäega ruttu Sinna alt ära, ning Jerusalemm peasis see kord laastamise eest.

Warši pärast seda, jäi waga kuningas Hiskia Hiskeste haigeks. Jesaias tuli, Jumala käsu järele, Sinna juurde ja andis temale nõuu kõik omad toime-
tused korra peale seada, seepärast et ta warši peab ära surema. See sõnum tegi kinga väga kurwaks, ning tema palus kõigest südamest Jumalat, et Ta Sinna elu päiwi jätkaks. Kui Jesaias weel kinga juures oli, ütles Issand temale: „mine tagasi ja räägi Hiskiale, et mina olen tema filmawet näinud tema palwet kuulnud, ja tahan tema elu weel kuueteistkümmend aastat pikenõuda.“ Jesaias kuulutas Sinna Hiskiale ning selle näituseks, et tema sõna tõsi on, tegi ühe imeteu — pööris päikese warju tunni-
kuu peal kümme pügalat tagasi. Hiskia sai tõeste terveks, tänas Jumalat Tema armu eest ning püüdis teha Teda teenida.

Kui Babeli kuningas Hiskia terveks saamisest kuulda sai, läkitas ta saadikud temale õnne soowima. Hiskia südames tõusis kõrkus ning tema näitas kiideldes saadikule oma juurt warandust. Kui Jesaias sellest teada sai, siis kuulutas ta kuningale ette, et kõik see warandus saab ära riisutud ja Babeli maale wiidud. Hiskia sai kuningas aru, et inimene ei pea mitte rik-

fuse peale lootma ning kaduma waranduse üle kiitlema, waid et ta seda jäedawat ja igawest warandust peab otfsima, ning tema ütles: „Jehowa sõna on hea; olgu rahu ja tõde minu päiwil!”

Suuda rahwast meeleparandamisele äratades, kuulutas Jesaias mitte ükspäinis need wiletjused, mis selle rahwa peale pidiwad tulema, waid ka mitme wägewa riigi ja linna langemist ette. Aga kõige-rohkem püidis ta usku ja jumalakartust Suuda rahwa seas sigitada, temale Mesia tulemist ette kuulutades. Tema rääkis Jeesusest Kristusest palju selgemine, kui kõik teised prohwetid, mis eest ta Ristikoguduse wanemastest W a n a s e a d u s e E w a n g e l i s t i k s nime-
tud sai. Jumala Waimust juhatud olles, jutustas ta oma ette kuulutustes pitkalt Jeesuse Kristuse maapealsest elust — Tema sünnimisest sennikui Tema risti-surmani, mis Ta inimeste lunastuseks kannatada wõttis. Prohwet Jesaias räägib ka Ristiaast Joannesest, kes Suuda rahwale Kristuse tulemisest pidi kuulutama. Tema ütles:

„Hüidja heal on kõrbes: walmistage Jehowa teed, tehke lageda maa peal (stepis) maantee tasaseks meie Jumalale. Kõiki orgusid peab ülendatama, ja kõiki mägesid ja mäekünkaid alandatama, ja mis mätlik on, peab tasaseks saama. Siis ilmub Jehowa auu, ja kõik liha näeb ühtlaifi, et Jehowa suu on rääkinud.” (Jes. 40. 3—5). Ja weel:

„Sion, kes sa häid sõnumid kuulutad, astu üles kõrge mäe peale; Jerusaleml, tõsta waljuste oma healt, ära kardada mitte; ütle Suuda linnadele: Waata, teie Jumal tuleb. Waata Issand Jehowa tuleb wägewa wastu, ja Tema käsiwars walitseb:

maata, Tema palk on Temaga ja Tema töö kasu Tema ees. Ta mõtab kui karjane oma karja hoida ja oma käewarrega piimatalled koguda, ja neid omas süles kanda, ja imetajaid lambaid pissi juhatada." (Jes. 40, 9—11).

Ennistegiaft ette kuulutades, ütleb Jesaias Temast meel: „Išai *) kannust peab witsufe tõusma, ja Iisaku tema juurtest sugu tegema. Ja selle peal peab Jehoia Waim hingama, tarkuse ja mõistuse waim, auu ja wäe waim, Jehowa tundmise ja kartuse waim. Ja tema ei mõista kohut seda mööda, kui ta filmad ei näwad, ega noomi seda mööda, kui ta kõrwad kuulwad; kuid ta mõistab alwadele kohut õigusega, ja noomib nõnda kui kohus on, neid, kes hädalised maa peal." (Jes. 11, 1—4).

Išaianda imetegudest, mis Ta oma maapealse elu ajal tegi, räägib prohwet nõnda: „Kõrmed ja põõsmaad on röömsad ja nõmmemaa on väga röömus, õitseb, kui roosife. Tema peab hästi õitsema ja wäga röömus olema; Libanoni auu, Karmeli auu ja Saroni auu, on temale antud; nemad saawad Jehoia auu, meie Jumala juurt auu näha. Kinnistage lõtwu käsa, ja tehke tugewaks kummistawad pilwed. Ütelge neile, kes nukra meelega: Kinnistage endid, ärge kartke mitte; waata, teie Jumal tuleb kätte maksma, Jumala tasumisega tuleb Tema, ja saadab teile abi. Siis peawad pimedate filmad muresti lahkuma; siis peab jalutu hüppama kui hirw, ja kuletuma keel röömsaste laulma." (Jes. 35, 1—6).

Išaiarandis selgeste räägib Jesaias Kristuse kanna-

*) Išai oli kuninga Daweti isa.

tamifest. Tema ütleb, et Õnnistegia saab ühe alatuma inimese näul maa peale tulema, ning et inimesed, teda suuruseta ja auuta nähes olevat, ei saa Teda ära tundma, et Tema Jumala Poeg, ning see ammu ajast oodetud Messias on; et Tema võttab hea meelega kannatada, „annab oma selja neile, kes pekswad, ja oma palge neile, kes Tema karmu kisuwad, ja ei pane oma filmi mitte warjule tuntuks ja süllje eest (50, 6) ning et Tema saab wiimaks surmale mõistetud ja ülekohutuse ekk arwatud. Issanda kannatamisest rääkides, hüiab prohmet: „Kes usub meie kuulutust, ja kellele on Jehowa käsiwars ilmutud? Sest tema on tõusnud kui mõsuke, kui juur põudsest maast; ei olnud temal nagu ega auustust; küll meie nägime teda, aga temal ep olnud mitte seda nagu, et meie teda pidime ihaldama. Ei teda pandud miksiki, ja tema oli kõigealwem meeste seas, üks mees, kes walu täis ja kuulus haigusest, ja igauks pööris omad filmad tema pealt ära: ei teda pandud miksiki, et meie temast ei hoolinud. Tõeste meie haigused on tema enese peale mõtnud, ja kõik meie walu kannud; aga meie arwäime teda tema enese süi pärast wigaseks tehtud, Jumalast peksnud ja waewatud olevat. Aga tema on meie üleastmiste pärast haawatud, ja meie ülekohu pärast ära rõhutatud; karistus oli tema peal, et meil pidi rahu olema, ja tema muhkude läbi on meile terwis tulnud. Meie kõik ekssime kui lambad, meie waatäime igauks oma tee peale; aga Jehowa on meie kõikide ülekohu lastnud tema peale tulla. Wõlga on taga aetud tema käest, ja teda on

vaewatud; aga ta pole mitte oma juud lahti teinud; kui tall, mis wiafse ära tappa, ja kui lammast, mis suu finni peab oma niitja ees, nõnda ei ole ta mitte oma juud lahti teinud. Ahastusest ja kohtu alt on ta ära wõetud, ja kes wõib tema elu eales rääkida?" (Jes. 53, 1—8).

Prohwet Jesaias kuulutab ka ette, et Issanda õpetus saab üle kõige maailma laiale lautud. See pärast maenitseb ta kõiki Issanda nimel, Tema sisse astuda, tõt tundma hakata, Jumala armu wastu wõtta, mis üle kõige asjade on. Tema hüiab: Tulge wee juurde kõik, kellel janu on, ja kellel ep ole raha; tulge, ostke ja sööge, et tulge, ostke ilma rahata ja ilma hinnata wiina ja piima. Mis pärast waagite teie raha see eest, mis ep ole leib, ja oma weremaewa selle eest, mis teid ei wõi täita? Kuulge kind oiete, ja sööge head, siis peab teie hing rõõmu tundma kallimast roast. Pöörge omad kõrwad, ja tulge minu juurde; kuulge, et teie hing wõiks elada, siis tahan ma teiega igawese armu seaduse teha." (Jes. 55, 1—3).

Prohwet Jesaias maenitset kõiki meelt parandada ja Jumala armu peale loota, kes alati walmis on andeks andma neile, kes kahetsemisega oma kurja tee pealt ära pöörwad. Jumala sõna on tema õpetuse järele wihma sarnane, mis maad kastab ja temale wäge annab wilja, inimese toiduks, kaswatada. Riisugune wägi on Jumala sõnal siis, kui meie omad südamed temale lahti teeme. Tema kasvatab siis meie sees igawese elu wilja.

Jesaias, nagu ka Jeremias, püidis Jüda rahwast palja wäljaspidise käsuõpetuse komete täitmise eest

hoida. Tema kuulutab, et paljas väljaspidine käsu täitmine ei ole mitte Jumala meelepärast; et Jumala meelepäraline paast ei ole mitte üksnes toidu kasinuses, kurvas näus ja filmakirjalikus alanduses. „Kas paastmine, mis mina valitsen peaks niisugune olema, ütleb Jehoowa? Eks see ole paastmine, mis mina valitsen: peasta lahti öäla töö sõlmed, tee lahti ikka juttad, ja lasse lahti, kes on ära rõhitud. Eks see ole paastmine, kui sa oma leiba murrad näljatsele, ja wiid oma kotta wiletsad; kui sa näed, kes alasti on, ja kattad teda. Siis tuleb so walgus wälja kui koit, ja so õigus käib sinu eel; siis hüüad sa, ja Jehowa wastab sulle.“ (Jes. 58, 5—9).

Jesaias oli rohkest kuuskümmend aastat prohwetit ametis. Tema, kes Suunda rahwa Babeli wangipõlwe ettekuulutas, ütles ka ette, et nemad saawad sealt kuningas Koresse ajal tagasi tulema, ning jutustas ka sellele kuningas auust ja wõitudest ja nimetas teda, rohkest sada aastat enne tema sündimist, nime pärast. (Jes. 45, 1). Üks wana jutustamine ütleb, et Jesaias on väga väga wana ea sees siit ilmaist lahkunud, kuningas Manas on tema peale tema noomimiste pärast wihestanud ning teda lasknud puu saega katki saagida. Wagad inimesed on tema ihu Siloa tiigi ligidale, mis tema palwe järele on ilmunud, maha matnud. Jesaias suri ligi 675. aastal enne Kristuse sündimist.

Püha imeteu tegia Nikolai (Nikolause)
mädanemata ihu wiimine Mira linnast
Bari linna.

9. Mail.

Püha Nikolai elust oleme meie juba Detsembri
kuus (6. k. p.) jutustanud; aga et Wenemaal, kus
ammust ajast püha Nikolai mälestust auustakse,
ka tema mädanemata ihu wiimise mälestuseks 9. Mail
uurt püha peetakse, seepärast ei wõi meie sest juhtu-
misest mitte jutustamata jätta.

Püha Nikolai, nagu teada on, sai Mira linnas,
kus ta piiskopiks oli, maha maetud. Kõne tema
pühast elust, imewäert juhtumised tema hana juures
ning tema ilmunised neile, kes teda hädas appi hüid-
wad, kogusiwad palju inimesi igalt poolt jenna ki-
iku juure, kus tema püha ihu hingas.

1086. aastal laastasiwad Türglased mittu Kreeka
riigi maakonda paljaks ning teiste seas ka Sikia maa
(Weike Aasia), kus Mira linn on. Nemad wõt-
sivad Mira linna oma alla, wiisiwad palju
tõdanikkusid wangi ning riisusiwad templi paljaks,
sest kõige suuremat tagedust näitsiwad nemad nende
asjade wastu, mis ristirahwas auu sees pida-
sivad. Sell ajal oli ühe waga preestrile, kes Bari
linnas (lõuna Italias) elas, nägemine. Püha Ni-
kolai ilmus temale unes ning ütles tema wastu:

„ütle kirikuteenritele ning rahwale, et nad minu ihu Mirast seie toowad, sest see ei ole mitte Juma-
la meelepärast, et mina äralaastatud linna jäen. Teisel hommikul jutustas see preester oma nägemisest kirikuteenritele ning rahwale. Bari kodanikud, kes püha Nikolait väga auustasid, panid warsti kolm laewa walmis, mille peal kirikuteenrid ning mõned muud juma-
la kartlikud inimesed pidid minema püha Nikolai ihu Mira linnast ära tooma. Aga kartes, et neile selles asjas midagi takistust ei tehtaks, panid nad filma-
kirjaks laewad niju täis näituseks, et nemad nagu kauplemise tarwis oleksid teele läinud. See pisikene kawalus läks neile pärast väga tarwis, sest sellama ajal mõtlesid ka Benedigi (Wenetsia) kaupmehed jellesama asja pärast Mira linna minna. Kui Bari kodanikud sellest teada said, siis läksid nad rutuga teele ning jõudsid enne Wenedegi mehi Mira linna. Seal läksid nad warsti templi, tegid püha Ni-
kolai kirstu lahti ning leidsid, et kirsi heahajulist salwi täis oli, mis püha Nikolai mädanemata ihust oli jooksnud. Nemad walasid selle salwi riistade sisse, wõtsid siis püha mehe ihu ning tõid 9. Mail 1087 aastal õnnelikult Bari linna. See oli pühapäew. Kõik kiriku teenrid ning rahwas läksid nende wastu, wõtsid püha Nikolai ihu ja panid teda Ristia Joannese kiriku, mis mere ääres oli. Warsti pärast seda hakasid nad ühte suuremat ki-
rikut, püha Nikolai mälestuseks, ehitama. Kolme aasta pärast, kui kirik walmis sai, wiisid nad püha Ni-
kolai ihu uude templi ning panid kalli laeka sisse. Sest ajast hakati püha Nikolai mädanemata ihu Bari linna wiimise mälestuseks püha pidama. Püha Ni-

Alai ihu hingab altari laua all, ning tema juures
 annivad mitmed imewäärt juhtumised, mispärast
 palju rahvast Bari linnas kuulsa püha mehe haua
 juures Jumalat palumas käib.

Õnna neitsikese Taisia mälestus.

10. Mai.

Reljandamal aastasajal elas Egiptuse maal üks
 noor ristiusu neitsikene, nimega Taisia, kes juba lapse
 aegest alates wanematest oli ilma jäänud. Kui ta suureks
 kasvas, siis võttis ta nõuaks kõigeks oma elu ajaks
 teistsi põlve jäeda, oma elu Jumala teenimisele pü-
 sines ja oma waranduse waeste kasuks pruukida.
 Tema toitmis kerjajad, käis haiged talitamas, võttis
 peitajad ja hulgusid oma majasse ja muretses nende
 elu. Nõnda kulutas ta kõik oma waranduse ära ning
 alles jättis ühe suure wäesuse sisse.

Teinud on igas seisuses mitmesugused kiusa-
 tused, mille wastu temal wõidelda tuleb. Rikkuse ning
 õnneliku elu sees on inimesel tihti raske alandlik
 olla ning alati Jumalat meeles pidada, rikkuses
 ei taha inimene ennemine wäga kergeste lõrkuse
 minna, muretses üksnes iseene eest, unustab li-
 iksid ära. Waesuses tulewad teistsugu kiisatused
 tule, üks nende seas on auutumal kombel omale üles-

pidamist muretseda. Selle viimse kiusatuse sisse langes ka Taisia. Waesust ning puudust nähes, hakkas ta hirmu tundma, tema ei jõudnud neid ära mõita, hakkas roppu patu elu elama ning unustas Issanda seaduse ära. Skiti kõrbe isad, Aleksandria ligidal, saidad sellest teada. Nemad tundsiwad teda, sest et tihti tema majas käisiwad siis, kui ta weel jumalakartlikku elu elas. Taisia langemine tegi nende südametele suurt valu, ning nemad tahtsiwad kõik nõuud ära pruukida, et langemud neitsit meeleparandamise poole pöörda. Nad palusiwad Skiti igumენit (ülemad), Joannest Kolowit, neitsit maenitsema minna, „sest“, ütlesiwad nemad, „tema (Taisia) on meie palju head teinud, meid oma majasse võtnud ning söötanud, nüüd on meie kohus teda aidata, teda õnsuse tee peale tagasi pöörda. Sina, püha isa, oled tarkusega ehitud, mine ning katsu seda hukkaläinud hinge peasta, aga meie tahame Jumalat paluda, et Ta sinu töö laseks korda minna.“

Joannes (Kolow) läks jenna linna, kus Taisia elas. Kui ta tema maja ukse taga koputas, siis ei tahtnud tüdruk teda mitte sisse lasta; aga Joannes palus tungiwalt ning ütles tüdrukule: „mine ütle oma perenaesele, et ma temale ühe kallid asja olen toonud.“ Tüdruk läks ning rääkis seda Taisiale. „Need mungad leidwad mõni kord mereärest kallid pärlid,“ ütles Taisia, „lase teda minu juure tulla.“

Munk tuli tuppa, istus Taisia kõrwa, waatas haledaste tema peale, laskis filmad maha ning hakkas ärdaste nutma. Taisial tuli ka hale meel.

— Mikspärast sa, püha isa, nutad? küsis Taisia wanakese käest.

— Mis ei pea ma siis nutma, kostis Joannes, kui ma näen, et sina selle igawese Jumala teenimise ees maha jätnud, Tema auulise pulma koha ära põlganud ning oma tegudega saadanat teenid? — Need sõnad käiswad, kui tulised nooled, Taisia südamest läbi; siinsamas hakkas ta oma rasket patu vormat tundma ning küsis munga käest: „kas peaks ikkagi maal niisuguse patuse kahetsemist vastu võtma, kui ma olen?“

— Küll võtab, kostis munk rõõmsaste. Issand võtab sinu ümberpöörmist, Tema tahab armuga sind vastu võtta ja oma pulma kotta wiia, ning Inglid annavad sinu pärast rõõmustellessa, sest Onnistegia See ütles, et suur rõõm on taewa wägedel ühe patuse meeleparandamise pärast.

— Püha isa, hüidis Taisia, wii mind filmapilti et ära!

Joannes tõusis ülesse, ning Taisia läks kohe tema juurde. Tema ei annud mingisugust käsku oma wandeuse pärast, ei jäenud ühte minutki majasse, et teenritele midagi öelda, waid mõtles aga ühe asja peale, mill wiisil ta õnjust kätte saaks.

Wanake pani tema nobet pöörmist wäga imeks, ning palus Jumalat, et Ta teda tema heas ettemõttes õnnitaks ning tema pöörmist täieste lõpetada aitaks.

Nemad läksiwad linnast wälja, käiswad kaua aega teed ning saiwad õhtuks kõrbe. Wanake käskis Taisiat peesimusest hingaga, neitsifene heitis liima peale puhkama, wanake tähendas risti tähte tema peale, läks siis eemale ja hakkas palwet tegema. Pärast palwet langes ka tema magama. Kes öösel ärkas ta ülesse ning nägi ühte iseäralikku walgust. Kui ta filmad üles tõstis,

fiis pani ta tähele, et walguse joon taewast otsekohe selle koha peale paistis, kus Taisia magas ning nägi, et Inglise seda hiilgawad teed mööda Taisia hinge taewa wiimad. Wanake ehmatas ära, läks warsti Taisia juure, waatas kummarkülle tema peale ning leidis, et ta surunud oli. Joannes langes põlwile maha ja hakkas Jumalat paluma; palwe ajal kuulis ta häkitselt ühte häält enese wastu ütlemat: „Issand on neitsikese kahetsemist wastu wõtnud; üirikese aega kahetses tema, aga suurema kindluse ning palawus eg, kui mitmed teised, kes kaua aega Issandat teeniwada“ Joannes palus seal hulga aega Jumalat, fiis mat.is õnša Taisia ihu maha ning läks jälle Skiti kõrtbe tagasi ja jutustas seda ülemal nimetud lugu ka teiste mungawendadele. Kõik kiitsiwad ja tänasiwad Jumalat, Kes kahetseja patusele oma armu oli näitnud ning teda õnsal kahetsemise tunnil Enese juure kutsunud.

11. Mail on Slawi rahwaste walgustajate Me = todijuse ja Kirilluse mälestus. Et nendest 1885. aastal üks raamat Gesti keeles on wälja antud, kus nende elulugudest laialt jutustakse, seepärast ei ole meie arwanud tarwis olemat nendest fiin rääkida.

Püha Epihwaniuse, Rüprufe saare piiskopi, elu.

12. Mail.

Epihwanius, kes oma püha elu, tarkuse ning ime-
gude pärast kuuljaks sai, oli Hebreia rahwa sugust,
ke waele põllumehe poeg Wöinikia maalt. Lapse põl-
mes jäi ta isast ilma, ning ema pidi kätte waewaga oma
lapsele — pojale ning tütrile ülespidamist muret-
tama. Nemad elasivad suures waeleses, juhtus tihti
neid päiwi, mill neil leibagi ei olnud.

Üksford, kui puudus wäga suureks läks, saatis
ema Epihwaniuse ligemasse linna eeslit müüma, et
tema raha eest wilja osta; peale selle oli eesle wäga
peru ning ei kõlbanud tööd tegema. Poisikene wiis
eesli turu peale. Warsti tuli üks Hebreia mees tema
juure ning tahtis eesli ära osta. Kui ta nägi, et Epihwa-
nius ka Hebreia rahwa sugust oli, siis ütles ta tema
kustu: „Meie kumardame mõlemad ühte ainust Ju-
umalat, kes õigust ja tõt armastab; meie ei pea mitte
allelegi ülekohut tegema. Mõistame ühes sinu eeslile
linna peale, et meie teine teist ei peta ning selle läbi
umalat ei wihasta.“

Kui poisikene neid sõnu kuulis, siis kostis ta:
mina ei taha koguni sulle eeslit müüa, tema on peru
ning ei aita tööle. Häda pärast saatis ema teda
ära müüma, sest meil ei ole midagi süia, aga et ja
sulle ütlesid, et see patt on, kui inimene oma kasu

püüdes, teist petab, seepärast ei taha ma oma eeslit koguni müia, sest kardan Jumalat ning ei taha ka sulle paha soowida."

Hebrea mees pani poisikese mõistlikkuid sõnu ning auusat meelt väga imeks, kinkis temale raha wilja osta, ning Epihwanius läks wiljaga eesli seljas koju tagasi. Tee peal tuli temale jälle üks inimene vastu, kes eeslit osta tahtis; aga Epihwanius kostis kohe, et ta eeslit ei müi ning ütles ka, mispärast. Sell ajal hakkas eesl tagast ülesse peksma, mistas poisikese seljast maha ning tegi temale väga haiget. Võeras inimene tõstis teda ülesse, ning teda aidates. tegi risti tähte tema peale ja nimetas Jeesuse Kristuse nime.

— Kes on see Jeesus Kristus, Keda sina appi hüüad?" küsis poisikene. — See on Jumala Poeg, Keda Juuda rahvas risti lõiwad, kostis võeras.

Epihwanius, kuuldes, ei Juudid Jumala Poja oliwad risti lõõnud, ei tohtinud ütelda, et ka tema Juut on, waid läks koju tagasi ning mõtles ikka risti-löödud Kristusest ja ihaldas Temast rohkem teada saada.

Waesus läks Epihwaniusse peres ikka suuremaks. Oma pidi häda pärast põllu ära müüma, ning hakkas pojale kohta otsima, kus ta, oma ülespidamiseks, midagi ametit oleks wõinud õppida. Aga häkitselt tuli neile abi. Üks rikkas Hebrea rahwa käsutundja, nimiga Trihwon, halastas nende peale, aitas neid oma warandusega ning wõttis Epihwaniusse oma juurde. Poisikene oli tema meelest armas ning tenia hakkas teda lugema õpetama. Epihwanius oli väga hea peaga ning targa mõistusega laps, sai warsti lugemise selgeks ning hakkas warsti hoolega Juuda rahwa

kuuseadust ning muid kirju tundma. Trihwon
wõttis teda oma pojaks ning jättis, pärast surma,
talle oma waranduse temale. Selle aja ümber suri
ka Epihwaniuse ema ära. Epihwanius wõttis õe oma
surde, õpetas teda kirja tundma, ning nemad elasid
õhte rahulikke ja õnnelikku elu.

Üksford juhtus Epihwaniusel maale oma pühan-
dust vaatama minna. Seda sama teed läks jell päewal
üks munk, nimega Lufian, kes raamatuid kirjutas
ning nende eest saadud rahaga waesid aitas. Nemad
hakkisid jeltis edasi, ning Epihwanius hakkas munk-
iga juttu ajama. Tee peal tuli neil üks sant vastu,
seisis Lufiani jalge ette muha ning hüidis: „Sumala
mees, halasta minu peale, kolm päewa olen ma juba
sina söömata!“ Lufianil ei olnud raha, seepärast wõttis
ta oma pealmise kuue seljast maha, andis sandi kätte
ning ütles: „müi see kuub ära ja osta omaile leiba.“

Epihwanius pani munga halastust väga imeks,
ning tema filmade ees ilmus seal üks imewäert nä-
htmine: tema nägi üht walget riet Lufiani peale
maha tulewat. Suures hirmus langes Epihwanius
Lufiani jalge ette maha ning palus teda öelda, mis
seda tema on. Lufian, kes Sumala Waimuga täi-
detud oli, sai warsti aru, et Sumala arm on ülewelt
hooremehe südamesse puutunud ning et Issand teda
wanastuse tee peale kutsub. Tema hakkas Epihwanius-
le Kristusest rääkima ning ristiusu õpetust seletama.
Lufiani sõnad mõjusid warsti Epihwaniuse südamesse,
tema hakkas kõigest südamest Kristuse sisse uskuma
ning palus munki oma majasse tulla. Lufian seletas
temale ning ka tema õele ristiusu õpetust, ning nemad
mõlemad ihaldasid püha ristmist vastu wõtta. Kui

nad palwe ning õpetuse läbi olivad ristmise vastu walmistud, siis kutsus ühel pühapäewal selle linna piiskop neid kiriku, et neid ära ristida. Jumala teenistuse ajal waatas piiskop kogemata Epihwaniuse peale ning nägi, et tema pale ühe iseäralikku walgusega paistis ja tema pea peal hiilgaw kroon oli. Sest sai piiskop aru, et Jumala arm Epihwaniuse peal hingab.

Pärast ristmist andis Epihwanius ühe jau omaist warandusest öele ning jättis teda waga naeste hoopiks, aga järeljäenud wara müis ta ära ning jagas raha waestele; omale jättis ta natukese raha raamatute ostmise tarwis, ja läks siis Kloostri elama. Ühe iseäralise hoolega õppis ta seal Pühakirja tundma ja elas waga ja kasiinat elu, mis eest kõik mungad teda auustama hakkasiwad. Jumal andis temale meelewalla imetegusid teha ning palju inimesi käis temalt abi ja eespalweid palumas. Kui Epihwanius tüki aega sai kloostriis elanud, siis läks ta kõrbe; aga kõne tema imetegudest, tarkusest ja pühast elust läks laiale, ning inimesed ei jätnud teda ka kõrbes rahule. Tema ümber asusiwad mõned jumalakartlikud inimesed elama, tema juurde toodi igalt poolt tõbesid ja tema tegi neid oma palwe läbi terweks.

Mandlik Epihwanius ei tahtnud inimeste käest auustamist vastu wõtta, seepärast põgenes ta sagedasti ühest kohast teise ning tahtis üksikuis paikades waikuses Jumalat teenida; aga igal pool tuli palju inimesi tema juurde kofku, et tema suust õpetust kuulda, sest tema oli kuulus oma tarkusepoolestning seletas imeks panemise wäärt osawusega püha kirja ning palju paganaid pöörasiwad tema jutluste pärast õige Jumala poole.

Kui Epihwanius ligi kuuskümmend aastat wana oli, siis sai ta imelikul wiisil Rüpruse saare piiskopiks. Kui ta ükskord Palestina maal, waga Hilarioni jutul oli, ning temale rääkis, et tal nõuu on üksikut elu elama hakata, ütles Hilarion temale: „mine Salamini linna Rüpruse saare pealinn), sest sina pead seal elama.“ Aga Epihwanius mõtles Askaloni ja Gaatša linna linna ja sealüksikut elu elama hakata. „Mine Salamini linna, sest seal on full tarwis elada,“ ütles Hilarion temale teist korda. Aga Epihwanius ei mõtnud mitte seda wanakese nõuu kuulda, maid tegi oma tahtmise järele. Tema läks mereranda, seal oliwad kaks laewa: üks neist pidi Salamini, teine Askaloni linna minema. Epihwanius istus selle wiimse peale ning läks teele. Aga natukese aja pärast, kui laew weel kuigi kaugele ei olnud jõudnud, tõusis kange torm. Laew sai kawa aega laenest jenna tenna aetud ja wiimaks Salamini ligidal maale wisatud.

Sell ajal walitseti Salamini linnas uut piiskoppi, kes wana oli hilja aegu ära furnud. Selle tarwis pidid kõik piiskopid Rüpruse saare linnadest kokku tulnud. Aga et nemad niisugust meest ei leidnud, kes selle ametisse oleks kõlbanud, seepärast küsitiwad nemad nõuu ühe jumalakartliku wanamehe käest, kelle nimi Bapius oli, keda kõik tema waga elu ning kannatamiste pärast auustasiwad, mis ta tagakiusamiste ajal oli ära kannud. Bapius oli sell ajal juba üle saja aasta wana. Tema palus Jumalat, et Ta temale seda inimest näitaks, keda piiskopiks tuleb walitseda, ning tema palwe sai kuulnud.

Epihwanius oli Salaminis juba natukene tee wäsimusest puhkanud ning läks ühe oma jüngeriga

turu peale, et sealt tee moona osta ning siis Salaminist ära reisisa haktaa. Turu peal võttis ta kaks wiinamarja kobarat ning tahtis nende eest raha maksta; aga korraga wakis rahwa kära ära, öölbi, et piiskopid olla turu peale tulemas. Epihwanius waatas eemale ning nägi, et kaks diakoni ühte wana auusat meest käekõrwas toomat ning nende taga mõned piiskopid tuliwat. Epihwaniusse imeks tuliwad nad otsekohe tema poole ning jäiwad tema juure seisma. „Armas laps Epihwanius,“ ütles wanake, „pane wiinamarjad käest ära ning tule meiega kiriku.“ Suure imega läks Epihwanius nende järele. Kirikus tuliwad koguduse wanemad nende wastu ning ütlesiwad Epihwaniussele: „Sumal on sind meile läkitanud, sina pead sellesinatse linna ning kõige Rüpruse saare piiskopiks saama.“ Epihwanius hakkas wastu tõrkuma ning palus filmaweega piiskoppisid, et nad ühe teise mehe walitseskid. Aga Bapius ütles: „ma tahtsin oma nägemise pärast wait olla, aga et sa wastu tõrgud, seepärast pean ma sulle kuulutama, et Issand on sind ära walitsenud. Need pühad isad, piiskopid, ei teadnud, keda nad pidiwad seie piiskopiks panema, seepärast andsiwad nad selle asja toimetuse minu patuse hooleks. Mina palusin kaua aega Sumalat, ning wiimaks ütles mulle Issand unes: mine turu peale, seal näed sa ühte munka wiinamarju ostwat; seeginane saagu siin piiskopiks; tema nimi on Epihwanius.“ Pärast seda ei wõinud Epihwanius enam wastu panna. Püha Hilarioni sõnad, tema kogemata saare peale saamine ning wiimaks Bapiuse unenägu näitasiwad temale selgeste, et Issanda tahtmine on teda Rüpruse koguduse üle walitsema panna

Tema sai piiskopiks pühitsetud, walitses mõistlikult oma koguduse üle ja püidis kõigile head teha, mis eest rahwas teda väga armastas.

Epihwanius pidi oma surma eel, kui ta juba wanaduse nõdrust tundma hakkas, Konstantinopoli minema. Sell ajal kuulas seal keiserina Ewdokfia, keisri Arkadiuse abikaasa, püha Joannest Krisostomust väga. Ewdokfia püidis ka Epihwaniusst oma nõuusse võtta ning waletas tema ees Joannese peale, et ta waleõpetuse pidaja olla. Epihwanius hüidis Ewdokfiat halastuse ning tasanduse poole pöördma; aga Joannesele anti teada, et Rüpruse piiskop tema wastu olla. Joannes kuulutas ette, et ta Rüpruse saare peale enam tagasi ei saa, aga Epihwanius ütles ette, et Joannes seda paika näha ei saa, kuhu tige Ewdokfia teda wangi põlwe saatis. Mõlemad ettekuulutused tähtiwad tõeks. Joannes sai tee pealt tagasi toodud, pe pärast, et rahwas tema ärasaatmise pärast mässama hakkas; aga Epihwanius jäi, koju tagasi minnes, see peal raskesti haigeks. Oma surma tunni ligikaudemist tundes, kutsus ta omad jüngrid, kes temaga tema peal olivad, enese juurde, andis neile wiimsed saenitsused, õnnistas neid ning lahkus kolmandamal pääwal pärast seda, palwega siit elust ära, üle saja aasta wana oles. See sündis 436. aastal. Sõnum tema surmast saatis kõik Rüpruse saare elanikud suure surbduse sisse. Epihwanius oli üks koolitud inimene, mõistis wiis teelt ning kirjutas mõned waimulikud raamatud, teiste seas ka ühe raamatu waleõpetustest ning prohmeti raamatute seletusest.

Waga Serapioni Sindoniti mälestus.

14. Mail.

Kolmandamal aastasajal elas Egiptuse maal üks jumalakartlik wanamees, nimega Serapion. Tema täitis suure hoolega seda Kristuse käsku: *sinapead Jumalat kõigest südamest armastama ning ligemist kui iseennast*. Kõik oma elu pühendas ta palwe ning ligemiste teenimisele. Noores põlmes heitis ta mungapõlwe, jagas oma wara waestele, aga omale jättis üksnes ühe ainsa ülikonna riidid ning Ewangeliumi. Temal ei olnud ialgi paigulist eluasest, waid tema käis alati ühest kohast teisti ning püidis igalpool ligemisi aidata; wõttis nende hädaft osa ning püidis neid Jumala sõna läbi lunastuse tee peale juhutada, sest Büha Kiri oli temal peas. Üksford, kui ta ühte santi nägi külma käes lõdijawat, wõttis ta oma kuu seljast ning andis temale. Teine ford, kui tal milgi wiisil wõimalik ei olnud ühte wõlgnikku aidata, keda laenaja wangitorni tahtis heita, müis ta oma Ewangeliumi ära ning maksis tema wõla ära. „Kuidas sull kahju ei olnud oma Ewangeliumit ära müia?“ ütles temale üks tuttan. Serapion kostis: „Ewangelium ühtepuhku maenitšes mind: aita ligemisi, ning mina täitsin seda käsku.“

Aga kõigesuremat head tegi Serapion ligimestele see läbi, et ta neid lunastuse tee peale juhatas ning Jumala poole pööras. Selle püha töö juures ei

õnnumud ta iseenesele armu ning mitu korda müis ennast teiste orjaks.

Nõnda müis ta ennast ükskord ühe komediandile, kes pagana usku oli, ning jõudis oma waga elu ning õpetusega nõnda wägewaste pagana südant liigutada, et ta kõige oma perega Kristuse poole pöördus ning ennast ristida laskis. Komediant laskis Serapioni priiks, ning siis andis püha mees temale nõu, misjuguise nõuuga ta tema sulaseks hakkas, ja andis temale selle raha tagasi, mis ta oma teenistuse eest tema käest oli saanud.

— Võta oma raha tagasi, ütles tema, — aga mina lähen teisi õnne poole pööрма.

Ilmaasjata palusiwad need uueste walgustud riisimised Serapioni, et ta nende juurde elama wõiks.

Meie tahame sind, kui isa austada, ütlešiwad temad, — aga selle raha wõid sa waestele ära jagada.

— Jagage ise, kostis wanake, — see raha on minu oma, aga mina ei taha mitte wõerast raha waestele jagama minna.

Serapion läks nende juurest ära. Teiste hingede heaks olla püüdes, hakkas ta ühe linna wanema sulaseks, kes waleõpetuse poole hoidis. Tema teenis seda kaks aastat ning jõudis selle aja sees teda wale poolest ära pöörda. Pärast seda läks ta ka selle pere juurest ära, andis temale oma teenitud palga tagasi ning reisis oma elu otsani ühest kohast teisi. Waga wana ea sees lahkus ta siit elust ära, Egiptuse maast.

Sindonitiš sai tema seepärast nimetud, et

tema alati ühte linast, kuube kandis, mis findonitiks hüiti.

Waga Pahomiuse, see Suure, elu.

15. Mail.

Waga Pahomius sündis Egiptuse maal, ülemises Tebenis (Wiwaidas), kolmandama aastasaja lõpul. Tema wanemad olivad pagana usku, aga Pahomius hakkas juba maastmadalast wäerjumala teenistust põlgama. Ehk ta küll ristiusust veel midagi ei teadnud, siiski tundis ta juba pagana usu walskust, ning warsti kutsus teda Issand töö tundmisele.

Ükskord, kui Pahomius juba kakskümmend aastat wana oli, hakati tema isamaal sõda tarwis soldatid wõtma. Kõik noored mehed saiwad wäeteenistusesse wõetud. Ehk küll Pahomiusel mingisugust lusti ei olnud soldatiks minna, siiski oli ta sunnitud wane-mate maja maha jätma ning sõtta minema. Tee peal jäiwad soldatid ühte linna, mille nimi Oksirinh oli, seisatama. Seal elas palju risti rahvast, kes soldatid wäga lahkeste wastu wõtšiwad ning neid igapidi amitada püüdsiwad. Pahomius, nende lahkusest liigutud olles, küsis neilt, mispärast nemad nõnda head teiste wastu on, ning nemad kohtsiwad, et nemad ristiinimesed on, ning nende usu seadus seda nõuab. Esimest korda kuulis Pahomius seda

me. Tema hakkas nendest järele küsima, ning temale öödi, et kristlased head ja auusad inimesed on; et nende Jumal, Kes inimeste lunastamise pärast on ära surunud, on neid käskinud ligemist, kui iseennast armastada, teiste inimeste vastu andlikud ning armuheitlikud olla. Ristirahwa laud-tegusid nähes, hakkas Bahomius ka nende usust räägu pidama. Aga kui ta ristiuse õpetusega rohkem tutvaks sai, — et risti rahwas kõigewägewama Jumala sisse usuvad, Kes taewa ja maa on loonud, seest Kristust, Jumala Poega, Kes inimeste lunastamise pärast inimese loomuse Gnese peale on võtnud, oma Ennistegiaks tunnistanud, et neile üks igawene elu on walmistud; siis hakkas tema süda armastusest Jumala vastu põlema ning tema ihaldas eda kõige elu aja teenida. Ta langes põlvile maha, lastis omad silmad üles taewa poole ning hüidis: Oh Issand Jumal, Keda risti rahwas teenivad, Sa taewa ning maa oled loonud, waata minu poole, anna mulle mõistust Sind tundma saada, aita mind Sind teenida ja Sinu käsud täita!" Siin-amas tootas ta ristiuse vastu võtta. Warsti pärast seda läks Bahomius teiste soldatitega linnast ära. Oma sõameestega edasi minnes, ei unustanud tema mitte risti rahwa Jumalat ära, ning püüdis auusaste saada ja Tema meelepärast olla. Kui mõni kiusatus tema peale tuli, siis tuletas ta warsti meelde, et ta on tootanud Jumalat teenida, seepärast palus ta temalt abi kiusatuse vastu ning nõnda hoidis ennast kõrge kurja ja patu teu eest.

Pärast sõa lõpetust, lasti sõamehed teenistusest lahti, ning Bahomius läks jälle oma isamaale tagasi.

Nüüd oli tema esimene mure ühte ristiusu preestrit otsida, kes teda ära ristiks. Preester andis temale tarvilikud õpetused, risti usust ning ristis teda ära. Sell ajal olivad Ristikoguduses mitmed waleõpetused liikumas, mis Koguduse rahu rikkusiwad ning ristirahwast ekfitasiwad. Need mitmesugused usu jampsimised tahtsiwad ka Pahomiuse meelt segada, aga et tema kõigest südamest tõt tunda tahtis, seepärast läks ta kõrbe ühte tarka ja jumalakartlikku juhatajat omale otsima.

Sell ajal elas Tebeni (Wiwaida) kõrbes üks waga wanamees, nimega Palamon, kes oma waimulikkude tarkuse ning püha elu poolest tuttav oli. Pahomius läks tema juurde. Kui Pahomius tema piskese kellia juurde sai, ning teda palus, et ta teda oma juurde elama wõtaks, siis waatas kõrbeelanik tema peale ning ütles: „sina oled weel waga noor, aga kõrbe elu on üleliia raske. Mitmed on minu juures elada tahtnud, aga waewa ja puudust kartes, on nad siit jälle maailma tagasi läinud.“

— Katsu mind läbi, ütles Pahomius; — ma usun, et Jumal saab mulle sinu palwete läbi, wäge ja kannatust andma.

Wiimaks wõttis Palamon Pahomiuse wastu. Wanake Palamon elas tõeste imekspanemise wäert rasket elu. Tema magas koguni wähe ning tegi pääwad otša tööd ja palus Jumalat. Pääwa ajal tööd tehes, luges ta peast Daweti laulust. Tema pea töö oli willaste kuubede kudumine; nendega toitis ta ennast ning aitas mõnikord ka wäesid. Tema igapäawane toit oli kuiw leib, ning sedagi pruukis ta koguni pisut. Pahomius püidis kõiges tema ees-

märgi järele elada ning tõrkumata tema sõna kuulda. Kui wanake nägi, et Bahomius peale hakkas uni tulema, siis wiis ta teda mäe otsa ning hakkas seal temaga raskeid kõneldesid, mis liiwa täis olivad, ühest lohest teisi kandma. See läbi harjutas wanake Bahomiuist und enesest ära ajama ning iseenesega mõitlema. Keskse elu ei võinud Bahomiuist waimulikku waenagemise poolt ärapeletada, waid tema sai pääs pääwalt ikka kindlamaks armastuses Jumala wastu ning kannatas heameelega kõik waewa ja puuduse ära, ennast selle mõttega rõõustides, et Kristus on, meie kunnastamise pärast, veel palju rohkem kannatanud. Balamon waatas oma jüngri waimuliku edenemise peale suure rõõmuga ning tänas kõigest südamest Jumalat.

Bahomius armastas üksipäine palwet teha ning seepärast käis ta tihti oma elamise paikast kõrbes. Ükskord, kui ta ühte kohta tuli, mis Dawennaks hüiti ja Niiluse jõe ligedal oli, ning seal palwet tegema hakkas, kuulis ta palwe ajal ühte healt enese wastu ütlemat: „jää seie elama ning ehitama klooster, ning palju mungasid saamad sinu juurde elama tulema.“ Pärast neid sõnu, ilmus temale üks Engel himakandja munga näul ning tema käes oli üks laud, kus peal munga elu seadused olivad üleskirjutud.

Kui Bahomius oma kelliasse tagasi tuli ning wanakesele sest nägemisest jutustas, siis andis wanake Bahomiusle luba jenna elama minna ning aitas ise uhe pisikesse kellia Dawennas üles ehitata. Bahomius läks jenna elama, aga käis tihti Balamoni juures õpetust ja juhatusi palumas. Mõne aasta pärast

furi waga wanake Palamon oma jüngri käte peal ära.

Warsti pärast seda, tuli Bahomiuse juurde tema wend, Joannes, kes ka ristiusku oli wastu wõtnud ning kõrbe elu igatses. Kuu aega elasivad nemad kahkestest waewanägemises, ning Bahomius, seda kindlaste uskudes, mis temale nägemises oli ööldud, hakkas kelliast ehitama. Wend, kes temale seal juures abiks oli, ei olnud mitte täieste sellega rahul, et palju kelliast saab ehitud, sest tema aru järele ei wõinud mitte palju munkasid senna elama tulla. Bahomius ei lausunud küll wenna sõnade peale midagi, aga ometi tundis, et meel mõni kord wenna peale pahaks läks. Aga warsti kahetses ta seda, läks kõrbe ning palus seal filmameega Sumalalt andeksandmist. „Kuidas julgen ma teiste juhatajaks hakata,“ hüidis tema, „kui ma iseennastki ei mõista ärawõita! Oh Issand, aita mind, et ma hukatuse siia ei lange, sest ma usun kindlaste, et üksnes Sinu abiga wõin ma kõik teha, mis Sinu meelepärast on.“

Pärast wenna surma jäi Bahomius jälle üsna üksi kõrbe elama, aga munga kelliade ehitamist ei jätanud ta siiski maha. Palwe ning kindla lootusega Sumala peale jõudis ta hirmu ja igawuse ning kõik pahad mõtted enesest ära ajada, millega kiusaja teda püüdis wõrgutada. Pääwad ja ööd otja tegi ta hoolega tööd ning palus Sumalat. Mõne aja pärast, hakkas see ettekuulutus, mis temale nägemises ööldi, täide minema: tema juurde tuliwad mõned inimesed elama. Bahomius wõttis neid lahkestest wastu ning pühitsetes, pärast läbikatsumist, munkadeks.

See tarvis, et neid natuke haaval waimuliku mõistlemisele harjutada, wõttis Bahomius eiotja kõik maksimaalset tööd oma peale: tema kündis, külwas, fastis öue aeda, walmistas toitust, talitas haigid; ega oma jüngerid käsks ta hoolega Jumalat paluda ning Püha Kirja tundma õppida. Kui nemad teda töö juures aidata tahtsiwad, siis ütles tema neile: "Mina ei taha mitte seda head ikket enneest ära hõlkata, mis minu peale on pandud. Kristus on neid see tarvis ühte elama pannud, et meie üheskoos waewa näekime; Tema saab teid ja ka mind õnnatustes ja waewanägemises kinnitama. Kui meie aru suuremaks saab, küll teie siis mind aitate."

Ehk küll Bahomius kaua aega üksikut elu elas, mis ei kaotanud ta armastust ligemiste vastu oma waimes ära. Kui ta kuulda sai, et karjastel, kes tema kelliä ligidal oma karjadega käisiwad, hinge karjast ega kirikut ei ole, siis palus ta selle koha piiskopi käest luba neile kiriku ehitada. Tema hakkas nende juures käima, seletas neile liht sõnadega ja arusaadawalt Jumala seadust. Jumal õnnistas tema tööd ning mitmed paganate seast pöörsiwad tema enade pärast Issanda poole.

Kui munkade aru tema ümber suuremaks kaswis, siis kirjutas Bahomius neile munga elu seadused, mis kaunis rasked täita oliwad. Igaüks munk pidi oma enese tahtmise koguni ära heitma; ilma loostri ülema käsuta ei tohtinud ta midagi teha; kõik tööd pidiwad palwega tehtud saama. Kui mungad ka kõik seltsis tööd tegiwad, siis ei tohtinud nemad mitte üks teisega midagi rääkida, waid töö juures ühte Daweti laulu ehk palwet peast lugeda. Nende

mõtted pidiwad alati Jumala ning waimuliku asjade poole pöördud olema. Mendel ei tohtinud mingi-
fugust warandust olla. Mõned inimesed, kes kloostri
elama tuliwad, tahtsiwad kloostri kasuks raha kinkida,
aga Bahomius ei wõtnud raha wastu, waid nõudis,
et kõik mungad ühte wiisi kloostri ülespidamiseks
tööd teeksiwad. Mõned nendest tegiwad käsitööd:
palmitseksiwad kornisid ning kudusiwad niitest ragusid
ning willadest kuubesid, mõned jälle harisiwad põldu.
Ükski munkade seast ei wõinud preestri ametis olla,
sest Bahomius ei tahtnud, et mõned teiste seast
mingi asja poolest ülemaks arwatud saaksiwad. Iga
õhta, pärast kõige öö Jumalateenistust, kõneles Ba-
homius munkadega waimulikuiist asjust; pärast sai
üks palwe loetud, kus sees mungad Jumalalt omale
waimuliku edenemise tarwis abi palusiwad. Ba-
homius näitas mungawendadele kõikide heategude
eesmärki: tema oli tawane ja alandlik ning õpetas
hella armastusega wendi, kes ennast tema juhatusel
alla oliwad annud. Neid, kes midagi süüd oliwad
teinud, noomis ta isepäinis, ning püidis nende süi
teiste wendade eest warjada; kidegate ja haigetega
käis ta väga hellaste ja kannatlikult ümber. Pärast
wõttis ta ka lapsi oma juurde kaswatada ning kandis
iseäralikku hoolt nende eest."

Kui mungawendade aru juba nii suureks läks,
et nad enam kloostriisse ei mahunud, siis jagas
waga Bahomius neid mitmesse jausse, asutas iga
jau tarwis kloostri ning pani kõlblikumad munkade
seast nende ülewaatjaks. Bahomius nimelt sai wiimaks
nõnda kuuljaks, et ühtepuhku tema ümber munkasid
juure tuli, kes tema juhatusel all elada tahtsiwad;

ka mõned, juba enne asutud kloostrid, andsiwad annast tema walitsuse alla, nõnda et natukesel aja pärast juba üheksa Sawenna kloostrit tema walitsuse all olivad. Munkasid oli üle seitsme tuhande mehe. Bahomius ise elas selles kloostris, mis kõigeesite asutud sai, ning sealt walitses ta isaliku hoolega teiste kloostrite üle. Sagedaste käis ta neid vaatamas, ehk saatis omad maenitsused mõne oma ustawa jüngril läbi nende kätte. Bahomiuse waewanägemine ei läinud mitte tühja, sest mitmed tema jüngrite seas said kuulsaks oma waga elu poolest. Teisel pool Riiluse jõe kaldal asutas Bahomius naesterahwa kloostri, kus tema õde kõigeesimeseks nunnaks oli. Issand andis oma ustawale sulasele meelewalla imetegusiid teha ning Kristuse nime läbi haigid parweks teha. Aga ehk küll inimesed Bahomiust austasiwad, siiski jõudis ta alandust omas südames hoida. Ükskord tulivad waleõpetajad tema juurde ning ütlesiwad temale: „kui sa Jumala mees oled ning kindlaste Jumala sisse usud, siis käi wet mõõda, otsekui kuiwa maad mõõda.“ Bahomius kostis: „Mina ei palu mitte Jumalat, et Ta mulle päge annaks niisugusiid imetegusiid teha, sest see ei ole mitte kristlik tegu. Mina loodan Jumala armu peale, aga mitte oma tegude peale; ning minu haldamine on — mitte wet mõõda käia ning imetegusiid teha, waid oma tegude pärast leinada ja Jumala abiga alanduses õnse poole töttada.

Bahomius, kes ise alandlik oli, püidis ka oma jüngrite südames alandust istutada. Ükskord sai ta teada, et üks munga-wendade seas kangemine saastuda püidis, kui kloostri seadus seda nõudis,

ning paastu üle juurustelles. Ta kutsus selle munga enese juurde, kästis teda üksnes jeda teha, mis kloostris seadus nõuab, tuletas temale meelde, et sõna kuulmine kristliku waga duse põhi on, sest et ka Issand on taewast maa peale tulnud mitte oma tahtmist, waid Selle tahtmist täitma, Kes Teda oli läkitanud.

Üks teine mungawend, oma armastust Jumala wastu awaldada tahtes, ihaldas martrite wiisi kannatada, ning ütles sagedaste Pahomiuse wastu: „palu minu eest, püha isa, Jumalat, et Ta mind kõlblikuks teeks martriks saada.“ Pahomius kostis temale: „täida wastutõrkumata jeda, mis sind on kästnud, ära pane mingisugust tööd raskets, püia oma puhta eluga Jumala meelepärast olla, siis saad ja taewas martrite osa kätte.“ Aga munk ei jäenud rahule, waid ikka ütles õhkades: „ma ihaldan martri krooni pärida.“ Siis ütles Pahomius temale:

— Katsu, et ja Kristust ära ei salga siis, kui raske kiusatus sulle tuleb, sest kõrkus ajab sind taga, sina ise otsid kiusatust, aga Issand on meid käskinud paluda: „ära saada meid mitte kiusatuse sisse.“

Mõne aja pärast oli sellel mungal tarwis ühe asja toimetamise pärast kloostrist ära minna. Kõrbes tuliwad mõrsukad tema kallale. Nähes, et ta munk oli, hakkasiwad nad teda sõimama ja pilkama, ning sundisiwad oma wäärjumalaid kumardama, kellel nad sell korral ohwrid toiwad. Raua aega tõrkus munk wastu; aga kui üks mõrsukas mõega tema pea peal ülestõstis ning teda ära tappa ähwardas, siis tuli hirm tema peale, ning tema täitis nende tahtmist. Pärast jeda lasksiwad mõrsukad teda

tahti, sest nägivad, et tema käest midagi võtta
 ei saanud. Ranget häbi ning südame valu tundes, tuli
 munk floostri tagasi, langes Bahomiuse jalge ette
 maha ning tunnistas filmaweega oma süi ülesse.

— Ma olen Jumala ning sinu vastu pattu
 teinud, ütles tema, — sest ma ei kuulnud sinu sõna,
 kui sa mind keelsid martri krooni palumast.

Bahomius hakkas teda kangeste noomima.

— Mina olen pattu teinud, kostis munk, —
 ning ei tohi sinu peale waadata, ei tohi oma filmi
 teema poole üles tõsta; mina olen hukka läinud,
 ning mull ei ole enam lootust õnse peale.

Bahomius, kartes, et ta meelt ära ei heidaks,
 ütles tema vastu: — Sina oled Jumalast ära
 taganenud; aga Tema on otsata helde ja armuline;
 Tema võib sind jälle õnse päriaks teha. Tema ei
 taha mitte patuse surma, vaid ootab tema kahetsemist
 ja meeleparandamist. Tema tahtmine on see, et
 taganenud hing jälle üles tõuseks, et inimene, kes
 Jumalast ära taganenud, jälle Tema poole pööraks.
 Soia ennast meelt ära heitmast, sest sull on veel
 lootus õnse peale. Otsesui puu, mis maha raiutud,
 võib omast kannust jälle võsufid ajada, nõnda ka sina
 võid oma kahetsemise läbi jälle waimuliku elule ärkada.
 Munk sai Bahomiuse sõnadest trööstitud, hakkas
 õigesti südamest Jumalalt andeksandmist paluma
 ning püüdis kahetsemise ja filmaweega oma patutegu
 ära kustutada.

Silja aegu enne surma, avaldas Issand Baho-
 miusele nägemises, et Dawenna saab tühjaks jääma
 ning jumalakartus tema floostrites kahanema. See
 muutamine tegi Bahomiuse meele väga kurwaks,

ning tema langes filmile maha ja hüidis: „Oh Issand, kui niisugune vilets järg minu kloostrit ootab, miks lastsid Sa siis teda asutada?“ Raua aega palus veel pärast seda Bahomius ja hüidis Issanda poole: „Oh Issand, ära võta oma armu minult ära, vaid laskita oma halastust mulle kõlvaltumale, sest ma tean, et ilma Sinu abita ei või ükski asi edeneda; Sinu arm hoiab ja peastab meid imelikul viisil.“

Palwe ajal nägi waga Bahomius ühte ime-nagemist ning kuulis Issanda healt tootawat, et tema seeme ei saa mitte igaweste hukka minema. Ning tõeste, seal maal, kus Bahomius omad kloostrid asutas, ei ole nüüd enam ristiusku ning tema kloostrid on ka ära kadunud; aga see waim ning seadus, mis waga Bahomius wälja lautada püidis, elawad täna pääwani waga inimeste sees. Nõnda mõjuwad ühe ainja inimese püha elu ning auusad püüdmiised mitme tulewa põlwe rahwale.

348. aastal jäi waga Bahomius haigeks. Kui ta oma surma tundi hakkas ette tundma, siis kutsus ta mungad enese juurde, õpetas ja õnnistas neid, ning andis, pärast neljakümne pääwast põdemist, oma hinge Jumalale, 57 aastat wana olles.

Mitmed Bahomiusse jüingrite seast said kuulsaks oma püha elu poolest. Tema armas jünger Weodor, kes neljateistkümne aastase poisikese ea sees Tawennasse tuli, sai pärast Bahomiusse surma kloostri ülemaks. Tema on Weodori, see Pühitse-tu d nime all püha hulka arwatud, ning tema mälestust peetakse 16. Lehe kuu pääwal.

Püha martri Weodoti ja seitsme neitsi :
 Tekusja, Aleksandra, Klawdia, Wauna,
 Chwrasfia, Matrona ja Julia kannatamised.

18. Mail.

Keisri Dioklitiani walitsuse ajal, kui ristirahwast
 kangeste taga kiusati, sai Ankiri*) linna üks maa-
 walitseja, nimega Weoteknus, saadetud, et ristirahwa
 peale kohut mõista ning neid surma nuhtluse alla
 anda. Tema oli üks armuheimmata inimene ning
 hakkas suure hoolega oma werist tööd tegema. Suur
 hirm tuli ristirahwa peale; mõned nende seast
 põgenesiwad mägedesse ja kõrbedesse warjule, aga
 nälja ning puuduse pärast tuliwad sealt jälle tagasi,
 andsiwad ise endid maawalitseja kätte ning saiwad
 piinamiste läbi ära surmatud. Linna wangihooned
 oliwad ristirahwast täis; maawalitseja sõamehed
 käisiwad majasid mööda, püüdsiwad kõik kinni, kes
 Kristuse nime tunnistasiwad, heitsiwad wangitorni
 ehk wiisiwad surma nuhtluse paika.

Sell koledal ajal elas Ankiri linnas üks waga
 ristiinimene, nimega Weodot (Teodotus), wõeraste-
 maja pidaja. Kui tõsine Kristuse teener, armastas
 ta ligemisi kõigest südamest ning püidis neid iga-

*) Kalatia maal, Weike Aftias.

pibi aidata. Tema warjas oma majas neid ristiinimesi, keda taga otšiti, käis wangi-hoonetes wangišid trööstimas, maenitses neid kannatlikud ning kindlad olla ning ostis mõni kord neid sõameeste käest lahti. Maawalitseja ei teadnud, et Weodot ristiinimene on, seepärast oli tal hea hull aega võimalik oma usumendi aidata. Tema maja oli uskjatele warjupaigaks. Sell ajal andis maawalitseja käsu wälja, et kõik toidu asjad, mis turude peal müidi, pidiwad wäerjumalate ohwite werega kastetud saama. See tegi ristirahwa wiltsuse weel raskemaks; aga Weodot wõttis neid kõiki oma majasse ja söötis selle toidu moonaga, mis ta enne oli muretsenud, ning ristiusu preestrid wõisiwad tema majas salaja Jumalateenistust pidada. Nõnda sai Weodot, tema elulugude kirjutaja tunnistuse järele, kõigile kõigeks: nende kaitsjaks, keda taga kiusati, näljaste toitjaks, haigete arstiks, kõikujate finnitajaks, usu ja jumalakartuse õpetajaks ja waga elu eeskujuks. Nende ristiinimeste ihud, kes piinamiste kätte oliwad ära surunud, mattis Weodot salaja, ristiusu kombe järele, maha. Tema teadis väga heaste, et ta see läbi ise hädasse jäeb, sest maawalitseja oli nende inimeste matmist ära keelnud, kes usu pärast oliwad surmatud; aga Weodot ei kartnud Kristuse nime pärast surra ja ootas rahuliku südamega oma osa.

Teiste ristiinimeste seas toodi maawalitseja ette seitse neitsit, kes noorest põlwest oliwad ennast Issandale pühendanud. Maawalitseja püidis neid usust ära pöörda; aga et tema meelitamised ja ahwardamised midagi ei aitnud, seepärast andis ta

neid kangeSte piinamiste alla, mis ristiusu neitsid ühe iseäraliku kindlusega ära kannatasiwad. Üks neist neitsidest, elatand Tekussa, oli Weodoti tädi. —

Mõne pääwa pärast tuli pagana wäerjumalate pesemise püha kätte. Wäerjumalad saidwad uhkete tõldade sees ühe järwe äerde wiidud; pagana preestrid ning rahwa hulk läksiwad neid laulude ja muusikaga saatma. Nende taga käskis maawalitseja ka need teise ristiusu neitsit tõldade sees järwe äerde wiia, neid paganate pidust osa wõtma sunnida tahtes. Seal meelitas ta neid ja tootas neile kallid kingitused anda, kui nad wäerjumalaid peSta lubanud, aga kui mitte, siis ähwardas ta neid ära surmata lasta. Aga kõik oli ilmaasjata: neitsid jäiwad truuks Issandale Jumalale. Siis käskis maawalitseja raskest wiid nende kaela siduda ning järwe ära uputada. See sündis 18. Mai kuu päewal, seepärast peetakse sell päewal ka nende seitsme neitsi mälestust. Nende nimed on: Tekussa, Aleksandra, Klawdia, Wauna, Shwraasia, Matrona ja Julia.

Sell ajal, kui see sündis, oli Weodot oma sugulase Polikroniuse ja mõne ristiinimesega ühes maas, mis püha Patriarhide kiriku ligidal oli, ning palus kõige pääwa Jumalat, et ta ristiusu neitsi sinitaks. Ohtu tõi üks ristiusu naesterahwas, kes pagana pidu oli waatamas käinud, Weodotile neitside surmast aru. Weodot kuulis silmaweega tema juustamist ning tänas Jumalat, et ta neid neitsi oli aitnud temale truuks jäeda. Pärast hakkas ta Polikroniuse ja ühe teise ristiinimesega nõuu pidama, kuidas martride ihud weest wälja jaada, et neid ristiusu kombe järele maha matta. Aga see asi oli

raske toimetada, seepärast et maavalitseja oli wahid järwe äerde pannud.

Sellamal öösel tegi Weodot kaua aega palwet ning uinus pärast palwet magama. Unes ilmus temale Tekussia ning ütles: „Sina, Weodot, magad ning ei hooli meist midagi. Oled ja minu muret ära unustanud, mis ma sinu pärast kandsin siis, kui ja alles wäeti laps olid? Oks sull meeles ei ole, et mina olen sind õpetanud ning sul ema asemel olnud? Ma palun sind, wõta meie ihud weest wälja. Ka sina ise saad warsti martrite wiisi kannatama; aga hoia ennast äraandjate eest“.

Kui Weodot unest üles ärkas, siis jutustas ta oma nägemisest ka seltsimeestele, ning nemad kõik hakkasiwad Jumalat paluma, et Ta neid aitaks martrite ihud weest wälja wõtta. Nemad lootsiwad, et wahid, paganate pidu pärast, kõrwale käima lähewad, aga õnnetuseks seisiwad nemad ikka oma kohtade peal, ning seepärast pidiwad ristiinimesed öö pimedust ootama. Martri Tekussa sõnad: „hoia ennast äraandja eest“, tuliwad mõni kord ka Weodotile meelde, aga tema ei wõinud mitte koguini arvata, kes see äraandja pidi olema; aga tema enese wilets osa ei teinud temale mitte hirmu, sest ta arwas enesele juureks õnneks oma elu Kristuse pärast ära anda. Rõige pääwa palus ta Jumalat, ning kui öö kätte jõudis, läks Polikroniuse ja mõne ristiinimesega järwe äerde. Nemad oliwad firbid kaasa wõtnud, et need kõied katki lõigata, millega kiwid martrite kaela oliwad seutud.

Nendel tuli selle paiga juurest mööda minna, kus kurjategiate surmanuhtlust toimetati, seepärast

nägiwad nemad palju furnute kehast ja luid maas ole-
 mat. Dö oli pime ning taewas pilwes; ei olnud
 kuud ega tähti näha, kange vihma sadu oli ristiini-
 mestele weel ka takistuseks; aga nemad ei kaudanud
 mahwust ning läksiwad, paludes ja Issanda armu peale
 lootes, edasi. Ning Issand ei jätnud neid ilma oma
 abita: häkitselt nägiwad nemad tule risti ning kuul-
 siwad ühte healt ütlemat: „mine julgeste Weodot!“
 Äraast seda kadus tule rist ära, aga üks põlew lamp
 äitis neile teed ja kaks meest hiilgawas riides ilmu-
 siwad neile ning ütlesiwad Weodotile: „Ole julge!
 Issand on sinu nime oma martrite nimede sekka üles
 kirjutanud. Tema on sinu palwet kuulda mõtnud
 ning tahab püha Sosandri sulle kinnitajaks läti-
 tada; aga sinul poleks tarwis olnud ära andjat
 mefega võtta.“

See nägemine andis ristiinimestele weel rohkem
 julgust. Põlema lambi walguse juhatusel edasi minnes,
 siwad nemad wiimaks järwe äärde. Häkitselt tõusis
 kange torm, müristamise ning wälgu löömifega: wa-
 lid saiwad müristamise ning ühe imewäert nägemise
 äraast suurt hirmu täis ning põgenesiwad järwe äärest
 ära. Neile ilmus üks jõamees, kelle peas raud kii-
 wer, käes kilp ning ümber hiilgawaid kui tuli raud
 riided oliwad. See oli hingama läinud kannataja
 Sosander, kes Jumalast oli läkitud ristiinimesi kin-
 nitama. Selle aja sees ajas kange tuul wee järwe
 kalda poolt ära, ning ristiinimesed nägiwad seitsme
 keitfi ihusid järwe põhjas. Warsti lõikasiwad nad
 köied nende kaelade ümbert katki, mõtsiwad mar-
 trite ihud weest wälja, wiisiwad ära ning matsiwad
 püha Patriarhide kiriku juurde maha.

Hommikul oli juba linnas teada, et seitsme neitsi ihud on järvest välja võetud; aga ükski ei teadnud, kes nimelt seda oli teinud. Maavalitseja sai hirmsat viha täis ning otsis süüalused. Weodot, kates, et mõni teine inimene tema süi pärast hädasse ei jääks, tahtis ise ennast üles anda, aga teised ristiinimesed hoidsiwad teda tagasi. Selle wahel oli Polikronius turu peal ning sai seal kinnivõetud seepärast, et teda arvati ristiinimene olevat. Surma nuhtlust kates, rääkis ta ülesse, et Weodot on mõne ristiinimesega neitside ihud järvest välja võtnud.

Ohtu, kui Weodot sellest teada sai, kutsus ta ristiinimesed enese juurde kokku ning kuulutas neile, et tema on nõuiks võtnud ise maavalitseja ette minna, ning palus neid enese eest Jumalat, paluda. Kõik hakkasiwad ärdaste nutma, sest et teda kui isa ja sõpra armastasiwad; aga tema ise ei tunnud hirmu ning hüidis paludes: „Oh Issand Jeesus Kristus! anna mulle jõudu martri wiisil kannatada ning võtamo werd, kui ühte ohwrit teiste ristiinimeste eest wastu; kergita nende koormat tagakiusamise ajal ning anna neile rahu ja vaikust!“ Kõige öö palusiwad ristiinimesed Jumalat, ning hommiku läks Weodot maavalitseja ette. Uulitsa peal tuliwad kaks linna wänemad; kes teda hädaft peasta tahtsiwad, tema wastu ning ütlesiwad temale: „mine ruttu warjule ehk põgene linnast ära; Polikronius on sinu peale kaebanud; preestrid nõudwad sinu surma.“ Aga Weodot ei võtnud nende nõuu kuulda waid läks ikka edasi ning tuli kohtu paika, kus maavalitseja oli. Pagana preestrid ning rahwa hulk oli tema ümber; tema ees oliwad mitme sugused piinamise riistad: katlad keema

tõrwa täis ning rattab, kelle küljes teravad nuad olivad. Weodot waatas ilma hirmuta nende koledate riistade peale. Maawalitsejal oli hea meel, kui ta teda enese ees nägi, ning hakkas teda usust ära taganema sundima. „Eh! sina küll surma nuhtluse väärt oled,“ ütles ta temale, „aga mina tahan sind lahti lasta ning sulle suured kingitused teha, kui sa aga ristilöödud Kristuse ära jalgad.“

Mitmed, kes seal olivad, andsiwad Weodotile õõuu maawalitseja tahtmist täita; aga tema kostis maawalitsejale: „kõigeesite palun ma Jumalat, et Ta kind teie efsitust noomida aitaks ning tema suurust ja heldust tunnistada juhataks.“ Pärast seda hakkas Weodot pagana usu walskust ja tühjust näitama, siis talustas ta Jumala Poja maa peale tulemisest, ime- tegudest ja tegudest, mis Ta maa peal tegi, Tema priitahtlikust surmast, mis Ta inimeste lunastuseks kannatas. Kui tema oma kõne sai lõpetanud, siis kuulis suur murisemine rahwa seas, rahwas ning ka pagana preestrid hakkasiwad suure wihaga Weodoti surma nõuudma ning maawalitseja peale pahandama, et ta Weodoti nii kaua rääkida laskis ning nende jumalaid laimada lubas. Maawalitseja käs kis Weodoti piinama hakata, kes üksi kõige rahwa liikumise ajal maguse seisis ning kartuseta piinajate walmistamiste peale waatas. Teda pandi puu külge rippuma ning hakati tema ihu raud küintega katki kiskuma. Püha Weodot, wäega kõrgelt kinnitud olles, kannatas wahwaste selle hirmsa piinamise ära ning kuulutas maawalitsejale, et Issand teda aitamas on. Siis käs kis maawalitseja teda kiwidega suud wastu peksta ning pärast kauat waewamist, wangitorni wiia. Rahwa

hulk läks teda wangilorni saatma, ning pani tema wahwust ja kannatust imeks. Aga tema seletas rahwale, et Issand on teda aitnud piinamised ära kannatada, et Jumal ikka neid aitab, kes Tema sisse usuwad, ning kõiki ilma wahet tegemata lunastusele kutsub, usu läbi Kristuse sisse, kes inimeste eest on kannatanud. Kuuetekümne päewa pärast kutsus maawalitseja uueste Weodoti enese ette ning sundis teda Kristust ära salgama; aga marter jäi endist wiisi truuks Issandale, ning sai uueste piinamiste alla antud. Tema ihu hakati jälle raud riistadega hõõweldama ning pärast weeti teda mööda tulifid katuse kiwa. Kange piinamise ajal kiitis Weodot Kristuse nime. Siis mõistis maawalitseja teda surma nuhtluse alla. See mõistmine sai 7. Juni kuu päawal täidetud, seepärast peab püha Rogudus sell päawal teist korda püha matri Weodoti mälestust.

Maawalitseja käs kis püha matri ihu ära põletada; aga häkitselt tõusis kange torm ning ei lastnud sõamehi seda asja toimetada. Dõsel tuli üks ristiustu preester, wõttis püha Weodoti ihu ja mattis maha. Pärast sai tema haua peale üks kirik, tema mälestuseks, ehitud. Üks ristiinimene nimega Niilus, kes Weodotiga ühes wangitornis oli, kirjutas tema elulugud ning kannatamised ülesse.

Püha apostlite Jarnaste Konstantini ja Elena mälestus.

21. Mail.

Keisri Konstantini valitsuse aeg on üks neist kõige rohkem tähelepanemise väärt aegadest kõige maailma ajalugudes, seepärast et tema ajal sai ristiusk, mida kaua aega tagasiusati, kõige suure Rooma riigi peausuks. Terwet kolmsada aastat kiusati ristiusku taga; aga tagasiusamised ei mõinud wutulist Jumala sõna laialelautamist mitte ära teelda. Kõige kaugemates Rooma riigi piirides sai Ewangeliumi armuõpetus kuulutud, ning uskijate aru kaswis ka pääw suuremaks.

Neljandama aastataja algusel oli ristirahwast igal pool nõnda rohkest, et keisrid Dioklitian ja Maksimian arwasid tarwis olevat kõige kõwemad jõuud ette wõtta, et ristiusku koguni ärahäwitada, mis nemad riigile kahjuks arwasiwad olevat. Nemad andsiwad käsu wälja ristiusu kirikud igal pool maha raskuda, ristirahwa raamatud ära põletada, kõige ristirahwa käest kodaniku õigused ära wõtta ning neid piinamiste alla anda, orja põlwe müia ja wangitorni heita.

See kümnes tagasiusamine oli kõige kaugem ning tuuris kõige kauemine. Kümme aastad tuuris tema kõigis Rooma riigi maades, peale Galliat (Prantsuse maad), kus tšesar Konstantsius Klorus

walitses.*) Et Konstantsiuse käes täit wõimust ei olnud, seepärast ei wõinud ta keisrite käsksid koguni täitmata jätta; waid püidis üksnes niipalju, kui võimalik oli, ristirahwa peale armu heita, aga kui ta pärast Dioklitiani ja Maksimiani ametist lahti-löömist ise keisriks sai, siis jättis ta oma walitsuse maades koguni ristirahwa tagasiusamise maha; sest tema oli üks tasane ja armuline inimene ja auustas ristirahwast nende waga elu ning õiglase meele pärast.

Palju ristirahwast oli tema hoowis teenistuses. Tutustakse, et tema on ükskord, neid katjuda tahtes, nende wastu öölnud: „kes minu juurde teenistusesse tahab jääda, see peab minu jumalaid kumardama.“ Mõned, kes auu ning rikkust rohkem kui Kristust armastasid, on jumalaid kumardada lubanud, aga teised on tahtnud ennemine teenistuse maha jätta kui Jumalaid kumardada. Konstantsius on wiimjed oma juurde jätanud ning nende wastu öölnud: „mina näen, et teie oma Jumalale ustawad olete, seepärast soowin mina, et teie minu teenrid, nõuuandjad ning sõbrad oleksite: sest loodan, et teie, kes oma Jumalale truuid olete, ka mind saate truuste teenima ning auustaste oma kohut täitma.“ Aga teised las kis Konstantsius ametist lahti, seepärast et nemad tema aru järele mingisuguse usalduse wäärt ei olnud. Tema poeg Konstantin, kes sagedaste isa kajas oli, sai wist seal ristiussuga tutwaks niug hakkas teda maastmadalast auustama. Konstantin oli Konstan-

*) Sell ajal walitsesiwad Rooma riigi üle kaks keisrit: Dioklitian ja Maksimian; mõned maakonnad saidwad kahe tšesari ehk auujärje pärijate Konstantsiuse Kloruse ning Galleriuse hoolets antud.

kuuse vanem poeg, tema esimesest abikaasast Elenast, kes üks alamast sugust inimene oli, aga väga tark ja ilusa näuga. Konstantius lahutas pärast ennast temaga ära, ja võttis teise abikaasa, kellega temal mitu last oli. Uga kõige tema laste seas armastas rahvas ning sõjavägi kõigerohkem Konstantini, Tema oli priske näoga, vahva ning auusate omavõimidega inimene. Kui Konstantius Britannia maal (Inglis-maal), mis sell ajal ka Rooma riigi osa oli, ärasuri, siis sai warsti Konstantin, kes siis ka juures oli, rahva ning sõjaväe tahtmise järele, keisriks tõstetud. See sündis 306. aastal: Konstantin oli siis ligi kolmkümmendkaks aastat wana. Nõnda jama kui isagi, walitses tema armastuse ja tasandusega oma alamate üle, ei kiusanud ristirahvast taga, ning tema walitsuse maad maitsewad rahulikkude ja õnnelikkudega, sell ajal, kui teised maakonnad tagedate walitsustega ikke all häda kannatasiwad. Kõige wiletsam põli oli Italiamaa rahwal, kes tageda ning ahne Maksentiusi all oliwad.

312. aastal, kui Roomlased enam Maksentiusi waewamist ära kannatada ei suudanud, läkitasiwad nad saadikud Gallia (Prantsuse maale) Konstantini paluma, et ta neid piinaja orjusest peastaks ning wõtta alla wõtaks. Konstantin forjas oma sõjaväed kogu Inglismaale. Maksentius pani suure wäe tema wastu walmis, aga Issand Jumal aitas Konstantini. Kui ta Rooma linna ligi jõudis, siis nägi tema ning tema sõjavägi häkitselt kesi pääwa ajal hiilgawat ristit taewas, mis tähtedest oli kogu seatud, ning tema peale oli kirjutud: sellega wõida. Rist ehmatasiwad ära, sest rist oli Roomlastel üheks

põlgduse väärt surmanuhtluse riistaks, ning seepärast arvasivad nemad seda hiilgamad risti üheks pahaks ettetähenduseks. Sellisamal öösel ilmus — Konstantinile nägemises Kristus Ise ning käs kis teda sõa lipu risti viisi teha ning ka sõariistade, kilpide ja kiiverite peale ristid maalida. Konstantin tegi selle käsu järele ning mõitis lunnastliku risti tähe läbi Maksentiuse ära, kes Konstantini eest põgenedes, Tiibri jõkke ära uppus. Konstantin sai keisriks kuulutud, ning nende triumvi wärawate peale, mis tema auuks saiwad ehitud, käs kis tema kirjutada, et tema on Jumaliku waimustamise läbi waenlase üle mõimust saanud. Pärast sai ühe platfi peale Konstantini nikerdud kuju üles pandud, ning tema käs kis selle kaju kätte oda panna, mille otsas rist oli, ja wundamendi peale kirjutuda: „selle lunnastliku tähe läbi on seesinane linn — piinaja ikke alt peastetud.“

Selle imewäärt juhtumise pärast hakkas Konstantin weel rohkem ristirahwast lugu pidama. Tema pööras ka Ditfiniuse, kes sell ajal homniku poolse Rooma riigi jau üle walitses, ristirahwa poole, ning nemad seltsis andsiwad mitu käs ku wälja, mis ristirahwa kasuks tuliwad. Nende käs kude läbi anti ristirahwale luba kirikud ehitada, ning nemad saiwad jälle need ametid tagasi, mis tagakiusamiste ajal nende käest oliwad ära mõetud. Aga et Ditfinius üksnes silma kirjaks Konstantini nõuuse heitis, seepärast ei mõinud ta kaua ristirahwa poolt olla, waid hakkas warsti neid tagakiusama.

Aga 324. aastal mõitis Konstantin Ditfiniuse ära ning sai kõige suure Rooma riigi keisriks. Sest ajast

Ei ta alatiseks ristirahwa eestseisjaks. Arwatakse, Konstantinile on weel kaks korda risti täht taewas nmunud. Wiimaks mõttis ta ise ristiustu wastu, mis warsti riigi peausuks sai.

Ei ole mitte selgeste teada, kus kohas ning millal Konstantin ristitud sai. Ühe jutustamise järele ta Roomas, warsti pärast seda, kui ta Maksentiusse wõimust sai, ennast ristida lasknud, ning see on ergmisel wiisil sündinud. Keiser on raskesti haigeks saanud; kõik tema ihu on paisend täis olnud, ning ükski arst ei ole wõinud teda terweks teha; Wiimaks on üks arst temale nõuu annud pisikeste kirstude mere sees supelda. Aga sellisamal öösel on Apostlid Peetrus ja Paulus temale ilmunud, oma nimed nimetanud, ning temale ütelnud, et nemad on jumalast läkitud temale teed õnne ning igawese elu poole näitama. „Kutsu piiskop Silvester enese juurde, — ütelnud nemad temale; „tema saab sulle tallema, misjuguise pesemise läbi wõid sa hinge ning elu terwist leida.“ Hommiku kutsunud keiser Silvestri enese juurde ning küsinud temalt: „kas ristirahwal on niisugusid jumalaid, keda Peetruseks ning Pauluseks hüitakse?“ „Meil on üks ainus Jumal,“ vastanud piiskop; — aga Peetruseks ja Pauluseks hüitakse kahte Tema ustawat teenrit, kes Temast on wõlutanud ning oma elu Tema pärast ära annud. Warsti pärast seda on Silvester Konstantinile ristiustu teaduse ära seletanud, ning Konstantin on tahtnud ristumist wastu võtta, aga Silvester on temale öölnud: „sull on tarwis esite selle suure sakramendi wastu ennast paastmise ning südameliku patukahetsemise läbi walmistada. Seida mõneks ajaks kuning-

liku ameti aumärgid kõrvale, mine oma kambri ning tuleta seal alandlikult omad patud meelde; palu Jumalalt andeksandmist, püia Tema seadust tunda saada ning siis lasse ennast ristida." Ku- ningas on Silwestri nõuu kuulda võtnud, mõne aja pärast ennast ristida lasknud, ja sedamaid terweks saanud.

Uga palju õigem on teine jutustamine, mille järele Konstantin on oma surma eel ennast Nikomidia linna alewis ristida lasknud. Juba ammu enne seda tunnistas tema ristiusku, aga wanast oli wiis kaua aega selle sakramendi vastu walmistada. Näegitakse, et Konstantin on soowinud Jordani jões ennast ristida lasta: wist armas ta enesel tarwis olemat kaua aega oma pattusid kahetseda — ning iseäranis oma poja surma andeks paluda, seda tema kange wiha sees oli surmale mõistnud.

Konstantin, kes ise õige Jumala sisse uskuma hakkas, kandis suurt hoolt ristiusu laiale-lautamise pärast; aga tema ei tahtnud, et seda wägiwaldsel wiisil, waid õpetuse ja maenitsuse läbi tehtaks. Mõned tema ligemad teenrid andsiwad temale nõuu kõik paganad Roomast wälja ajada. Uga Konstantin kostis neile: „meie Jumal ei taha seda, et wägise kedagi Tema juure tulema sunnitaks. Tema wõtab üksipäinis neid vastu, kes puhtast südamest Tema sisse usuvad. Lasse siis kõik wabalt oma usku tunnistada ning ärgu tehku nemad üks teisele waewa.“

Warsti pärast seda, kui Konstantin Titsiniuse üle oli wõimust saanud, tahtis ta omale uut pealinna ehitama hakata. Tema meelepärast oli üks pisikene linn, nimega Bisantia, Boswori mäina ning Musta

mere ligidal. Bisantia oli imeilusja koha peal, mis ka kauplemise ning sõda tarvis väga passis. Konstantin mõttis nõuaks jenna omale pealinna ehitada, ning mõne aasta pärast oli Bisantia asemel üks suur ja uhke linn, mis nüüd Roomaks ning Kuningriikiks linnaks sai nimetud; aga kõigerohkem on tema Konstantinopoli nime all teada. Seesinane linn, mis nüüd Türglaste käes on, oli esimene ristiusu pealinn, kõiges linnades olnud veel pagana ääerjumalate templid, aga Konstantinopolis ei olnud neid mitte ühtegi, waid suur hulk ilusaid ristiusu kirkuid turnistasiwad, et ristiusul seal walitses. Sellisel ajal asutas Konstantin ka koolisid ning kandis üleüldse suurt hoolt rahwa hariduse ning Jumala sõna mõistliku väljalautamise pärast.

Tema walitsuse ajal tõusis Ariuse waleõpetus ning rikkus kaua aega Ristikoguduse rahu. Sellisel ajal tõusiwad ka weel mõned waidlemised Paasja riika pühitsemise ning ühe piiskopi Meletiusse pärast, kes usust taganemise eest tagasiwõtmise ajal piiskopi ametist lahti lastud sai, aga siiski oma woliga ka preestrid ametisse pühitses. — Kõige selle pärast andisiwad mitmed segadused ja rahwa liikumised. Et tülile otja teha, kutsus Konstantin ringkirja läbi kogu ühtu ning Hommiku maapiiskopid kokku; ning 325. aastal oli Nikea linnas esimene Kõigemaapealne Sünod, kus 318 piiskoppi kous oliwad. Konstantin algas Sünodi kousistumist kõnega, milles ta kõigile nõuu andis rahu ning ühtmeelt pidada. Sünodi istumised kehtisid ligi kakskümmend, tema mõistis Ariuse waleõpetuse ning Meletiusse lahutuse hukka, tegi kõige waidlemiste asjadele otsuse ning kirjutas Usu Süm-

holi, mille läbi meie täna pääwani oma usku tunnistasime. See Sümbol sai pärast teise Kõige maapealse Sünodi peal täiendud.

Pärast seda hakkas Konstantin Jerusalemmas kirikuid ehitama; sest tema tahtis, et need paigad, mis Ünnistegia jälgede läbi pühitsetud on, kõigest ristirahwast pühaks ja auu sees peetud saaksivad. Senni ajani oli Jerusalemm paganate käes, keegi ei pidanud temast lugu ning ei muretsenud tema kohendamise pärast, tema kautas ka oma endise nime ära ning sai, keisri Aldriani käsu järele, *Elia Kapitolina*ks nimetud. Sellesamma koha peal, kus Ünnistegia ristilöödud sai, oli pagana wäerjumala tempel. Konstantini ema kuningana Elena, läks ise Jerusalemma, otjäs seal Issanda risti ülesse ning ehitas Jerusalemmas, Betlemas ja Olimäel mõned kirikud. Warsti pärast Jerusalemmast tagasitulemist, suri kuningana Elena ära. Et tema, nõndasama kui tema poeg Konstantin, wäga suurt hoolt ristiusu laiale lautamise pärast kandis, seepärast nimetab Ristikogudus neid mõlemid — *Apostlite Jarnasteks*.

Pärast ema surma walitses keiser Konstantin weel kümme aastat ning suri 337. aastal, Nikomidia linna alewis, 65 aastat wana, ära. Tema luudkondid saiwad auuga Konstantinopoli wiidud, ning püha Apostlite kirikusse pandud, mis tema ise oli ehitanud.

Püha Leontiuse, Rostowi piiskopi mälestus.

23. Mail.

Benemaa ei saanud mitte korraga õigeusu walgu-
ga walgustud. Sell ajal kui juba Riiemi ning mit-
me tema ümberkaudse linna kodanikud püha ristnrist
olmad vastu wõtnud, peeti teistes maakondades kõ-
waste pagana usku ning waadati ilma usalduseta ja
hõlgdusega uue usu seaduse peale. Wladimiri ajal
sai Rostowi piiskop Weodor, kange tagasiwõtmise
pärast paganate poolt, Rostowist ära põgenema; see-
pärast lugu oli ka tema järeltulija Hilarioniga; wii-
maseks Issand aitas kolmandamat piiskoppi Leontiust
uski Rostowi maakonnas wälja lautada.

Püha Leontius sündis Konstantinopolis ning ha-
was maast madalast munga elu armastama. Kui ta
noorust läks, siis oli ta väga hoolakas tööd tegema
Jumalat paluma, ning iseäranis Jumalale sõna tund-
ma õppima. Ükskord kuulutas Issand temale, et ta We-
nemaaale piiskopiks peab saama. See kuulutus tegi
keda natukene rahutumaks, aga siiski ootas ta
allandlikult seda, mis Issand temale saab ette
wadma.

Sell ajal oli Konstantinopoli patriarh mures selle
pärast, et ei teadnud, keda ta Rostowi piiskopiks
sai pühitsema. Wanast saiwad Benemaa piiskopid
Konstantinopolis ametisse pühitsetud, ning patriarh

teadis, misjugune furb lugu kahe esimese Rostowi piiskopiga oli sündinud. Ükskord, Jumala teenistuse ajal, oli temale üks heal kuulda, mis temale ütles: „otfi munk, nimega Leontius ülesse, ning pühitse teda Rostowi piiskopiks; tema saab sealt maa rahwast kui karjane hoidma ja õpetama.“ Patriarh ei wõinud imestelledes oma kõrmu uskuda; aga needsamad sõnad saidad weel teistkorda ööldud. Siis läks ta mõne kiriku teenriga ligemasse kloostri ning küsis seal mungade käest järele, kas nende seas niisugust meest ei ole, kelle nimi Leontius on. Niisugust ei ööldud olemat; patriarh läks teise kloostri, aga ka seal ei leidnud munk, nimega Leontiuist. Wiimaks kolmandamas kloostris ütlesiwad mennad, et nende seas üks munk Leontius on, kes suure wabaduses elab ning ühtepuhku Püha Kirja tundma õpib. Patriarh läks warsti tema kelliasse.

— Armas wend Leontius, ütles ta temale, Issand on mind sinu juurde läkitanud, sest Tema on sind Oma wiimamäe hoidjaks ära walitsenud. Leontius hakkas wastu tõrkuma ning seletama, et tema mitte niisuguse suure ja raske ameti peale ei kõlba; aga patriarh ütles temale: „ära pane Jumala tahtmise wastu; mitte mina, waid Issand on sind ära walitsenud.“ Leontiujele tuli meele, mis Issand temale oli kuulutanud, ning seepärast kartis ta piiskopi ametist ennast kõrwale lüüa. Tema sai warsti piiskopiks pühitsetud ning Wenemaale saadetud. Raske töö ootas Leontiuist Rostowis. Rostowi kodanikud, kes kaks esimest piiskoppi oliwad ära ajanud, saidad ka Leontiuje tulemise pärast pahaseks. Nemad, kes oma pagana usu sees väga kõwad oliwad, püüdi-

kuwad igal wiisil meelehaigust teha ning wiimaks aja-
 kuwad ka teda linnast wälja. Aga Leontius ei taht-
 nud mitte oma püha tööd maha jätta. Tema ajas
 toif hirmu enesest ära ning asus ühe jõe juurde, linna
 laudale, elama. Selle koha peale ehitas ka pä-
 rasti kiriku, Peaingli Mikaeli auuks. Seal keetis ta
 luttjat (riisi tangu meega) ning andis seda linna
 laste süia, et see läbi neid enese juurde meelitada.
 Tema jutustas neile Issandast Jeesusest Kristusest,
 ning lapsed harjusiwad tema juures käima ja tema
 suttu kuulma. Pärast tuliwad ka mõned wanemad
 inimesed tema juurde. Püha mehe maenitsused ja
 teinud mõjusiwad nende südamesse ning nemad lastsi-
 wad ennast ristida. Aga kui linna rahwas sellest
 teada saiwad, siis tuliwad kõige tigedamad paganad
 ennast keppide ja nuijadega ja tahtsiwad püha piis-
 kopi ära tappa. Ilma hirmuta läks ta nende wastu,
 ühes teda ära tappa ähwardasiwad, ning paganad,
 ühte iseäraliku walgust tema palge peal nähes, lan-
 gu siwad hirmu pärast filmile maha, ning jäiwad pi-
 nedaks: aga Issand andis, püha piiskopi palwe jä-
 rle, neile jälle nägemist, ning nemad uskusiwad Is-
 sanda sisse ja palusiwad piiskopi neid ära ristida.
 Pärast ajast hakkasiwad Rostowi kodanikud pühast Leon-
 tiusest lugu pidama, ning väga palju inimesi pöör-
 asiwad tema jutluste imetegude ja jumalakartliku elu
 pärast Issanda poole. Tema suri 993. aastal ära. Mit-
 me kümne aasta pärast leiti tema ihu mädanemata olemat,
 ning tema sai Ristilugudest Pühade hulka arwatud.
 Palju tõbisid on tema haua juures imelikul wiisil
 terveks saanud, ning Rostowi kodanikud peawad püha
 austamisega tema mälestust. Aga püha Leontius

ei jõudnud mitte kõiki Rostowi maakonna rahvast ristiusku pöörda.

Üks teine piiskop, nimega Jesaia, tegi seda püha tööd, mis Leontius oli alganud, edasi. Tema kuulutas ka suure hoolega Rostowis ja Susdalis Jumala sõna, hävitas järelejäenud wärjumalaid ning kinnitas ristiusku. Püha piiskopi Jesaia mälestust peetakse 15. Mai kuu pääwal.

Waga Nikita sambniku, Berejaslawi imetentegia elu.

24. Mail.

Waga Nikitas sündis kaheteistkümnemal aastasajal Berejaslawi-Saleskij linna ligidal, Wladimirskij kubermangus. Noores põlwes oli ta ilmliku kohtu ametnikuks, ning oma kasu püides, jõudis waeste waewamise ning ülekohuga omale suure waranduse kofku panna. Aga armuline Issand kutsus ka kõigesuuremad patused meeleparandamisele, ning õnsad on need, kes armulise taewa Isa kutsumist kuulda mõtavad ja jälle hea tee peale pöörwad.

Ükskord kui Nikitas kirikus oli kuulis ta neid sõnu prohwetil Jesaia raamatust: *Peske endid, puhastage endid, saate omaid kurjad*

teud mo filma eest ära, seiske kurja tegemast; õppige head tegema, nõudke, mis kohus; saatke üleannetumad õige teele; mõistke kohut waeste lastele, seletage lehknaeste asjad ära. Et tulge siis ja seletagem omad asjad isekeskis, ütleb Jehowa. Kui teie patud on kui elepunased riided, siis peavad nemad walgeks saama kui lumi, kui nemad punased on kui erekarmariie, peavad nemad ometi walge willa sarnatseks saama. Aga kui teie tõrgute ja wastu panete, siis peab teid mõegaga ära tapetama, sest Jehowa juu on seda ära rääkinud (Jes. 1, 16—20).

Need sõnad käiswad Nikita südamest läbi. Hirmuli tema peale, kui ta kõik omad ülekohтусed teud meelde tuletas; nüüd hakkas ta arusaama, et ta sumala ees suur süialune on. Kurb ja mõtetes tuli ta koju tagasi ning ei saanud kõige õõ filmi enni kange südame valu pärast. Aga homiku sai tema meel jahutud, sõbradega lusti ning rõõmu pidades. Armuline Issand läkitas temale ühe nägemise, mis temale jälle prohveti Jesaia sõnad meelde tuletas. Hirmu täis olles, põgenes Nikitas kodust ära ning lordas ühtejargi neid palwe sõnu: "Oh Issand õpeta mind Sinu tahtmist tegema!" ning jäi wiimaks püha Nikita kloostri wärawa juures seisma, mis ühe wersta jau maad linnast oli. Warsti otsis ta kloostri wanema (igumeni) ülesse, teitis tema ette põlwile maha ning palus ennaft

munkade hulka vastu võtta. Aga igumen ütles temale, et ta peab ennast kloostris elu vastu valmistama. „Sina oled harjunud alati oma tahtmise järele elama,“ ütles igumen temale, — „kuidas võid ja siis siin kange sõnakuulmise all ja alatises vaevanägemises elama hakata?“

Võib olla, et igumenil Nikita kõlvalu elu teada, ning seepärast arvas ta tarmis olevat, et Nikitas pidi kaua aega ning puhtast südamest oma paha tegusid kahetsema ja läbi katsutud saama.

Nikitas ei saanud mitte kloostris vastu võetud. Aga tema ei läinud ka ära, vaid jäi kloostris värava juurde ning tunnistas rõhutat südamest ja palju healega kõikide ees, kes kloostris väravast sisse läksid, oma patu tegusid ning palus neid enese eest Jumalat paluda.

Teisel päeval läks Nikitas ühe mäda soo piliroogu, kus väga palju kärbsed ja parmused oli, ja lastis neid oma verd imeda. Seega tahtis ta oma kannatust katsuda ning igumenile näidata, et ta kloostris walitsuse sõna kuuldes, kõik munga elu raskused ära kanda võib. Oli juure aeg; kärbsed ja parmud hammustasid tema ihu veriseks, aga tema ei ajanud neid mitte ära. Omad mõtted Jumala poole pöördes ning oma pattude pärast südame valu tundes, kordas ta üksipõnu: „Oh Jumal, puhasta mind patust!“

Viimaks, kolme päeva pärast, saatis igumen Nikitat ülesse otsima. Teda leiti mäda soos mõimatu ning verine olevat. Kui ta igumeni juurde sai toodud, siis juudas ta üksnes need sõnad temale ütelda: „isakene, peasta mo hing hukatusest!“

Igumen, Nikita kannatust nähes, ning mõistes, et ta puhtast südamest endise patu elu maha jätta tahab, võttis teda kloostri vastu. Kloostriis palus Nikitas ühtepuhku kangeste Jumalat. Oma endiste pattude pärast südamevalu tundes ning neid prii-
 tahitliku kannatamise läbi kustutada ihaldades, pani ta ise raske koorma enese peale: kandis karedat willast riiet ning raud ahelaid oma ihu peal, tegi termed käimad palwet, aga ööse, et ise enese üle võimust saada ning und enesest ära ajada, kaenas sügavaid kaemusi.

Mõne aja pärast, ehitas ta igumeni lubaga enesele ühe pisikesse urfiku samba otša, asus senna sisse elama ning palus seal ühtepuhku Jumalat, et Ta temale taud andes annaks. Issand võttis tema südameliku hetsmise vastu ning andis temale meelewalla ime-
 tegusid teha.

Varsti saiwad ümberkaudsed elanikud Nikita puhtast elust teada ning hakkasivad tema juures käima, temalt eespalmeid palumas. Palju tõbisid saiwad tema palwete läbi terweks ning teiste seas ka Tschernigowi würst Mihail, kes pärast ordas ära surmatud sai.

Mõne aasta pärast tulivad ükskord mõned Nikita sugulased temalt õnnistamist paluma. Mendele kütitasivad ahelad, mis tema ümber oliwad, hõbedast olemat. Ahnusest aetud, läksivad nemad öösel tema juurde tagasi, tapsivad püha mehe ära ning võtsivad rasked ahelad tema ümbert omale. Aga kui nad nägiwad, et ahelad rauast oliwad tautud, mis oli neil oma kurgategu kahju, ning nemad wiis-
 taksivad ahelad Wolga jõkke. Aga ahelad seisivad vee peal ning saiwad jõe jooksmisest Jaroslami linna

alla aetud. Seal mõttis üks jumalakartlik wanamees nad weest wälja, ning kui ta unes teada sai, kelle omad nad oliwad, wiis nad Perejaslawi linna, kus nad waga Nikita juurde hauda saiwad pandud.

Sõnum waga Nikita surmast tõi suure kurbduse ümberkaudse rahwa peale. Tema ihu sai suure hulga rahwa saatusel püha Suure martri Nikita kirikusse maha maetud.

Mõne aja pärast ehitas üks diakon, kes waga Nikita haua juures oli raskest haigusest termeks saanud, tema mälestuseks ühe kiriku, umbes sellesama koha peale, kus ta, floostri wärawa juures seistes, kõigile oma pattusid tunnistas.

Waga Isak Dalmatuse floostrist.

30. Mai.

Ariuse waleõpetus, mis keisri Konstantini ajal tõusis, lautas iseäranis ennast keisri Walenti ajal laiale. Valent, kes Ariuse seltslisest piiskopist Embosiusest ristitud sai, tootas wandega, igapidi õigeusliste waewa teha, ning ka täitis oma tootuse. Oma kolmeteistkümne aastase walitsuse ajal kuulas ta ühtesärge õigeuslisi taga. Tema andis käsu wälja, et peab kõiki wanu ning noori, meeste ning naeste rahwast, ülemat ning alamat sugu rahwast ilma wahetegemata, Ariuse õpetust wastu wõtma fundima,

aga neid, kes seda ei taha teha, surma nuhtluse alla andma. See tagajärgamine oli kõige kängem Konstantinopolis, kus kõik õigeuskirikud said kinni pandud, ning mõned tallideks ümbertehitud.

Kõne õigeuskuliste wiletsast põlwest ulatas ka hommi ku maa kõrbesse ning süitas jumakartliku kõrbeelaniku Isaki sees püha wiha põlema. Tema läks warsti Konstantinopoli ning hakkas julgeste ristirahwast maenitfema, et nad õigeuskule truuks jääksiwad. Tema sõnad waimustasiwad ning kinnitasiwad õigeuskulisi nende raske waewa sees, sest Isak oli mees täis tarkust ja Püha Waimu. Temal oli väga hale meel õnnetuma õigeusk rahwa häda pärast, ning tema palus Jumalat, et Ta kuningas meele tõe poole pööraks ning Walenti südamesse armuheitmist ja õiguse armastust asutaks.

Selle aja ümber läks Walent Gota rahwa wastu sõtta, kes Donau jõe ääres elasiwad. Nemad oliwad mõned Kreeka riigi maakonnad paljaks riisunud ning ähwardasiwad ka Konstantinopoli linna peale tulla. Kui keiser sõdawäega linnast wälja astus, siis läks Isak tee peale tema wastu ning ütles temale: „Kuningas, tee õigeusk kirikud lahti, ning Jumal saab sinu teereisi õnnistama!“

Kuningas ei pannud wanakese sõnu tähele ning läks oma teed edasi.

Teisel pääwal ruttas Isak kuningas järele, sai teda kätte ning ütles jälle tema wastu: „tee, kuningas, õigeusk kirikud lahti, siis saab sa õnnelikult jöda lõpetama ning rahuga koju tagasi tulema.“ Need sõnad käisiwad kuningas südamest läbi, ning tema oli juba walmis wanakese palwet kuulma;

aga mõned tema nõuuandjad hakkasivad selle vastu seisma ning kuningas käskis wanakese ära ajada.

Aga Issak wõttis julgust ka kolmandamal pääwal kuningas ette astuda ning kuulutas temale, et kui ta ristirahwa tagakiusamist mitte maha ei jäta, siis saab Jumal teda raskestest nuhtlema. Sell korral sai kuningas wanakese sõnade pärast wihaseks. Tee ligidal oli üks mädahaut, mille ümber kibuwitsa pöösad kaswasivad; Walent käskis wanakese jenna sisse wisata. Aga Jumala Ingel tõmbas teda sealt wälja, ning tema läks jälle mõne pääwa pärast Walenti ette ja ütles temale: „fina ihaldasid minu surma, aga Issand on mind surmast peastnud. Kuule, kuningas, minu sõna ning tee õigeusu kirikud lahti, aga kui mitte, siis pead sa õnnetu surma saama.“ Walent käskis oma ligemad teendrid, Saturnini ja Wiktorit, wanakese kinni wõtta ning wangitorni heita.

— Kui fina sõast tagasi tuled, siis olen mina walelik! — hüidis Issak Walenti järele, kui ta edasi minema hakkas. — Mina ütlen sulle, et fina mitte waenlaste üle wõimust ei saa, waid nende eest põgenedes, saad tules surma! — Issak sai kinni seutud ja Konstantinopoli saadetud, aga kuningas läks oma teed edasi.

Issaki ettekuulutus läks tööks. Walent sai sõas haawatud, ning waenlaste eest põgenedes, peidutas ennast põhu küüni ära. Aga Gotad, kes küll sest midagi ei teadnud, et kuningas küünis warjul oli, paniwad küüni põlema, ning nõnda sai Walent tules omale surma.

Tüf aega ei teadnud Konstantinopolis Walenti

surmast keegi, ning sõamehed, kelle hooletis Issak oli antud, hirmutatiwad Issakit, et kuningas saab warssi pärast tagasi tulema ning teda, tema wale ettekuulustuse eest nuhtlema. Aga wanake kostis neile: „juba leitse pääwa tunnen mina lämmatawat suitsu haifu tema ära põlenud luist.“ Kui rahwas Walenti õnnetust surmast teada sai, siis hakkasiwad kõik austajad Issaki wastu näitma ja teda prohwetiks hüüdma.

Pärast Walenti astus Teodosius, see Suur, auusarje peale ning saatis jälle Ristikogudusele rahu. Et õigeusliste tagasiuamine ära lõppis, seepärast wõttis Issak jälle oma kõrbe tagasi minna; aga Saturnin ja Wiktor, kahetsedes, et nad tema tagasiuamiest oliwad osa wõtnud, palusiwad teda Konstantinopoli elama jäeda. Saturnin ehitas temale linna ürgidale kloostri, kuhu warssi hulk munkasi elama tuli. Issak oli wendade juhatajaks kõige hea teule ning andis neile ühe isäraliku tasanduse ja waeste peale armuheitmise eesmärki. Tema suri väga wana eaduses ära, aga enne surma pani ta enese asemele kloostri kalmeks ühe munga, nimega Dalmatuse, kelle nime kalmerele ka klooster sai nimetud. Püha Issaki ihu andi Giskannataja Tehwanuse kirikusse.

Püha Issaki mälestuseks on Peterburgis kuulus Issaki katedraal-kirik ehitud.

Juhataja.

	Lehe külg.
B�ha prohveti Jeremia m�letus	3
B�ha kannatajate Borisi ja Gleba mälestus	15
Onsa Borisi, Bulgaria kuninga mälestus	21
B�ha martrite: Esperuse, tema naese Soja ning nende laste Kiriaki ja Weoduluse kannatamised	26
Baga Weodosiuse, Petserskij lawra Igumeni, elu . . .	31
B�ha martri Pelagia kannatamised	43
B�ha suuremartri Irina elu	50
B�ha martri Akatsiuse (Akaki) kannatamised	59
Baga Arseniuse, see suure, elu	65
B�ha prohveti Jesaia mälestus	70
B�ha imeteutegia Nikolai (Nikolause) mädanemata ihu viimine	79
Onsa neitsikese Taisia mälestus	81
B�ha Epihwaniuse, Riipruse saare piiskopi, elu . . .	85
Baga Serapioni Sindoniti mälestus	92

Waga Bahomiuse, see suure, elu	94
Püha martri, Antiri mehe, Weodoti ja seitsme neitsi : Tefusja, Aleksandra, Klawdia, Wauna, Chwrasia, Matrona ja Julia kannatamised	105
Püha apostilitesarnaste Konstantini ja Elena mälestus .	113
Püha Leontiusse, Rostowi piiskopi, mälestus	121
Waga Nikitas Sambnik, Berejaslawi imeteutegia . .	124
Waga Isak Dalmatuse k�oofristi	128

Ar 887
Lühikesed
jutustamised
mai